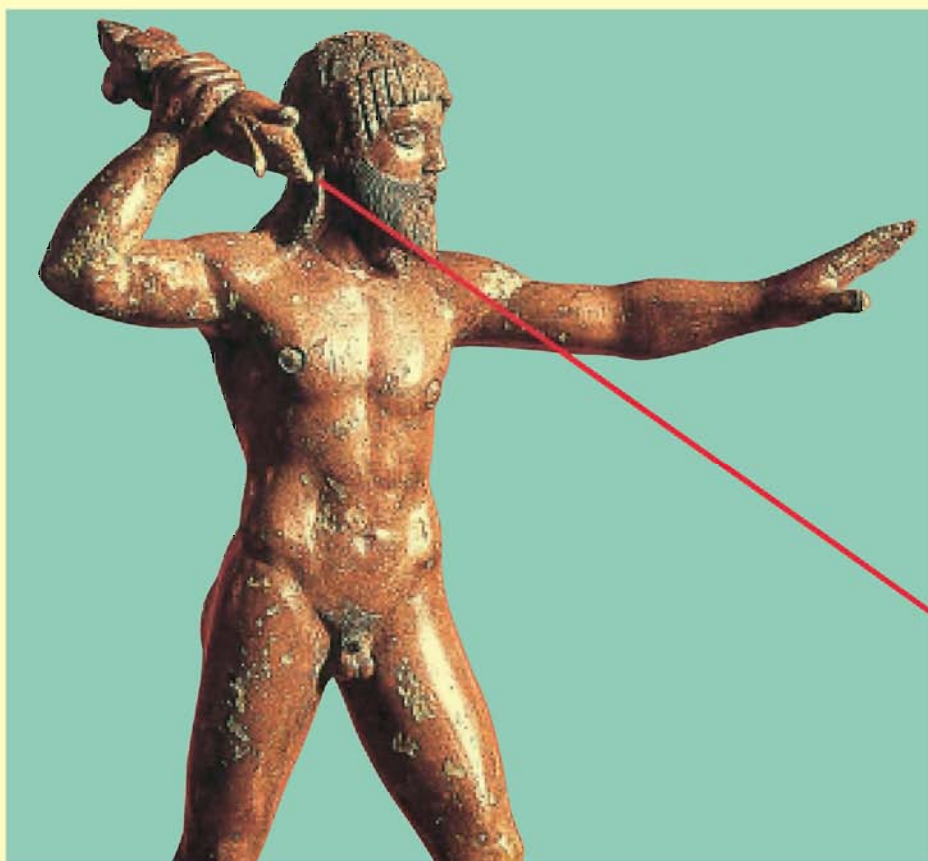

Η ΓΕΝΝΗΣΗ
ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΩΝΙΚΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1700
ΕΥΡΩ 4,98

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ Τὰ ἰπτάμενα «ἄρματα» τῆς Ἰλιάδας

Χορηγίες Ἑλληνοαμερικανῶν στὸ Πατριαρχεῖο
γίνονται... ἔδρες Τουρκικῶν Σπουδῶν στὶς ΗΠΑ!

**Μηνιαίο Περιοδικό
Πρωτοποριακής Έρευνας.**
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 3223957, 9841655.
Τηλομοιούτυπος: 3314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):
<http://www.davlos.gr>
Ήλεκτρονική αλληλογραφία:
davlos@otenet.gr

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Παραγωγή: PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5225.479.

- Τιμή αντιτύπου: 1.700 δρχ. - 4,98 ευρώ.
- 12μηνη συνδρομή: 16.000 δρχ. - 46,98 ευρώ.
- Όργανισμών κ.λπ.: 24.000 δρχ. - 70,43 ευρώ.
- Φοιτητών: 13.000 δρχ. - 38,15 ευρώ.
- Έξωτერიκού: 80 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται αυτόματα
μετά την λήξη του 12μήνου. Διακοπή
της συνδρομής γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

**ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.**

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμβάσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεστάντ 175 01, Π. Φάληρο.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Απαγορεύεται η έν όλη ή έν μέρος
ανάδημοσίευση ή ανάμεταδοση
καθ' οιονδήποτε τρόπον
δημοσιευμάτων του «Δαυλού»
χωρίς την γραπτή άδεια του εκδότη.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 15088:

Τό φαινόμενο του Διαφωτισμού

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 15089:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Μ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΑΚΗΣ, Ν. ΜΑΚΡΗΣ, Α. Χ. ΜΗΤΣΙΟΥ, Δ.
ΛΘΜΟΝΕΥΣ, Α. ΣΜΑΡΑΓΔΗΣ, Π. ΛΕΜΟΝΑΚΗΣ.

ΣΕΛΙΣ 15089:

Περί «Λογίων Ίησού» διάλογος

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 15094:

Κάτι ξεκίνησε

ΚΩΝ. ΚΑΡΜΠΑΝΤΖΟΣ

ΣΕΛΙΣ 15095:

Χορηγίες Έλληνοαμερικανών στο Πατριαρχείο
γίνονται έδρες Τουρκικών Σπουδών στίς ΗΠΑ!

ΝΑΝΕΥ ΜΠΕΚΑ

ΣΕΛΙΣ 15103:

Φυσικοί όγκοι ή πανόραμα τεχνητά έργα στην Κέρο;

Πρωτοπρεσβύτερος ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

ΣΕΛΙΣ 15105:

Η γέννηση της έπιστημονικής Ίατρικής
άπό την «φυσική» Προσωκρατική φιλοσοφία

Καθηγητής ΣΕΡΓΙΟΣ Ι. ΜΑΝΤΑΛΕΝΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 15116:

Latinographus Ellinikos Stratos

Π.Α.Κ.

ΣΕΛΙΣ 15117:

Ένα αντίσεισμικό «θαύμα» του Ίκτινους:

Ο ναός του Έπικουρίου Ατόλλωνος Βασσών

Αρχιτέκτων ΚΩΝ. ΚΑΡΜΠΑΝΤΖΟΣ

ΣΕΛΙΣ 15128:

Αντί Α.Τ.Μ.: «Δραχμή»!

Καθηγητής ΣΤΑΥΡΟΣ ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 15129:

Η τεχνολογία των θεών: Οί έκπληκτικές
περιγραφές των Ιπταμένων άρμάτων στην Ίλιάδα

Αντισυνταγματάρχης Ι. ΛΑΖΑΡΗΣ

ΣΕΛΙΣ 15136:

Ο «αιθήρ» των αρχαίων και η σημερινή Φυσική

Υφηγητής ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΤΖΗΜΑΚΑΣ

ΣΕΛΙΣ 15139:

Η διάκριση μεταξύ «Έλληνας» και Ρωμιού

άπό τόν Κολοκοτρώνη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Χ. ΜΗΤΣΙΟΥ

ΣΕΛΙΣ 15139:

Τό Κοράνι ξέρει καλύτερα τούς Ρωμιούς

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

ΣΕΛΙΣ 15147:

Μία παράξενη συνέντευξη του δρ. Π. Παππά

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 15150:

Φωνήεντα και σύμφωνα στους κλασικούς μας

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΧΕΙΜΩΝΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 15153:

Τό «Λεμωνιακόν Ζήτημα» (1862-1882)

ή ό σκοταδιαμός του Οίκουμενικού Πατριαρχείου

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 15158:

Έλληνική γλωσσική «sovereignty»

ΘΩΜΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 15159:

Πολεμούν για τό «Filioque»:

Δρ ΤΡΥΦΩΝ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 15161:

Ο F. K. Sagredo μιλά για τίς Έλληνικές Σπονδες

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΑΚΝΑΚΗΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ: σελ. 15102 • ΟΙ ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ: σελ. 15137 • Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ.
15144 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΠΙΑ: σελ. 15145 • ΓΕΛΟΡΑΜΑ: σελ. 15152 •
Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 15161.

Τὸ «κῦμα» τοῦ Διαφωτισμοῦ

Ὁ διαφωτισμός εἶναι ἀπαραίτητη φάση πρὶν ἀπὸ κάθε πραγματικὴ ἱστορικὴ ἀλλαγὴ. Δὲν ὑπάρχει οὐσιαστικός σταθμός στὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητος, ποὺ νὰ μὴν εἶναι συνέπεια ἐνὸς προηγηθέντος φαινομένου, μὲ κύρια στοιχεῖα τὸν τὴν θεωρητικὴ ἀναζήτηση, τὴν πολιτισμικὴ ἐξέλιξη καὶ τὴν πνευματικὴ ὠρίμαση τῆς κοινωνίας. «Ἀλλαγές», ποὺ εἶναι ἀπλῶς προγραμματισμένες ἀπὸ τὸν Ἑξουσιασμό, εἶναι θνησιγενεῖς (πρὸβλ. τὸν Κομμουνισμό).

Στὴν Ἑλλάδα (καὶ στὴν Ὑδρόγειο γενικὰ) οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ ἐδῶ καὶ δεκαεξήμις αἰῶνες δὲν ὑπῆρξε. Τυπικὲς μεταβολές, ὅπως π.χ. ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς βυζαντινῆς ἐξουσίας, ἡ διαδοχὴ τῆς ἀπὸ τὴν ὀθωμανικὴ καὶ ἡ ἰδρυση τοῦ Νεο-Ελληνικοῦ κρατιδίου, δὲν συνωδεύτηκαν ἀπὸ ἀντίστοιχες βελτιώσεις τοῦ τρόπου σκέψεσθαι καὶ ὑπάρχειν τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτὸ καὶ οἱ συνέπειες στὴ ζωὴ, θετικὲς ἢ ἀρνητικὲς, ἦταν μόνο ποσοτικὲς ὄχι ποιοτικὲς. (Κάπως διαφορετικὰ θὰ μπορούσε νὰ ἰδωθῇ ἡ Ἀναγέννηση στὴν Εὐρώπη, ὁπότε πράγματι ἡ ζωὴ ἀπελευθερώθηκε ἐν μέρει ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς Θεοκρατίας καὶ τοῦ Δόγματος, ἀλλὰ οἱ πληγὲς ἀπὸ τὴν προηγηθεῖσα χιλιετία τοῦ σκότους ἦταν τόσο βαθεῖς, ὥστε μένουσιν ἀκόμῃ ἀνεπούλωτες καὶ ἀνεξίτηλες.)

Μποροῦμε νὰ ποῦμε, ὅτι στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα (καὶ ἴσως καὶ ἔξω ἀπ' αὐτήν) πράγματι ὑπάρχουσιν φαινόμενα θεωρητικῆς ἀναζητήσεως, πολιτισμικῆς ἐξελίξεως καὶ πνευματικῆς ὠριμάσεως τῆς κοινωνίας, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ἐξομοιωθῶν μὲ τίς δῆθεν «ἐθνικὲς ἀνατάσεις» παλαιότερων περιόδων. Τοῦτο διαπιστώνεται μὲ βεβαιότητα, ἂν παρατηρήσῃ κανεὶς τὴν ἀπομυθοποίησιν σὲ ἐπίπεδο συνειδήσεων πολλῶν «ἱερῶν καὶ ὁσίων», ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ ἀπλᾶ ἰδεολογικὰ δάθρα μεγάλης ἀντοχῆς τῆς ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες κρατούσης τάξεως ἰδεῶν καὶ πραγμάτων. Ἐξ ἄλλου μία ἄλλη ἀπόδειξις τοῦ ἴδιου φαινομένου προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐκτὸς συνειδήσεων πραγματικότητα, τὴν Ἑξουσίαν, ἡ ὁποία ἐπίσης δείχνει ἀρκετὰ ὥριμη προσοτὰ σὲ μιὰ προοπτικὴ νὰ ξεπεράσῃ, νὰ ὑπερβῇ ἢ καὶ νὰ ἀρνηθῇ ἴσως τὸν ἑαυτό της.

Μὲ τὴν οὕτω πῶς ἐπιχειρηθεῖσα (ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἱστορίας καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ) ἐκτίμησις τῆς παρούσας ἱστορικῆς φάσεως ὁδηγούμαστε στὴν ἐνδειξιν, ὅτι ὁ σημερινὸς διαφωτισμός εἶναι τὸ ὁρατὸ προμήνυμα μιᾶς ἀλλαγῆς, τὴν ὁποία πιθανῶς καὶ κάποιοι φορεῖς τοῦ πνεύματος ποὺ πρόκειται νὰ ἀλλάξῃ τεῖνον νὰ ἀποδεχθῶν. Ἄν ἔτσι ἔχον τὰ πράγματα, ἡ ἀλλαγὴ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ βαθειά, καὶ εὐεργετικὴ, καὶ ὁμαλή. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀλλαγὴ, ποὺ δὲν θὰ ἀνατρέψῃ καὶ δὲν θὰ διχάσῃ τίποτε ἄλλο ἀπὸ μιὰ ἄρρωστη καὶ πρὸ πολλοῦ ἐκφυλισμένη καὶ διχασμένη πραγματικότητα, ποὺ τὴν πληρώνει ἀκριβὰ ἡ ἀνθρωπότητα καὶ πρὸ παντὸς οἱ Ἕλληνες. Ἐτσι καὶ ἀλλῶς ἢ θεωρητικὴ ἀναζήτηση, ἡ πολιτισμικὴ ἐξέλιξις καὶ ἡ πνευματικὴ ὠρίμασις δὲν ἔδωσαν, δὲν ἐκφύλισαν καὶ δὲν δίχασαν πούθενά, ποτὲ καὶ κανένα ἔθνος ἢ τὴ σύνολη ἀνθρωπότητα.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

«Ούσιαστικῶς γερμανικὴ ἐπικράτεια» τὸ νέο ἀεροδρόμιο

Κύριε διευθυντά,
Πρώτη φορά ἐπικοινωνῶ μαζί σας, ἂν καὶ εἶμαι ἀρκετὰ ἐπὶ ἀναγνώστης τοῦ «Δαυλοῦ». Καὶ αὐτό, γιὰ νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχή σας σὲ κάτι, ποὺ ἀφορᾷ στὸ πεδίο μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἐργάζομαι καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ νέος Ἀερολιμὴν Ἀθηνῶν.
Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ εἶναι ἡ πύλη εἰσόδου στὴν Ἑλλάδα κυριολεκτικὰ ξεπουλήθηκε στοὺς Γερμανοὺς. Καὶ μὴν ἔχετε ἀμφιβολία ὅτι ὄχι μόνον δειχνεῖ γερμανικὸ κατασκευάσμα (τίποτε μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτὸ δὲν θυμίζει Ἑλλάδα), ἀλλὰ εἶναι καὶ οὐσιαστικῶς γερμανικὴ ἐπικράτεια, καθ' ὅσον διοικεῖται ἀπὸ Γερμανοὺς. Ἡ Ὑπηρεσία Πολιτικῆς Ἀεροπορίας ἔχει μόνον διακοσμητικὸ χαρακτήρα.
Ὅταν πετῶ στὴν περιοχή προσεγγίσεως τοῦ νέου ἀεροδρομίου Ἀθηνῶν, ἔχω τὴν ἐντύπωση ὅτι βρισκομαι στὴν περιοχή τοῦ Τέλ - Ἀβίβ. Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴν ὑπάρχῃ αὐτὴ ἡ ἐντύπωση, μὲ ὅλες αὐτὲς τίς ὀνομασίες τῶν «σημείων ἀναφορᾶς» στὸν χάρτη προσεγγίσεως τῶν Ἀθηνῶν; Ὄνομα-

σίες ὅπως Nevra, Gendo, Velop, Abion, Badel, Kerig κ.λπ. δὲν θυμίζουν καθόλου Ἑλλάδα. Δὲν ὑπάρχει δεδαίως δικαιολογία γιὰ διήθεν ἔλλειψιν εὐήχων ἐλληνικῶν λέξεων 5 γραμμῶν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ διεθνὴς πρακτικὴ, διότι ἡ πλουσιώτατη ἐλληνικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία δυστυχῶς βάλλεται ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ἀνθελληνικὸ κράτος, εἶναι πλήρης τοιούτων λέξεων, ἐνδόξων ὀνομασιῶν καὶ πλουσιῶν ἐννοιῶν. Π.χ. Eleni, Minos, Ektor, Paris, Rigas, Pilos, Pella, Sofia, Areti, Ieros, Kleos, Estia, Plato, Pluto, Mega, Ermis, Astro, Dimos, Fovos καὶ χιλιάδες ἄλλα! Θὰ ἔλεγα ὅτι ἐπιτέλους θὰ ἔπρεπε νὰ διορθωθοῦν καὶ νὰ γραφτοῦν *Argos* ἀντὶ *Argun*, *Némea* ἀντὶ *Nemes* καὶ *Paros* ἀντὶ *Rapos* κ.λπ. στὰ ἀντίστοιχα «σημεῖα ἀναφορᾶς»...

Μετά τιμῆς
Μάνος Κουρμουλάκης
Κυδερνήτης Ο.Α. (Α 340)
Βάρη Ἀττικῆς

Ἔχει γίνεи θεώρημα ἀπὸ τὸ 1995 ἡ «εἰκασία Φερμᾶ»

Ἀξιότιμε κ. διευθυντά,

Μὲ ἀφορμὴ τὸ πολὺ ἐνδιαφέρον ἀρθρο τοῦ

Περὶ «Λογίων Ἰησοῦ»: Μία ἄλλη ἄποψη

Κύριε Λάμπρου,
Στὸ δημοσίευσμά του μὲ τίτλο «Λόγια Ἰησοῦ», στὸ 232ο τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ», ὁ κ. Κων. Καρμιράντζος θέλει νὰ πιστεῦν στὴν ὕπαρξιν διδλίου μὲ τὸν τίτλο «Λόγια Ἰησοῦ» κατὰ τοὺς Ἀποστολικούς χρόνους, ἐπικαλούμενος μάλιστα καὶ ὑποθετικὴ γνώμη τῶν κ.κ. Γ. Ζερβοῦ καὶ Σ. Ἀγουριδῆ, καθηγητῶν πανεπιστημίου, σὲ σημεῖο μάλιστα ποὺ τὰ «Λόγια Ἰησοῦ» ὡς γραπτὸ «πρωτοεναγγέλιο» νὰ ἐμπεριέχονται ὡς σπερματικὸς λόγος – ἢ ὡς προσῆμι – μέσα στὰ ἰσχύοντα σήμερὰ εὐαγγέλια, καὶ νὰ μπῇ σὲ κόπο, ὥστε μὲ περισσὴ καλωσύνη νὰ τὰ ἀνιχνεύσῃ καὶ νὰ μᾶς τὰ παρουσιάσῃ. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἔχω μία ἄλλη ἄποψη ἐπὶ τοῦ θέματος.

Ἄν ὄντως ὑπῆρξε ἓνα τέτοιο, ὅς ποῦμε, «πρωτοεναγγέλιο» ὑπὸ τὸν τίτλο «Λόγια Ἰησοῦ», νὰ εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ τότε Ἐκκλησία θὰ προσπαθοῦσε πάσῃ θυσίᾳ νὰ τὸ περιωσόσῃ. Ὑστερὰ ὑπάρχει τὸ ἀκατάλυτο ἱστορικὸ ἀξίω-

συνεργάτη σας φιλολόγου κ. Δ. Κούτουλα, τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τὸ τρέχον τεύχος τοῦ περιοδικοῦ («Δ», τ. 233), αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην ὅπως προδῶ εἰς δύο ἐπισημάνσεις.

Εἰς τὴ σελίδα 14.975 τοῦ περιοδικοῦ ἐν μέσῳ ἄλλων τινῶν ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐξῆς: «*Ἀς σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι τὸ “Μεγάλο Θεώρημα τοῦ Φερμά” – πὺν ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἔχει ἀποδειχθῇ ἂν ἰσχύη... μὲ δάση τὴν Πυθαγόρεια θεωρία τῶν παραστατικῶν ἀριθμῶν.*»

Πρώτη ἐπισημάνσις: Ὁρθῶς ὁ κ. Κούτουλας λέγει (συμφώνως μὲ τὰ ἔως τὸ 1995 νομιζόμενα, θὰ προσέθετα ἐγὼ) ὅτι ἔπρεπε τὸ ἐν λόγω θεώρημα νὰ καλεῖται εἰκασία καὶ οὐχὶ θεώρημα. Ὅμως ἡ εἰκασία αὕτη δὲν ἦτο γνωστὴ ὥς τὸ «Μεγάλο Θεώρημα τοῦ Φερμά» ἀλλὰ ὥς τὸ «Τελευταῖο Θεώρημα τοῦ Φερμά».

Δευτέρα ἐπισημάνσις: Ἡ εἰκασία εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφερόμεθα, ἔπαψε νὰ εἶναι μία ἀπλή εἰκασία: Ἀπεδείχθη τὸ ἔτος 1993 ἀρχικῶς μὲ μίαν μικρὰν ἀτέλειαν, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἔτος 1995 μάλλον ὀριστικῶς, πῶς ὁ

Pierre de Fermat δὲν ἔσφαλε ἰσχυριζόμενος τὰ ὅσα ἀναφέρονται καὶ εἰς τὸ ἄρθρον. Εἶναι θεώρημα πλέον! Δικαίως πρέπει νὰ ἀποκαλεῖται τὸ «Τελευταῖον Θεώρημα τοῦ Fermat». Πολλοὶ μαθηματικοὶ ἐμόχθησαν τὰ τελευταῖα 350 ἔτη διὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς τότε εἰκασίας. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρόσθεσε τὴν τελευταία «πινελλιά», εἶναι ἕνας Ἕλληνας μαθηματικὸς, ποὺ ἐργάζεται στὶς ΗΠΑ, ὀνομαζόμενος Andrew John Wiles. Ὁ Wiles ἔφθασε εἰς τὸν στόχον του, ἀφοῦ κατόρθωσε νὰ ἀποδείξῃ μιά ἄλλην εἰκασίαν ἀρχικῶς: Τὴν εἰκασίαν Shimura -- Taniyama - Weil.

Σημείωσις: Λυποῦμαι διὰ τὰ ἄθλια Ἑλληνικά μου. Εἶμαι 33 ἐτῶν. Αὐτὰ τὰ Ἑλληνικά κατόρθωσα νὰ συλλέξω εἰς τὸ Λύκειον ἀπὸ ἓναν φιλόλογο κάπως διαφορετικὸν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Προσπαθῶ ὅμως, ὅσον δύναμαι, νὰ ἀντισταθῶ εἰς τὴν παρακμὴ τῶν καιρῶν.

Διατελῶ μετὰ πάσης τιμῆς
Νικόλαος Ι. Μακρῆς

Ἀναλυτὴς Συστημάτων Πληροφορικῆς, Ἀθήνα

Ὁ φυσικὸς Δημόκριτος καὶ ὁ παρὰ φύσιν Γιαχβέ

Κύριε διευθυντά,

Ὁ κ. Διαμαντῆς Κούτουλας στὸ ἐνδιαφέρον ἄρθρο του μὲ τίτλο «Ἡ ἐπανάσταση τῶν “ἀρρήτων” ἀριθμῶν στὴν Ἑλληνικὴ Σκέψη» (τ. 233, Μάιος 2001) καὶ μὲ ὑπότιτλο: «Οἱ συνέπειες στὴ

θεωρία τοῦ Χάους καὶ ἡ ἀνατροπὴ τῶν ἰδεῶν τῆς Βίβλου» προδίδει συμπερασματικὰ στὴν ἐξῆς διατύπωση: «*Ἡ ἀνυπαρξία αὐτῆς τῆς ἔννοιαις τοῦ μηδενὸς ἐξωστράκιζε κάθε θεωρία γιὰ δημιουργία ex nihilo (Βίβλος) ἀπὸ τίς κοσμολογικὰς ἀντι-*

μα, ὅτι κανένα πρωτότυπο κείμενο τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν εἶναι προγενέστερο τοῦ τετάρτου αἰῶνα. Δὲν μπορεῖ μία Ἑκκλησία νὰ «περισφύξῃ» λ.χ. τὰ «Δῶρα» τῶν Μάγων ἢ τὴ «Ζώνη» τῆς Παναγίας ἢ τοὺς «Ἑλνους» τοῦ Σταυροῦ ἢ τὴ «Σινδόνη» ἢ τὸ «Μανδήλιο» καὶ νὰ μὴ περισώσῃ τὸ γραπτὸ κείμενο τῶν «Λογίων Ἰησοῦ». Ἰσα - ἴσα πὺν αὐτὸ μάλιστα κατὰ τοὺς λεγόμενους Ἀποστολικοὺς χρόνους θὰ ἦταν καὶ τὸ μοναδικὸ διδλίο ἀναγνώσματος στὶς ἱερὲς συνάξεις καὶ ὅχι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἀποψή μου λοιπὸν εἶναι, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Παπία, ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως τῆς Φρυγίας, συνταχθὲν ἔργο μὲ τὸν τίτλο «Κυριακῶν Ἐξηγήσεις» δὲν ἦτο γραπτὸ κείμενο ἢ διδλίο μὲ τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ, πὺν κάθισε καὶ τὰ ἐξήγησε, ἀλλὰ ἦσαν τὰ λόγια καὶ οἱ πράξεις τοῦ Ἰησοῦ, πὺν τὰ ἐπληροφορεῖτο διὰ ζώσης ἀπὸ τίς ἐρωτήσεις πὺν ὑπέβαλλε ὁ ἴδιος στοὺς ἐπισκέπτες του, πρεσβυτέρους.

Ὁ ἐπὶ τῆς ἑδρας τῆς Πατρολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καθηγητῆς μου Παναγιώτης Χρήστου σχετικὰ μὲ τὸ προκείμενό μας μάλιστα θέμα λέγει ὅτι ἡ λέξις «λόγιον» ἐκλαμβάνεται ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔννοια τῶν λε-

λήψεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» (σελ. 14978).

Στὸ σημεῖο αὐτὸ προσθετῶ ἐνισχυτικῶς τὴν παρακάτω πολυσήμαντη σοφὴ διατύπωση τοῦ Δημόκριτου: «Τίποτα δὲν δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν ἀνυπαρξία καὶ τίποτα δὲν καταλήγει στὴν ἀνυπαρξία» [Μηδὲν τε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίγνεσθαι μηδὲ εἰς τὸ μὴ ὄν φθείρεσθαι] (Διογένης Λαέρτιος, «Βίοι Φιλοσόφων», IX, 44-45).

Αὐτὴ εἶναι ἡ φύση καὶ γι' αὐτὸ κάθε θεοκρατία εἶναι ἀφύσικη καὶ στέκει ἐναντίον τῆς φύσης καὶ ἐκτὸς πραγματικότητας. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀφύσικη «φύση» τῶν θεοκρατῶν καὶ γι' αὐτὸ στέκουν ἄξιοι τῆς ἀφύσικης μοίρας τους.

Εὐχαριστῶ

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

Συγγραφέας - ἐρευνητὴς Α.Π.Θ.

Οἱ κινήσεις γιὰ τὴν ἀναβίωση τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας

Ἀγαπητὲ κ. διευθυντά,

Ἐπειδὴ τελευταίως διάφορες κινήσεις ἀποσκοποῦν στὴν ἀναβίωση τῆς πατρώας θρησκείας, ἐγείροντας, ὅπως εἶναι φυσικό, ἐνστάσεις εἴτε καλοπροαίρετες εἴτε κακοπροαίρετες, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ ἐν ὀλίγοις ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σοβαρωτάτου θέματος, τὸ ὁποῖο βεβαίως δὲν ἐξαντλεῖται μὲ μία ἐπιστολή.

Τὸ ἐρώτημα τὸ ὁποῖο γεννᾶται κατὰ τὴ γνώμη μου εἶναι, ἂν ἡ πατρώα θρησκεία μὲ ὅποια-δήποτε ὀνομασία ἀποτελῇ προγονικὴ ἀξία ἢ ὄχι. Ἀπὸ 'κεῖ καὶ πέρα ὁ καθεὶς εἴτε κατὰ μόνας εἴτε ὁμαδικῶς μπορεῖ νὰ λατρεύσῃ τοὺς θεοὺς του, ὅπως αὐτὸς νομίζει καλύτερα, ἀποφεύγοντας ὁμως ἐγγενεῖς δυσχέρειες, ἀτέλειες καὶ ἄλλα συναφῆ, ὥστε μιὰ τέτοια προοπτικὴ νὰ μὴν ἐκφυλισθῇ καὶ καταντήσῃ γραφικότητα. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο ἀναγκαιοὶ καὶ ἐπισημαίνεται

εἶναι, ὅτι ἤλθε πλέον ὁ καιρὸς νὰ ἀπαλλαγούμε (ὅσοι δὲν ἔχουμε ἤδη ἀπαλλαγῇ) ἀπ' τὸν ξενόφερτο Θεό, τὸν διὰ τῆς βίας ἐπιδληθέντα, ὁ ὁποῖος τόσα κακὰ προξένησε στὸν τόπο μας καὶ ποὺ ἀκόμα καὶ σήμερα ἐξακολουθεῖ νὰ καταδυναστεύῃ καὶ νὰ ταλανίζει χιλιάδες ἐγκλωβισμένες ψυχὰς καὶ ἁθῶες ὑπάρξεις. Τοῦτο ὁμως δὲν θὰ καταστῇ ποτὲ δυνατόν, ἂν, πρῶτον, θαυραλέα καὶ ἐνσυνείδητα δὲν ἀπαλλάξουμε τὸν ἐσωτερικὸ μας κόσμον ἀπ' τὸν φόβο ἐνός «ἐπουράνιου εἰσαγγελέα», δευτέρον δέ, ἂν δὲν ἐντυφλήσουμε μὲ διάθεση, ἐνδιαφέρον καὶ ἐρωτα γνώσεως στὴν πατρογονικὴ μας θρησκεία, ἢ ὁποῖα, ὅπως εἶναι γνωστό, οὐδέποτε ἐστάθηκε ἐμπόδιο στὴν πνευματικὴ ἀνέλιξη τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ὅτι βρισκόμεθα ὑπὸ πνευματικῇ κατοχῇ ἐπὶ 17 περίπου αἰῶνες καὶ ὅτι θεϊστικά ὡς ἐκ τούτου σκεπτόμεθα κατ' ἀπαράδεκτον ἀσια-

χθέντων καὶ πραχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ («Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια», τόμος 10ος, σελ. 8). Καὶ ὅτι ὁ Παπίας ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ἐκκαφέας τοῦ μεταλλείου τῆς προφορικῆς παράδοσης, ἀφοῦ ἐνδιαφερόταν νὰ μάθῃ τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ «ἀπὸ πρῶτο χέρι», ρωτώντας ἐνώπιος ἐνωπίῳ τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν ἀποστόλους ἢ μαθητὰς αὐτῶν. Ἀλλωστε τὸ βεβαιῶναι ὁ ἴδιος ὁ Παπίας. Τὸ κείμενον ποὺ ἀκολουθεῖ εἶναι τοῦ Παπία, παρμένον ἀπὸ τὸ «Πατερικὸν Ἑγχειρίδιον», τόμος Α' τοῦ 1966 τοῦ καθηγητοῦ Παναγιώτη Χρήστου.

«1. Οὐκ ὀκνήσω δέ σοι καὶ ὅσα ποτὲ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων καλῶς ἔμαθον καὶ καλῶς ἐμνημόνευσα συγκατατάξαι ταῖς ἐρμηνείαις, διαβεβαιούμενος ὑπὲρ αὐτῶν ἀλήθειαν. Οὐ γὰρ τοῖς τὰ πολλὰ λέγουσιν ἔχαιρον, ὥσπερ οἱ

»5. πολλοί, ἀλλὰ τοῖς τ' ἀληθῆ διδάσκουσιν, οὐδὲ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας

τικὸν τρόπον – ὅπως ἐπισημαίνει ὁ Παναγιώτης Κουβαλάκης («Δαυλός», τ. 228) – τοῦτο δὲν σημαίνει, οὔτε θεδαίως καὶ ἐξυπακούεται, ὅτι πρέπει νὰ συνεχίζεται μία τέτοια ἀνθελληνικὴ κατάσταση. Γιατί, ἂν συμβαίνει κάτι τέτοιο, ἀσφαλῶς εἴμεθα καὶ ἀνίκανοι καὶ ἀνήμεροι ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς νὰ ὁμοιάσουμε πρὸς τοὺς ὄντως μεγάλους προγόνους μας. Καὶ τότε εἴμεθα ἄξιοι τῆς τύχης μας, πού ἄλλοι καθορίζουν. Ὅμως φρονῶ, ὅτι τὸ γεγονός τῆς πολυαίωνης κατοχῆς δὲν εἶναι δυνατό νὰ χρησιμοποιηθῇ συνεχῶς ὡς ἄλλοθι γιὰ τὴν σημερινή τουλάχιστον κακομοιριά, ἀδελτηρία, ὠχαδελφισμό καὶ τὴν ἐν γένει στέρηση τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, στέρηση ἢ ὅποια ταλανίζει τὸ μέγιστο ποσοστὸ τῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς χώρας. Τοῦτο, γιατί: πρῶτον, ἢ σιωπῇ ἔχει ἐπὶ τέλους σπάσει, ἢ μεγάλη προσφορά τοῦ «Δαυλοῦ» ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἀποδεικνύει τοῦτο· καί, δεύτερον, οἱ συνθήκες σήμερα εἶναι πολὺ διαφορετικὲς ἀπὸ τὴν

μαύρη ἐποχὴ, πού ὁ ξενόφερτος καὶ μισέλληνας θεὸς ἔρριχνε τὴ βαρειά του σκιά πάνω στὴ χώρα μας.

Εἶμαι λοιπὸν τῆς γνώμης, πὼς ἀναβίωση τῆς πατρώας θρησκείας τῶν Ἑλλήνων – αὐτὸ τὸ ὑπέροχο λατρευτικὸ σύστημα – γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναβιώσῃ μέσα στὶς καρδιὰς καὶ στὴ σκέψιν μας πρῶτα ἀπ' ὅλα. Φρονῶ δέ, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Πολυθεϊσμός μὲ ὅποιαδήποτε ὀνομασία εἶναι ἀναντιρρήτως – ἅς μοῦ ἐπιτραπῇ – ἐνσωματωμένος σὲ αὐτὸ πού ὅλοι μας διακαῶς ἐπιθυμοῦμε καὶ γι' αὐτὸ ἀγωνιζόμεθα, τὴν ἐπανέλλληνισιν. Ὅμως ἐπανέλλληνισιν, ἂν δὲν καταστοῦμε κοινωνοὶ τοῦ Διονυσιακοῦ καὶ Ἀπολλωνίου πνεύματος, πού εἶναι καὶ ἡ πεμπτοσύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολυθεϊσμοῦ, εἶναι δυνατή;

Μὲ ἑλληνικοὺς χαιρετισμοὺς καὶ θαυτάτη ἐκτίμησιν
Διόδωρος Ἀθμονεύς
 Ἐν πλῶ, Περσικὸς Κόλπος

Ἀναπάντητο αἶτημα γιὰ τὴν θρησκευτικὴν μισαλλοδοξία

Κύριε διευθυντά,
 Ἀρθρογραφῶ στὴν ἐφημερίδα τῆς Χαλκιδικῆς «Γνώμη» καὶ πολλὰ ἄρθρα μου εἶναι ἐπιρρεασμένα ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐξαίσιου περιοδικοῦ «Δαυλός», πού τυχαῖα ἔμαθα τὴν ὑπαρξὴ του ἀπὸ πενταετίας. Κι ἀπὸ τότε εἶμαι συν-

δρομητής.

Διεξάγω πόλεμο κατὰ τῆς στενοκεφαλιάς καὶ τῆς θεοκρατίας κι ἔχω γι' αὐτὸ μισηθῇ ἀπ' τοὺς θρησκοκλήπτους καὶ φανατικούς, πολλοὶ ἀπ' τοὺς ὁποίους ἐγκατέλειψαν τίς στήλες τῆς ἐφημερίδας.

ἐντολὰς μνημονεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς τὰς παρὰ τοῦ Κυρίου τῇ πίστει δεδομένας καὶ ἀπ' αὐτῆς παραγινόμενοις τῆς ἀληθείας. Εἰ δέ που καὶ παρηκολουθηκώς τις τοῖς πρεσβυτέροις ἔλθοι, τοὺς τῶν πρεσβυτέρων ἀνέκρινε λόγους. Τί Ἀνδρέας ἢ τί Πέτρος εἶπεν ἢ τί Φίλιππος ἢ τί Θωμᾶς ἢ Ἰάκωβος ἢ τί Ἰωάννης ἢ

»10. Ματθαῖος ἢ τίς ἕτερος τῶν τοῦ Κυρίου μαθητῶν, λέγουσιν. Οὐ γὰρ τὰ ἐκ τῶν διβλίων τοσοῦτόν με ὠφελεῖν ὑπελάμβανον, ὅσον τὰ παρὰ ζωσῆς φωνῆς μενούσης.

»15. Καὶ τοῦτο ὁ πρεσβύτερος ἔλεγε: Μᾶρκος μὲν ἐρμηνευτὴς Πέτρον γενόμενος, ὅσα ἐμνημόνευσεν ἀκριδῶς ἔγραψεν, οὐ μέντοι τάξει, τὰ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἢ λεχθέντα ἢ πραχθέντα. Οὔτε γὰρ ἤκουσε τοῦ Κυρίου, οὔτε παρηκολούθησεν αὐτῷ, ὃς πρὸς τὰς χρείας ἐποιεῖτο τὰς διδασκαλίας, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ σύνταξιν τῶν Κυριακῶν πιούμενος λογίων, ὥστε οὐδὲν

»20. ἤμαρται Μᾶρκος οὕτως ἔνια γράψας, ὡς ἐμνημόνευσεν. Ἐνὸς γὰρ ἐποιήσατο πρόνοιαν, τοῦ μηδὲν ὧν ἤκουσε παραλιπεῖν ἢ ψεύσασθαι τ'

Τώρα ὑπέβαλα ἐρώτημα σχετικά μὲ τὴν μι-
σαλλοδοξία τῶν θρησκειῶν καὶ τῶν δογμάτων
τῶν ἰδίων θρησκειῶν, χωρὶς κανεὶς κληρικὸς ἢ
θεολογὼν νὰ μοῦ δώσῃ ἀπάντησι.

Ὑποβάλλω καὶ σὲ σὰς θερμὴ παράκλησι νὰ
ἀσχοληθῇτε μ' αὐτὸ τὸ θέμα, γιὰ νὰ δοηθῇ ἡ

ἀπομυθοποίηση τῶν ἐδραιογενῶν θρησκειῶν.

Μὲ ἐκτίμησι

Ἀθαν. Σμαραγδῆς

Υ.Γ. Εἶμαι φιλόλογος, λυκειαρχὴς καὶ διαμένω στὴν
Ἀρναία

Μὴ ψάχνουμε μακριὰ τὶς αἰτίες τοῦ κακοῦ

Κύριε διευθυντά,

Εἶμαι φοιτητὴς τοῦ Τμήματος Πολιτικῶν Μη-
χανικῶν στὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Διαβά-
ζω τακτικώτατα τὸ περιοδικό σας, μιᾶς καὶ ὁ
ἀδελφός μου εἶναι συνδρομητὴς ἐδῶ καὶ μερικὰ
χρόνια. Ἡ μεγαλύτερη διαφορὰ ποὺ ἔχω ἐπι-
σημάνει μεταξὺ τοῦ «Δαυλοῦ» καὶ τῶν λοιπῶν
περιοδικῶν εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς τρόπος μὲ τὸν
ὁποῖο προσεγγίζει τὰ διάφορα θέματα ποὺ
ἀσχολεῖται. Σὲ ἕναν κόσμο, ὅπου ὁ καθένας προ-
σπαθεῖ ἀπλὰ νὰ κερδίσι τὴ μάχη τῶν ἐντυπώ-
σεων προβάλλοντας εἰκασίες καὶ ἀβάσιμες θε-
ωρίες, ἡ ἀπάντησι τοῦ «Δαυλοῦ» εἶναι ἡ διαρ-
κὴς ἐνημέρωσι τῶν ἀναγνωστῶν του μέσα ἀπὸ
ἄρθρα ποὺ ὑπογράφουν διακεκριμένοι διανο-
οῦμενοι τόσο τῆς Ἑλλάδος ὅσο καὶ τοῦ ἐξωτε-
ρικοῦ. Δὲν εἶναι τυχαῖο ἄλλωστε, ποὺ πληθώρα
ἐπιστημονικῶν βιβλίων, στὴν προσπάθειά τους
νὰ ἀποκαταστήσουν τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, ἢ
ὅποια ἔχει δάνανυσα βεβηλωθῇ ἀπὸ κάποιες σιω-
νιστικὲς δυνάμεις καὶ ὄχι μόνον, ἔχουν τὸ

«Δαυλὸ» σὲ περίοπτη θέσι στὴ βιβλιογραφία
τους.

Παρ' ὅλα αὐτὰ εἶναι τόσο μεγάλη καὶ ἐπίμο-
νη ἡ παραπληροφόρησι ποὺ δεχόμαστε καθη-
μερινά, ὥστε τελικὰ ἀναρρωτιέσαι, ἂν ὁ Σω-
κράτης καὶ ὁ Πλάτων ἦταν ὄντως Ἕλληνες. Τὸ
χεῖριστο ὅμως εἶναι, πῶς, ὅποτε προσπάθησα νὰ
προτρέψω τοὺς συμφοιτητές μου νὰ διαβάσουν
ἱστορία, νὰ ψάξουν νὰ βροῦν ποῦ κρύβεται ἡ
ἀλήθεια, ἀδιαφόρησαν. Ὅποτε μὴ ψάχνουμε
μακριὰ, γιὰ νὰ βροῦμε τίς αἰτίες τοῦ κακοῦ, ποὺ
ἔχουν συρρικνώσει τὸν πάλαι ποτὲ ἀπέραντο
Ἑλληνικὸ Πολιτισμό. Οἱ νέοι δὲν ἔχουν ἀπτά
κίνητρα νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸν ἕνα καὶ μονα-
δικὸ σκοπὸ τους: τὴν ἀναζήτησι τῆς ἀλήθειας,
τὴν ἀναζήτησι τῆς γνώσεως, τὸν ἐμπλουτισμὸ
τῆς καὶ τὴν προώθησί της. Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ
τὴν ὑπομονή σας καὶ σὰς εὐχομαι ὅτι καλύτερο.

Μὲ τιμὴ

Παναγιώτης Λεμονάκης

Λάρισα

*ἐν αὐτοῖς. Ματθαῖος μὲν οὖν ἐδραΐδι διαλέκτῳ τὰ λόγια συνεγράψατο,
ἡρμήνευσεν δ' αὐτὰ ὡς ἦν δυνατὸς ἕκαστος.»*

Ἐπομένως γιὰ τὸν Παπία λόγια Ἰησοῦ ἦσαν τὰ παρὰ ζώσης φωνῆς καὶ
μενούσης ὑπ' αὐτοῦ πληροφορηθέντα καὶ ὄχι γραπτῶς εὐρεθέντα καὶ ὑπ'
αὐτοῦ ἐρμηνευθέντα. Μάλιστα διευκρινίζει, ὅτι ὁ Μᾶρκος ἔγραψε τὰ ὑπὸ
τοῦ Ἰησοῦ λεχθέντα καὶ πραχθέντα ὄχι ὡς αὐτήκοος ἢ αὐτόπτης τοῦ Ἰησοῦ,
ἀλλὰ ὅπως τᾶκονσε ἀπὸ τὸν Πέτρο. Δηλαδή ὁ Μᾶρκος δὲν εἶχε μπροστά του
κεῖμενο μὲ τὸν γενικὸ τίτλο «Λόγια Ἰησοῦ», ποὺ τὸ χρησιμοποίησε ὡς πρῶ-
τη ὕλη, γιὰ νὰ ἐπανθίσῃ τὸ εὐαγγέλιό του, καὶ ποὺ τὸ γνώρισε αὐτὸ τὸ κεί-
μενο (Λόγια Ἰησοῦ) κι ὁ Παπίας κι ἔγραψε «Λογίων Κυριακῶν ἐξηγήσεις».

Συνεπῶς καὶ ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ κειμένου τοῦ Παπία, ὅτι ὁ Ματ-
θαῖος «ἐδραΐδι διαλέκτῳ τὰ λόγια συνεγράψατο», ἔχει τὴν ἴδια ἔννοια μὲ τὰ
παραπάνω.

Μὲ τιμὴ

Ε. Ἀτταβύριος

Κάτι ξεκίνησε

Είχα την εντύπωση ότι ο «Δ» είναι «φωνή δοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ». Καὶ βέβαια ἡ «ἔρημος» δὲν εἶναι τὸ εὐρύτατο ἀναγνωστικὸ κοινὸ του, ποὺ 20 χρόνια τώρα τοῦ δείχνει τὴν ἐκτίμησή του. Ἡ ἔρημος εἶναι τὸ «ἐπίσημο κράτος», οἱ πανεπιστημιακοί, οἱ «εἰδικοί», οἱ «ἐπαγγελματίες». Κι ὅμως οἱ ἐρευνητὲς τοῦ «Δ» ἐπιμένουν νὰ «φωνάζουν», αὐτοὶ οἱ «ἐρασιτέχνες» (= οἱ ἐρωτευμένοι μὲ τὴ γνώση).

Κι ὅμως κάτι ξεκίνησε. Σὲ τηλεοπτικὴ του ἐκπομπὴ τὴν 23η Μαΐου ἐ.ἔ. ὁ πρύτανης τῶν γλωσσολόγων κ. Γ. Μπαμπινιώτης σὰν ἀρμόδια φωνὴ πήρε θέση γιὰ πρώτη φορὰ κι ἔκλεισε τὴν πόρτα στοὺς «λατινογράφους» καὶ «παγκοσμιολάτρες». Πράγματι μετὰ ἀδοκίητου παρηγορίας ἀντέκρουσε τὶς ὑπογείες φωνὲς τῶν γνωστῶν - ἀγνώστων «προοδευτικῶν», ποὺ ἀπαιτοῦν τὴν ἀντικατάσταση τοῦ «παρωχημένου» (sic) Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου ἀπὸ τὸ λατινικὸ (πρῶτη καὶ ἐπίμονη προσπάθεια: τὰ Greeklish τοῦ Internet). Τὰ ἐπιχειρήματά του, ὅπως λ.χ. τὸ πανάρχαιον τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας («τρισηλιετία» – μόνοι), ἡ ἱστορικὴ ὀρθογραφία ὡς δεδομένο γιὰ τὴν ἐτυμολόγηση τῶν λέξεων (ὄχι *hrisos* ἀλλὰ *χρυσός* < χρυσοῖο < *kurusojo*: ΓΓΒ, τουλάχιστον 4 χιλιετίες), ἡ ἑλληνικότητα τοῦ λεγόμενου «Λατινικοῦ» ἀλφαβήτου (πλήρης ἀντιγραφή τοῦ Χαλκιδικοῦ) ὡς καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ τοιούτου («εἶναι ἑλληνικὴ ἐφεύρεση»: sic), ὅλα αὐτὰ εἶναι σὰν νὰ ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰ ἑκατοντάδες τεύχη τοῦ «Δ».

Εἰδικότερα τὰ παραδείγματα τοῦ κ. Γ. Μπαμπινιώτη ἀπὸ ξένες γλώσσες, ποὺ διατηροῦν «μὲ εὐλάβεια» τὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία τους [Ὶ Αγγλ. *night* (νάιτ), Γαλλ. *eaux* (ο)], ἀνεξαρτήτως τῆς προφορᾶς εἶναι τὰ **ἴδια μὲ ἐκεῖνα** σχετικῶν ἄρθρων τοῦ «Δ» (πρὸβλ. τ. 232, 233). Εὐχάριστη ἔκπληξη. Καὶ ἡ συνέχεια;

ῚΩρα, οἱ ἀνδρεῖοι τῆς ἐπιστήμης, «σὰν ἔτοιμοι ἀπὸ καιρό, σὰν θαρραλέοι» (Καβάφης), νὰ ξεκαθαρίσουν καὶ τὰ ὑπόλοιπα γλωσσικὰ θέματα. Λ.χ.: ❶ Μὴ συμβατικότητα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας (αἰτιώδης σχέση μετὰ τῆς λέξεως καὶ τῆς ἔννοιαις ποὺ ἀποδίδει ἡ λέξη). ❷ Αὐτοχθονία τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. ❸ Ἀρχαιότητα τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς. ❹ Ἀνάλυση/συσχέτιση τῶν πανάρχαιων ἑλληνικῶν γραφῶν (ΓΓΒ, ΓΓΑ, ἱερογλυφικὴ κ.ἄ.). ❺ Μετάδοση ἀπὸ τὰ συλλαβογράμματα στὰ γράμματα μὲ μορφικὴ μετάλλαξη (ἐφεύρεση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου). ❻ Συλλαβικότητα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. ❼ Ἐπαναφορὰ τῶν τόνων - πνευμάτων ὡς στοιχείων τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας κ.ἄ.

Καὶ ἐπιτέλους νὰ ξεκαθαρισθοῦν τὰ ἰδεολογικά: «Φοινικισμός», «Ἰνδοευρωπαϊσμός», «Ἀφροκεντρισμός» κ.λπ. Θαρσεῖτε!

Κ. Καρμιράντζος

ῚΑρχιτέκτων ΕΜΠ

ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ ΣΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΕΔΡΕΣ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ!

Πλησιάζει τὸ τέλος τῆς Ὁμογένειας στὶς ΗΠΑ...

“Ένας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἐνημερωμένους ἀνθρώπους γιὰ τὴν πραγματικότητα ποὺ ἐπικρατεῖ στὸν ἀπόδημο ἑλληνισμό τῶν ΗΠΑ, ὁ ἐκδότης καὶ δημοσιογράφος ἀπὸ τὴ Φλώριδα κ. Γιώργος Λυκομήτρος, μίλησε στὸν «Δαυλὸ» χωρὶς περιφράσεις καὶ ἐνδοιασμοὺς γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ὁμογένειας. Ἡ εἰκόνα ποὺ τεκμηριωμένα ζωγραφίζεται στὴ συνέντευξή του δὲν εἶναι καθόλου εὐχάριστη, ἀντίθετα προκαλεῖται θλίψη, ὅταν πληροφορεῖται κανεὶς ὅτι Ἑλληνικὸ Κράτος, Πατριαρχεῖο καὶ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, παράγοντες ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἰδιῶτες - ἀπόδημοι ὅχι μόνο δείχνουν ἀμέλεια στὴν ἐξυπηρέτηση τῶν συμφερόντων τους ὡς μειονότητας στὶς ΗΠΑ, ἀλλὰ μὲ τὶς πράξεις τους ἢ παραλείψεις τους φαίνονται νὰ συμβάλλουν οἱ ἴδιοι στὴν ἐξαφάνισή τους ὡς ἐθνικῆς, πολιτισμικῆς καὶ πολιτικῆς ὁμάδας τῆς χώρας ὅπου ζοῦν. Εἶναι πράγματι θλιβερὰ τὰ καταγγελλόμενα, ὅτι τὸ περίφημο ἑλληνικὸ «λόμπυ» τῶν ΗΠΑ εἶναι ἓνας μῦθος, ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς εἶναι ὁ νεκροθάφτης τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, ὅτι τὰ χρήματα ποὺ χορηγοῦν ὁμογενεῖς στὸ Πατριαρχεῖο δαπανῶνται γιὰ τὴν ἵδρυση ἐδρῶν... Τουρκικῶν Σπουδῶν στὰ ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια (!), ὅτι τὶς ὁμογενειακὲς ὁργανώσεις διοικοῦν ἀνεπαρκῆ ἢ καὶ φαιδρὰ πρόσωπα καὶ ἄλλα τραγικὰ. Ὁ «Δ», ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, παρακολουθεῖ στενὰ τὸ δράμα τοῦ ἐκτὸς συνόρων Ἑλληνισμοῦ, παρουσιάζει τὶς πληροφορίες ποὺ μᾶς παρέσχε ὁ ἔγκριτος ὁμογενὴς δημοσιογράφος, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι, ἔστω «στὸ παρὰ πέντε» ὅπως λέγει ὁ ἴδιος, θ’ ἀποσοδηθῇ τὸ ἐθνικὸ τέλος ἐνὸς ἑλληνισμοῦ πολλῶν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ποὺ καὶ ἡ λαμπρὴ ἐθνικὴ καταγωγή τους ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιτυχίες τους ὡς δρῶντων στοιχείων ἀνὰ τὴν Ὑδρόγειο θὰ τὸ καθιστοῦσε ἀδικο καὶ ἀδικαιολόγητο.

Η ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

- Ποῦ ὀφείλονται κατὰ τὴ γνώμη σας τὰ προβλήματα στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα τῶν ΗΠΑ;
- Ὅφείλονται στὴν ἀνικανότητα τῶν παραγόντων, συλλόγων καὶ ὁργανώσεων νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ θέματα μὲ στρατηγικὴ γιὰ τὸ μέλλον. Δυστυχῶς παρὰ τὴ δυσαρέσκειά

τους, αντί να παρέμβουν δυναμικά στ' απογευματινά σχολεία των εκκλησιών της Ἀρχιεπισκοπῆς καί ν' απαιτήσουν ἑλληνική παιδεία γιά τὰ παιδιά ἀπό ἱκανό διδακτικό προσωπικό, ἀρκοῦνται στήν προσωπική τους προβολή. Κυρίως ὅμως ὀφείλονται στήν ἑλλειψη ἐνδιαφέροντος γιά τή διατήρηση τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐλέγχει τὰ σχολεῖα.

– Τί πρέπει νά γίνη;

– Πολύ φοβοῦμαι, ὅτι τώρα δέν μπορεῖ νά γίνη τίποτα. Εἶναι ἴσως πολύ ἄργά. Ὅπως πᾶμε, σέ 10 χρόνια δέν θά ὑπάρχη Ἑλληνισμός τῆς Ἀμερικῆς παρὰ μόνο παιδιά Ἀμερικανῶν ἑλληνικῆς καταγωγῆς.

Ἐκτός δεδαίως καί γίνη κάποιο «θαῦμα» καί οἱ ἐπιδιώκοντες μόνο τήν προσωπική προβολή τους παράγοντες τῶν ἡμιανύπαρκτων συλλόγων καί ὁργανώσεων τῆς Ὁμογένειας ἀφυπνιστοῦν ἀπό τόν λήθαργο ἔστω καί στο «παρά πέντε» καί ἱδρῶσουν τουλάχιστον σχολεῖα. Κατ' αὐτόν τόν τρόπο θά τίθεται ἡ γλωσσική βάση, γιά νά συνεχίσουν 8 ὥρες τήν ἐβδομάδα. Ἐπίσης θά πρέπει τὸ ἑλληνικό κράτος νά φιλοξενηῇ κάθε χρόνο μερικές ἑκατοντάδες παιδιά, γιά νά γνωρίσουν τήν χώρα τῶν προγόνων τους, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν Ἑβραίων τῆς Ἀμερικῆς. Θά εἶναι ἡ καλύτερη ἐπένδυση, πού ἔκανε ποτε ἡ Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ «νεκροθάφτης» τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας

– Ποιὸς ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς στο θέμα τῆς Παιδείας καί γενικότερα στή διατήρηση τῆς ἑλληνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν;

– Ἡ Ἐκκλησία μας στήν Ἀμερική εἶναι ὁ «νεκροθάφτης» τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας καί ὁ κύριος ὑπεύθυνος τῆς παρακμῆς τῆς Ὁμογένειας.

Τ' ἀπογευματινά της σχολεῖα εἶναι οὐσιαστικά «παιδικές χαρές», τὸ δὲ διδακτικό προσωπικό σὲ αὐτὰ χωρὶς τήν – κατὰ κοινὴ ὁμολογία – δέουσα κατάρτιση, μὲ πολὺ χαμηλὸ μισθό, χωρὶς ἀσφάλιση καί σύνταξη, χωρὶς ἀναγνώριση. Βασικὴ ἐπιδίωξη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '70 ἦταν νά προσελκύσῃ ἄλλοεθνεῖς χριστιανούς ὀρθοδόξους, νά χτίσῃ μεγαλοπρεπέστατους ναοὺς (μὲ τὰ χρήματα τῶν μεταναστῶν), νά δημιουργήσῃ «λέσχες νεόπλουτων ἀρχόντων», ἀδιαφορώντας γιά τή διατήρηση τῆς ἑλληνικότητας τῶν παιδιῶν τῶν μεταναστῶν. Ἐξυπακούεται ὅτι δέν ἔκανε καί δέν κάνει τίποτα γιά τή διατήρηση τῆς ἑλληνικῆς συνείδησης τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν καί τῶν παιδιῶν τους. Θά μπορούσα ἀδίαστα νά πῶ, ὅτι «χρησιμοποίησε» πολὺ ἄσχημα τοὺς ὁμογενεῖς, γιά νά ἐπεκταθῇ ὡς κερδοσκοπικὴ ἐπιχείρηση. Ἄν πραγματικά ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἐνδιαφερόταν γιά τή διατήρηση τῆς ἑλληνικότητας τῶν παιδιῶν τῶν μεταναστῶν, θά δέχόταν τήν προσφορά τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης γιά τήν ἀποστολὴ δασκάλων καί διδίων ἀπὸ τήν Ἑλλάδα ἢ τουλάχιστον δέν θά ἔδινε μισθοὺς πείνας στοὺς ἤδη ὑπάρχοντες.

– Εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ πὺ «ψιθυρίζεται» σὲ ὁμογενειακοὺς κύκλους, ὅτι δηλαδή μέρος τῶν οἰκονομικῶν πόρων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καταλήγουν στο τουρκικὸ «λόμπυ»;

– Δέν γνωρίζω, ἐὰν καταλήγουν στο τουρκικὸ «λόμπυ», ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι μέρος ἀπὸ τίς ὑψηλές χορηγίες τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο χρησιμοποιεῖται γιά τή δημιουργία ἐδρῶν Τουρκικῶν Σπουδῶν σὲ πανεπιστήμια τῶν ΗΠΑ. Ἄρα θά μπορούσαμε νά ποῦμε, ὅτι ἔμμεσα, ναί, χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸ τουρκικὸ «λόμπυ». Ὁ μακαριστὸς Σεραφεῖμ, πρῶην ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, τὸ γνώριζε καί ἀντιδρούσε.

[Σύμφωνα με τὰ στοιχεία πού μᾶς παραθέτει ὁ κ. Λυκομήτρος, τὸ 1978 ἀντιπροσωπία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἶχε ἐπισκεφθῇ τὴν ἐλληνικὴ πρωτεύουσα καὶ συναντήθηκε μετὰ τὸν τότε ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος Σεραφεῖμ, γιὰ νὰ τοῦ ζητήσῃ μεγαλύτερη οἰκονομικὴ βοήθεια. Ὁ Σεραφεῖμ τότε ὄχι μόνον ἀρνήθηκε τὴν αὐξηση τῆς οἰκονομικῆς βοήθειας πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλὰ ἀντιθέτως τὴν μείωσε κατὰ 25%. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἐξώργισε τοὺς ἰθύνοντες τοῦ Φαναρίου, οἱ ὅποιοι καὶ ἄσκησαν πίεση στὸν πρῶν ἀρχιεπίσκοπο Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς Ἰάκωβο νὰ ἀναζητήσῃ πόρους οἰκονομικῆς ἐνίσχυσής τους. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἄρχισε ἡ ἐνεργοποίηση τῶν «ταγμάτων τῶν ἀρχόντων» καὶ ἡ δημιουργία τῶν «λεσχῶν τῶν 100» (Leadership 100), ὁμάδων δηλαδὴ πού προσφέρουν 100.000 δολλάρια ἢ 10.000 τὸν χρόνο στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μετὰ ἀντάλλαγμα τὸν τίτλο τοῦ «ἄρχοντα».

Τὸ 1979 τὸ τμῆμα ἀρχαιολογίας φημισμένου ἀμερικανικοῦ πανεπιστημίου στὴ Βοστώνη μετὰ ἀπὸ «ἐρευνες» κι «ἀποτελέσματα ἀνασκαφῶν» στὰ παράλια τῆς δυτικῆς Τουρκίας διαστρεβλώνει ἱστορικὲς ἀλήθειες γιὰ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ στὴν περιοχὴ καὶ προσπαθεῖ νὰ περάσῃ ἀκόμα καὶ τὴν ἄποψη ὅτι ὁ Ὁμηρος δὲν ἔχει ἐλληνικὴ καταγωγή καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ (σημερινή) Τουρκία! Ἐπίσης ἀμφισβητοῦσε τὴ δημιουργία ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἑλλήνες ναῶν, ὅπως τῆς Ἐφέσου.

Τὸ 1982 ὁ Σεραφεῖμ περικόπτει ἀκόμη κατὰ 25% τὴν βοήθεια στὸ Πατριαρχεῖο, λέγοντας ἀπερίφραστα στοὺς ἀντιπροσώπους του: «Πεῖτε στὸν παναγιώτατο, ὅτι δὲν μπορῶ νὰ χρηματοδοτῶ ἐνέργειες τῆς τουρκικῆς προπαγάνδας στὴν Ἀμερικὴ μέσῳ τοῦ Πατριαρχείου γιὰ ἔδρες τουρκικὲς σὲ πανεπιστήμια... Νὰ πᾶτε στὸν Ἰάκωβο...». Πατριάρχης ἦταν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ Δημήτριος, ὁ ὁποῖος ἐκθείαζε τὴν «ἐλευθερία» καὶ «δημοκρατία» στὴν Τουρκία μετὰ τὶς φοβερὲς δηλώσεις του στὸν Λευκὸ Οἶκο, ὅταν ἐπισκέφτηκε τὸν πρόεδρο Μπούς μαζί μετὰ τὸν πρῶν ἀρχιεπίσκοπο Ἰάκωβο τὸ καλοκαίρι τοῦ 1990.

Ἡ ἀντίδραση Σεραφεῖμ δείχνει ὅτι ἦταν σὲ γνώση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ (ἔμμεση) ἀνάμιξη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στὴ δημιουργία τουρκικῶν ἐδρῶν σὲ ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια. Στὴν δεκαετία πού διανύουμε οἱ τουρκικὲς ἔδρες αὐξήθηκαν σὲ μεγάλο βαθμὸ, ἐνῶ οἱ ἀντίστοιχες ἐλληνικὲς παραμένουν λίγες.]

– Ποιὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν ἀποπομπὴ τοῦ Σπυρίδωνα;

– Ἡ προσπάθειά του κατὰ τὴ γνώμη μου νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐλληνικὴ συνείδηση τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν, νὰ τεθῇ περιορισμὸς στὶς κινήσεις τῶν νεόπλουτων Ἑλληνοαμερικανῶν, πού θέλουν νὰ ἔχουν λόγο στὴν Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡ ἐπιθυμία του νὰ ὑπάρξῃ οὐσιαστικὸ «λόμπυ», κάτι πού φάνηκε μετὰ τὴν ἐνέργειά του νὰ ἐνώσῃ ὅλες τὶς ὁμάδες καὶ ὁμαδοῦλες πού θεωροῦσαν ὅτι ἔκαναν «λόμπυ», λίγο πρὶν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὑποκύψῃ στὶς πιέσεις οἰκονομικῶν χορηγῶν καὶ τὸν ἀπομακρύνῃ μετὰ τὸν χειρότερο τρόπο.

Συμβουλίᾳ ὁμογενῶν σὲ κατάσταση ἀνυπαρξίας

– Τὸ ΣΑΕ τί ἔργο ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ; Ἀπογοήτευσε τελικῶς τὶς προσδοκίες τῆς Ὁμογένειας καὶ γιατί;

– Ἐπειδὴ δημιουργήθηκε μετὰ τέτοιο τρόπο, χωρὶς τὴν οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ τῶν ὁμο-

γενών, ώστε να ἐλέγχεται απόλυτα από την ελληνική κυβέρνηση, γι' αυτό 5 ½ χρόνια μετά εκπροσωπεί μόνο το 5% της οργανωμένης Όμογένειας – σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων – και άπλως υπάρχει ως «οργάνωση - σφραγίδα», χωρίς μέλλον.

Είναι δυνατόν να λειτουργήσει ένας παγκόσμιος οργανισμός αποδήμων μ' επιλεγμένους «παράγοντες», που δεν εκπροσωπούν ουσιαστικά την Όμογένεια και που συγκεντρώνονται κάθε 2 χρόνια στη Θεσσαλονίκη, για να επικυρώσουν τις επιθυμίες του ύφους του Εξωτερικών; Μην ξεχνούμε, πως ό,τι δεν στηρίζεται στο λαό, στην προκειμένη περίπτωση στους όμογενείς, είναι καταδικασμένο σε άποτυχία. Το τραγικό είναι, ότι δαπανώνται εκατομμύρια δολάρια των Ελλήνων φορολογούμενων κάθε χρόνο για μια παγκόσμια οργάνωση, που μόνο στα χαρτιά υπάρχει κι εξυπηρετεί τα μικροπολιτικά και άλλα συμφέροντα ολίγων Ελλήνων αξιωματούχων και πολιτικών.

Σε ό,τι αφορά το έργο του, ακόμα το αναζητούμε στις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες, όπου ισχυρίζονται ότι δημιούργησαν ιατρικά κέντρα. Αλλά έστω και αν δεχτούμε ότι υπάρχουν, ή εύλογη ερώτηση είναι, αν το ΣΑΕ δημιουργήθηκε, για να ιδρύει ιατρικά κέντρα. Αν ναι, τότε δεν χρειάζεται να υπάρχει ως Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού, αλλά να δημιουργηθεί μία Επιτροπή Δημιουργίας και Συντήρησης Ιατρικών Κέντρων στις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες. Έδω θα πρέπει να προσθέσω για του λόγου το αληθές την γραπτή δήλωση του προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας σε γράμμα του προς όμογενή στις αρχές του 2000: «...Το ΣΑΕ δεν ιδρύθηκε για τους Έλληνες της Αμερικής, αυτοί δεν έχουν ανάγκη οικονομικής βοήθειας. Ιδρύθηκε για τους άλλους, που έχουν οικονομικές δυσκολίες. Και οι Έλληνες της Αμερικής μπορούν να τους βοηθήσουν μέσω του ΣΑΕ.»

Σχεδόν αμερικανοποιήθηκε ο Έλληνισμός των ΗΠΑ

– Κατά πόσο κινδυνεύει ν' αμερικανοποιηθεί ο Έλληνισμός των ΗΠΑ και ποιοί συμβάλλουν σε αυτό;

– Σχεδόν αμερικανοποιήθηκε. Σε λίγα χρόνια οι ηλικιωμένοι μετανάστες δεν θα υπάρχουν. Τα παιδιά τους δεν όμιλουν ελληνικά. Η μετανάστευση από την Ελλάδα σταμάτησε πριν 15-20 χρόνια. Σχολεία δεν δημιουργήσαμε. Οι μετανάστες στην μεγάλη πλειοψηφία τους φρόντισαν ν' αποκτήσουν μόνο περιουσιακά στοιχεία, άδιαφορώντας για τη διατήρηση της ελληνικότητας των παιδιών τους. Οι σύλλογοι και οι οργανώσεις υπολειπορούν ή απλά υπάρχουν στα χαρτιά. Οι «ηγέτες» τους είναι στην μεγάλη τους πλειοψηφία οι ίδιοι την τελευταία 20ετία: μπορεί μὲν να είναι καλοί οικογενειάρχες ή επιχειρηματίες, αλλά δυστυχώς ή μανία τους για αυτοπροβολή, για αναγνώριση σε συνδυασμό με την έλλειψη διορατικότητας, επιλογής στόχων και υλοποίησής τους ισοπέδωσε τά πάντα. Όπως προανέφερα στην αμερικανοποίηση συνέβαλε τά μέγιστα και η κοντόφθαλμη – καθαρά εμπορική – πολιτική της Έκκλησίας.

– Τι πιστεύετε ότι θα μπορούσε να συμβάλει στην ανατροπή της προοπτικής αμερινοποίησης των Ελλήνων των ΗΠΑ και στη διατήρηση της ελληνικής τους συνείδησης;

– Νομίζω, ότι θα πρέπει ν' αποσυρθούν οι «προεδροπαράγοντες» από τους συλλόγους και τις οργανώσεις, εκείνοι που βρίσκονται ισόδια στις ίδιες θέσεις και να τους διαδεχτούν νεώτεροι με μόρφωση, γνώση, δημιουργική νοοτροπία, που θα μπορέσουν να προσελκύ-

σουν τη νέα γενιά. Οί νέοι δὲν συμμετέχουν στὶς ἐκδηλώσεις τῶν συλλόγων, ἐπειδὴ αὐτὲς περιορίζονται σὲ μία χοροεσπερίδα ἢ σὲ φαγοπότι μὲ «σουβλάκια καὶ μπακλαβάδες». Δὲν συμμετέχουν, γιατί οἱ σύλλογοι καὶ οἱ ὀργανώσεις εἶναι χωρισμένες σὲ ὁμάδες καὶ ὁμαδοῦλες, ποὺ τσακώνονται γιὰ τὸ ποιὰ θὰ προεδρεύῃ. Δὲν γίνονται ἐκδηλώσεις πολιτιστικές, μορφωτικές, γιὰ νὰ ἐλκύσουν τοὺς νέους. "Ἄν ὁ κάθε σύλλογος ἔκανε μία πολιτιστικὴ ἐκδήλωση κάθε χρόνο, ἢ κατάσταση θὰ ἦταν διαφορετικὴ· ἂν οἱ ἐνορίες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δὲν εἶχαν τὴ νοοτροπία «ἐπιχείρησης - μαγαζάκι» καὶ δημιουργοῦσαν ἐκπαιδευτικὰ - ἐπιμορφωτικὰ προγράμματα, θὰ προσέλκυαν τοὺς νέους, θὰ τοὺς κρατοῦσαν στὶς ρίζες τους, σ' ἑλληνικὸ περιβάλλον· ἂν ἀντὶ γιὰ «φιέστες» τοῦ ΣΑΕ στὴ Θεσσαλονίκη τὰ χρήματα δίνονταν γιὰ τὴν ἀποστολὴ βιβλίων στοὺς συλλόγους ποὺ ἔχουν κτίρια καὶ γιὰ τὴ δημιουργία ἐδρῶν σὲ ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια· ἂν οἱ σύλλογοι καὶ οἱ ὀργανώσεις ἀνοίγαν τὶς πόρτες τους καὶ ἀπὸ χαρτοπαικτικὲς λέσχες ἢ καφενεῖα, ποὺ εἶναι σήμερα, μετατρέπονταν σὲ «λέσχες νέων», κάτι ὅπως τὰ «ίντερνέτ καφέ», ὅπου θὰ συγκεντρώνονταν τακτικὰ οἱ νέοι Ἑλληνοαμερικανοί· ἂν οἱ σύλλογοι, ποὺ μαζεῖουν χρήματα ἀπὸ τὰ πανηγύρια τους, διέθεταν ἔστω τὰ μισὰ γιὰ ὑποτροφίες νέων Ἑλληνοαμερικανῶν ἢ κάλυπταν τὰ ἔξοδα γιὰ ταξίδια τους στὴν Ἑλλάδα· ἂν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ δὲν ἀντιδρῶσε πεισματικὰ στὴν ἔλευση 60-80 δασκάλων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα· ἂν ἡ κάθε ἑλληνικὴ κυβέρνηση δὲν χαριεντιζόταν μὲ τοὺς ἀδαεῖς ὁμογενεῖς, ποὺ ἡγοῦνται συλλόγων καὶ ὀργανώσεων· ἂν ἡ κρατικὴ ἑλληνικὴ τηλεόραση δὲν μᾶς ἔστειλε δορυφορικὰ ὑποκουλτούρα μὲ σακατεμένη τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα· ἂν τὸ «ἐγὼ» τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν, ποὺ μετὰ τὴν ἀπόκτηση περιουσίας ἔξαπολύθηκαν γι' ἀναγνώριση καὶ αὐτοπροβολή, γινόταν «ἐμεῖς». Naί, εἴμαστε στὸ «παρὰ πέντε», ἀλλὰ ἂν κινηθοῦμε ἀποτελεσματικὰ ἔστω καὶ τώρα, μπορούμε κάτι νὰ κάνουμε.

– Ποιοί εἶναι οἱ ἑλληνικοὶ φορεῖς, ποὺ πραγματικὰ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν Ὁμογένεια;

– Τυπικὰ ὅλοι. Οὐσιαστικὰ δυστυχῶς κανένας, ἂν κρίνουμε ἀπὸ τὰ ἔργα τους, τὶς πράξεις τους. "Ἀτομα μὲ κάποια μόρφωση καὶ προοδευτικὴ - δημιουργικὴ νοοτροπία naί, ἐνδιαφέρονται, ἀλλὰ, ὅταν ἐπιχειροῦν νὰ προσφέρουν, τὸ κατεστημένο σὲ συλλόγους καὶ

Ὁ τέως ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Σπυρίδων. "Ἄν καὶ ἔχουν περάσει σχεδὸν δύο χρόνια ἀπὸ τὴν ἐκπαραθύρωσή του, τὸ παρασκήνιο ποὺ ὠδήγησε τὸ Φανάρι νὰ «φάῃ» τὸ παιδί του συνεχίζει νὰ ἀπασχολῇ τὴν ἐπικαιρότητα. Ἀφ' ἐνὸς μὲ τὴ συνεχιζόμενη ιδιόρρυθμὴ κατάσταση στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς, ποὺ προβληματίζει ἐντονα τὴν ὁμογένεια τῶν ΗΠΑ καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὸ διδῆναι τῆς δημοσιογράφου Ἰουστίνης Φραγκοῦλη - Ἀργύρη, «Ἡ μοναξιά ἐνὸς ἀσυμβίβαστου», ἡ ὁποία μὲ τὶς λογοτεχνικὲς - δημοσιογραφικὲς καὶ ἐρευνητικὲς τῆς ικανότητες ἀπεκάλυψε ὅλο τὸ παρασκήνιο ποὺ ὠδήγησε στὴν ἔξωση τοῦ Σπυρίδωνα (ἐπιβεβαιώνοντας προηγουμένω δημοσίευμα τοῦ «Δαυλοῦ».)

οργανώσεις τ' απομονώνει. Έχει δέ σημασία τὸ γεγονός, ὅτι στὸ παρελθὸν δημιουργήθηκαν μερικοὶ ὁργανισμοί, ποὺ μποροῦσαν νὰ προσφέρουν ἔργο, ἀλλὰ ὅ,τι δὲν ἐλέγχεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία στὶς ΗΠΑ, σαμποτάρεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους της.

– Οἱ πολιτικοὶ ποὺ ἐπισκέπτονται τὶς ΗΠΑ ἀρκοῦνται συνήθως μόνον σὲ καλὰ λόγια, εὐχολόγια καὶ στὸ νὰ συγκεντρώνουν χρήματα γιὰ τὶς προσωπικὲς ἐπιδιώξεις. Ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις;

– Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Ἕλληνες στὴν Ἀμερικὴ καλοδέχονται τοὺς πολιτικούς, τοὺς φιλοξενοῦν. Τὰ τελευταῖα ὅμως χρόνια ἔχουν βαρεθῇ ν' ἀκοῦν τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, εὐχολόγια, ὑποσχέσεις κ.λπ.

Κατάλαβαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες πολιτικοὶ ὑποτιμοῦν τὴ νοημοσύνη τους καὶ πολὺ φοβᾶμαι ὅτι στὸ μέλλον θ' ἀντιδράσουν ἀνάλογα, χωρὶς ν' ἀποκλείωνται κι ἐπείσοδια. Ἐνδεικτικὴ ἡ περίπτωσις τῆς ἐπίσκεψης τοῦ ὑφυπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Γρηγόρη Νιώτη τὸν Μάρτιο στὶς ΗΠΑ, γιὰ τὴν ὁποία διαμαρτυρήθηκε ἐντόνως ἡ Ὁμοσπονδία Νέας Ὑόρκης μετ' ἐπιστολὴ της στὸν πρωθυπουργό... Οἱ πολιτικοὶ οἱ γνωστοὶ γιὰ τὸ ἥθος τους, ἔστω οἱ ἐλάχιστοι, εἶναι ἡ ἐξαίρεσις.

«Ποιό “λόμπυ»; Δὲν εἶχαμε ποτὲ “λόμπυ”»

– Κατὰ πόσο εἶναι ἀποτελεσματικὸ τὸ ἐλληνοαμερικανικὸ λόμπυ σὲ σύγκρισή μὲ ἄλλα; Μπορεῖ νὰ προωθήσῃ τὰ ἐλληνικὰ ζητήματα;

– «Λόμπυ». «Ποιό λόμπυ;» Δὲν εἶχαμε ποτὲ «λόμπυ». Ὅσοι πραγματικὰ γνωρίζουν τί σημαίνει «λόμπυ» στὶς ΗΠΑ, γνωρίζουν καὶ ὅτι τὸ ὑποτιθέμενο ἐλληνοαμερικανικὸ «λόμπυ» ἦταν κι εἶναι ἓνας μύθος, ποὺ δημιούργησαν τὰ ΜΜΕ στὴν Ἑλλάδα γιὰ εὐνόητους λόγους.

«Λόμπυ» στὶς ΗΠΑ σημαίνει ἐπαγγελματίες, ποὺ ἐκπροσωποῦν τὰ συμφέροντα ἐπιχειρήσεων, συνδικάτων, ὁμάδων ἀνθρώπων μὲ κοινὰ ἐνδιαφέροντα, κυβερνήσεων κ.λπ. Ἐπαγγελματίες, ποὺ ἐνημερώνουν βουλευτὲς καὶ γερουσιαστὲς, ποὺ προωθοῦν τὶς θέσεις τῶν συμφερόντων ποὺ ἐκπροσωποῦν στὴν κυβέρνησι, στοὺς πολιτικούς. Ἡ Τουρκία δαπανᾷ 5 ἑκατομμύρια δολλάρια τὸν χρόνο γιὰ «λόμπυ» στὶς ΗΠΑ. Ἡ Ἑλλάδα τίποτα. Κι ἂν δὲν δαπανήσῃ κάποιο ποσό, γιὰ νὰ κάνῃς «λόμπυ» στὴν Οὐάσιγκτον, τότε δὲν ἔχεις «λόμπυ».

Αὐτοπροβαλλόμενοι ἡγετίσκους, ποὺ παρουσιάζονται ὡς «λομπίστες», γιὰ νὰ κάνουν προσωπικὲς δημόσιες σχέσεις στὴν Οὐάσιγκτον – μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ δοῦν τὴν φωτογραφία τους ἢ τὸ ὄνομά τους σὲ κάποιο ἐλληνικὸ ΜΜΕ – καὶ νὰ ἐξοικονομήσουν κάποιο κονδύλι ἀπὸ Ἀθῆνα καὶ Λευκωσία, ἔχουμε μερικούς. Ἀλλὰ μὲ αὐτοὺς σὲ καμμία περίπτωσι δὲν μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι κάνουμε ἢ ἔχουμε «λόμπυ». Ἀς μὴν ἔχουμε αὐταπάτες.

Ἐνῶ οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀμερικῆς ἀριθμητικὰ - οἰκονομικὰ εἴμαστε ὑπολογίσιμη δύναμη, ὁργανωτικὰ - πολιτικὰ - ἐκλογικὰ εἴμαστε ἴσως ἡ λιγώτερο ὑπολογίσιμη. Δὲν μᾶς ὑπολογίζουν ὡς ἐκλογικὴ δύναμη, ἀπλούστατα γιὰτὶ περίπου μόνον 30% εἴμαστε ἐγγεγραμμένοι στοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους καὶ περίπου τὸ 10-15% ψηφίζουμε. Ὁ Ἀμερικανὸς πολιτικὸς συγκινεῖται μόνον ἀπὸ τοὺς ψηφοφόρους καὶ τοὺς οἰκονομικοὺς ὑποστηρικτὲς του. Οἱ ὁμογενεῖς κατέχουν ἴσως τὴν τελευταία θέση σὲ αὐτὸν τὸν τομέα, ἀφοῦ δὲν συμμετέχουν στὰ κοινὰ, δὲν ἀσκοῦν καὶ τὸ ἐκλογικὸ τους δικαίωμα. Οἱ ἀμερικανικὲς κυβερνητικὲς ὑπηρεσίες τὸ γνωρίζουν αὐτὸ πολὺ καλά. Ἐδῶ οὔτε τὸν δικὸ μας Μιχάλη Δουκάκη στὰ 1988 ὑποστηρίξαμε ἐξ αἰτίας τῆς πολιτικῆς τοῦ πρώην Ἀμερικῆς Ἰακώβου, ποὺ

τάχθηκε με τὸν Μπούς καὶ διαίρεσε τοὺς ὁμογενεῖς. Μποροῦμε νὰ ξεχάσουμε, ὅτι ἓνας ἱερέας στὴ Φλώριδα ἔδωξε τὴν κόρη τοῦ Δουκάκη ἀπὸ τὸ προαύλιο τῆς ἐκκλησίας, ἐπειδὴ μοίραζε διαφημιστικά γιὰ τὴν προεκλογικὴ ἐκστρατεία τοῦ πατέρα της;

Θὰ ἦταν παράλειψη νὰ μὴν ἀναφέρω, ὅτι ὁ μόνος ὀργανισμὸς ποὺ πραγματικά προσφέρει ἐθνικὸ ἔργο εἶναι ὁ «American Hellenic Media Project» (AHMP), ὁ ὁποῖος τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπαντᾷ ἀκαριαῖα καὶ ἐμπεριστατωμένα στ' ἀνθελληνικά δημοσιεύματα τῶν ἀμερικανικῶν ΜΜΕ. Ὅ,τι ἔκανε αὐτὸς ὁ ὀργανισμὸς μετὰ τὰ ἐλάχιστα μέλη του στὰ 5 χρόνια λειτουργίας, δὲν ἔκαναν ὅλες οἱ ὀργανώσεις μας καὶ οἱ αὐτοαποκαλούμενοι «λομπήστες» σὲ 20.

(Σ.Σ.: Ὁ «Δαυλὸς» παρουσίασε ἐκτεταμένα τὸ AHMP σὲ συνέντευξη τοῦ ἰδρυτῆ του).

– Γιατί καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Διασπορᾶς δὲν εἶναι ἐνωμένοι;

– «Divide et impera»... Λέμε, ὅτι, ἂν οἱ Ἕλληνες ἦμασταν ἐνωμένοι, θὰ μεγαλουργούσαμε. Ἀλλὰ πῶς θὰ ἐπικρατήσουν τὰ διάφορα πολιτικά - οἰκονομικά - ἐκκλησιαστικά συμφέροντα, ὅταν εἴμαστε ἐνωμένοι. Ἄν ὁ κάθε Ἕλληνας ἢ ἡ κάθε Ἑλληνίδα στὴν Ἑλλάδα ἢ στὸ ἐξωτερικὸ εἶχαμε βασικὴ γνῶση τῆς ἱστορίας μας, ἂν εἶχαμε ἀπὸ μία μικρὴ ἐπιγραφή στὸ σπίτι μας ἢ στὸ χῶρο ἐργασίας μας μετὰ τὴν φράση τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρώνη «Ἕλληνες, ἐνωθῆτε ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ἐναντίον τοῦ μίσους, τῆς διχόνοιας καὶ τῆς διαίρεσης, πὺν εἶναι ὁ ἴδιος μας ὁ ἐαυτὸς» καὶ τὴν διαβάσαμε καθημερινά, ἴσως τὰ πράγματα νὰ ἦταν διαφορετικά.

[Τὸ www.kalami.net, τὸ ὁποῖο δημιούργησε ὁ κ. Λυκομητρος, εἶναι τὸ μόνον ἑλληνικὸ site ἐκτὸς Ἑλλάδας μετὰ τὴ μεγαλύτερη κυκλοφορία. Ὁ μέσος ὅρος ἐπισκεψιμότητας ἡμερησίως σύμφωνα μετὰ τὴν ἐταιρεία Netscape ἀριθμεῖ 19.500 ἀναγνώστες.]

– Πότε δημιουργήσατε τὴν ἠλεκτρονικὴ ἐφημερίδα «www.kalami.net» καὶ μετὰ τί σκοπὸ;

– Τὸν Ἰανουάριο 1999, μετὰ σκοπὸ νὰ προβάλλῃ τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ σατυρίξῃ τὰ «ἄπλυτα», εἰδικὰ τῶν ἐπώνυμων παραγόντων τῆς Ὁμογένειας ποὺ «καδῶλησαν τὸ καλάμι».

– Γιατί κατὰ τὴν ἀποψή σας κατέκτησε τὸ ἑλληνοαμερικανικὸ – καὶ ὄχι μόνον – κοινὸ;

– Νομίζω, ἐπειδὴ προσπαθεῖ νὰ γράφῃ τὴν ἀλήθεια χωρὶς φόβο καὶ πάθος καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ οἰκονομικά καὶ ἄλλα συμφέροντα.

– Θίξετε θέματα, τὰ ὁποῖα μέχρι πρόσφατα ἀποτελοῦσαν «ταμποῦ» γιὰ τὴ συντηρητικὴ ἑλληνοαμερικανικὴ κοινωρία. Ποιές εἶναι οἱ ἀντιδράσεις;

– Ὅταν θίγῃς κατεστημένες καταστάσεις, ποὺ τόσα χρόνια στηρίχτηκαν σὲ προπαγάνδα, σὲ παραπληροφόρηση, σὲ «μύθους» – ὅπως ἐκεῖνος τοῦ ἀνύπαρκτου ἑλληνικοῦ «λόμπυ» στὶς ΗΠΑ –, φυσικὸ εἶναι νὰ ὑπάρξουν ἀντιδράσεις.

• Ὁ Γιώργος Λυκομητρος γεννήθηκε στὴν Ἀργολίδα καὶ δημοσιογραφεῖ ἀπὸ τὴν ἡλικία τῶν 18 χρόνων. Στὶς ΗΠΑ, ὅπου πῆγε γιὰ μεταπτυχιακὰ στὴν δημοσιογραφία – ΜΜΕ, ξῆ μόνιμα ἀπὸ τὰ 1977. Διετέλεσε διευθυντὴς σύνταξης ἡμερησίας ἑλληνικῆς ἐφημερίδας στὴ Νέα Ὑόρκη, ἐκδότης δικτῆς του ἐφημερίδας καὶ περιοδικοῦ καὶ παραγωγὸς - παρουσιαστὴς ἑλληνόφωνου ραδιοφωνικοῦ προγράμματος στὴν Φλώριδα. Εἶναι μέλος ἀπὸ τὰ 1979 τῆς Ἑνώσεως Ξένων Ἀνταποκριτῶν τῶν ΗΠΑ καὶ ἀνταποκριτῆς ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.

Νάνσυ Μπίσκα

Ἡ ἑτέρα παρεία

Βρέ, τί καμώματα εἶναι αὐτά; Ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ σᾶς δάλλῃ ἔστω καὶ μὲ τὸ ζόρι στὸν ἴσιο δρόμο τῆς Γιαχβικῆς ἠθικῆς καὶ ἀρετῆς καὶ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, κι ἐσεῖς, ἀντὶ νὰ τὸν ἀγιοποιήσετε, τοῦ ρίχνετε φάπες; Τί πάει νὰ πῇ «ἦταν μεμονωμένο περιστατικό»; Δὲν ντρέπεστε, νὰ ὑποκρίνεστε; Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅλοι εἴστε συνένοχοι, ἀφοῦ τόσοι πολλοὶ ὄντες δὲν πιάσατε τὸν ἄσεβῃ, γιὰ νὰ τοῦ ἐφαρμόσετε μερικὲς ἀπὸ τίς θεάρεστες βυζαντινὲς μεθόδους σωφρονισμοῦ, εὐνουχισμό, ρινεκτομή, τύφλωση... ἄχ, «τὴ θρίσκω», ὅσο τὰ θυμᾶμαι. Ὡραῖα χρόνια, ἀλχημονητα! Ἄν καὶ τώρα, ἐδῶ πού τὰ λέμε, ἔφαγε τίς σχετικές του ὁ μικρὸς ἀπὸ τοὺς «φουσκωτοὺς» ἀγιοσωματοφύλακες. Ὁλος ὁ κόσμος εἶδε, μὲ πόση ἀγάπη, καλοσύνη καὶ στοργὴ ἐπενέδωσαν οἱ σμπόροι τοῦ «μεγάλου» ὡς ἄγγελοι Κυρίου καὶ ὑπέβαλαν τὸν δράστη σὲ νοθεσία κάνοντάς τον «μπαούλο» στὴν μπουνιὰ καὶ τὴν κλωτσιά. Αὐτὰ πρὸς γνώση καὶ συμμόρφωση ὅλων τῶν ἐπιδόξων ἀκτιβιστῶν τοῦ εἴδους. Πάλι καλὰ πού δὲν ᾄδον καὶ τίποτα «ρομφαῖες», νὰ ἔχουμε καὶ αἵματα. Κι ὁ «μεγάλος» κατόπιν εὐχαριστοῦσε τοὺς σωτήρες του κι ἔδινε ἄφεση στὸν νεαρὸ ταραξία. (Τὴν ἴδια στοικιότητα ἔδειξε ἄλλωστε καὶ λίγο καιρὸ ἀργότερα, ὅταν οἱ φοιτητὲς τοῦ Ἀριστοτελείου παρὰ λίγο νὰ μοῦ τὸν μετατρέψουν σὲ ὀμελέττα. Ἀκοὺς ἐκεῖ τὰ κωλόπαιδα, νὰ μὴν ἀντιλαμβάνονται τὴν πλούσια προσφορά τοῦ θεοκρατικοῦ σκοταδισμοῦ στὴν Ἱατρικὴ Ἐπιστήμη; Εὐτυχῶς ἡ «δεξιὰ» τοῦ Γιαχβὲ παραμένει εἰς τὸ διηνεκὲς ὁ καλύτερος προμηθευτὴς τοῦ ἄλλου κόσμου!» Ἐ, κάτι ξέρουμε κι ἐμεῖς ἀπὸ Ἱατρικὴ!)

Βέβαια ἴσως νὰ μοῦ ξέφυγε μιὰ ἀπειροελάχιστη σκηνοθετικὴ λεπτομέρεια: Θὰ ἔπρεπε ὕστερα ἀπὸ τὴν πρώτη «σδουριχτὴ» νὰ καθοδηγήσω τὸν «μέγало» νὰ στρέψῃ καὶ τὸ ἄλλο μάγουλο σύμφωνα μὲ τὴν ἱερὰ διδασκαλία, ἔτσι ὥστε νὰ φαίνεται πειστικώτερος. Τί νὰ γίνῃ; Ὑπάνθρωποι εἴμαστε, λάθη κάνουμε. Ναί, ἀκόμα κι ἐγώ, πού αἰῶνες τώρα διαιρῶ καὶ βασιλεύω καὶ τὸν κόσμο ὑπονομεύω, πουλῶντας φούμαρα καὶ δημιουργώντας ψευδοδιλήμματα, γιὰ νὰ ἐξουσιάζω καλύτερα, ἀπευθυνόμενος στὴν πλεονάζουσα ἀνθρώπινη βλακεία. Πάντως τοῦ χρόνου τὸ Πάσχα θὰ ἐπανορθώσω. Θὰ δάλω νὰ σταυρώσουν – εἰκονικὰ βεβαίως – τὸν «μέγало» μὲ ἀπ' εὐθείας τηλεοπτικὴ, ραδιοφωνικὴ καὶ διαδίκτυακὴ μετάδοση. Ἔτσι καὶ τὸ προφίλ του θὰ ἀνεβάσω καὶ τὰ ἀνδράποδα θὰ καταπλήξω.

Ὡς τότε ὅμως κάτι πρέπει νὰ σκεφτῶ, γιὰ νὰ προκαλέσω ἕναν παρόμοιο τζερετζελέ. Στὴ δόξα κολλλάει τὸ σίδερο. Μὰ ναί, αὐτὸ εἶναι! Θὰ δάλω τοὺς δικόνς μου νὰ βροῦν ἕναν ὀρνιθόμυαλο γλαυδοφόρο – ξέρετε, ἀπ' αὐτοὺς πού ἔχω ἀμολήσει ἐπιτηδες στὴν πιάτσα, γιὰ νὰ γελοιοποιῶν τὸν μυριανათηματισμένο ἀρχαιοελληνικὸ πολιτισμὸ – καὶ θὰ τὸν προτρέψω νὰ σφαιαρίσῃ ἕναν μητροπολίτη στὴ Θράκη. Ἐκεῖ νὰ δῆτε χανέματα! Ἄντε μετὰ νὰ τολμήσῃ κανεὶς νὰ ξαναμιλήσῃ γιὰ τὰ ἀρχαῖα Θρακικὰ Μυστήρια. Σηκωτὸ θὰ τὸν πάρουν ὡς νέες Μαινάδες τὰ ἅγιο-γραῖδια καὶ τὰ ἅγιο-νεολαΐδια καὶ θὰ τὸν κάνουν κομματάκια ὡς ἕτερον Ὁρφέα.

Ἐλπίζω καὶ ἀπεύχομαι, νὰ μὴν ξυπνήσουν οἱ ὑπόλοιποι στὸ Ρωμαίικο. Δὲν εἶναι βέβαια ἰδιαίτερα πολλοί, ἀλλὰ ἔτσι καὶ καταλάβουν μιὰ μέρα τίς ἐξουσιαστικὲς λουμπινιὲς μου, εἶναι ἀρκετοὶ γιὰ νὰ μὲ συγγυρίσουν μὲ τὸ

Σάρωθρον

Φυσικοὶ ὄγκοι ἢ πανάρχαια τεχνητὰ ἔργα στὸ ἱερὸ νησὶ τῆς Κέρου;

Ἄξιότιμε κ. Λάμπρου,

Πῆρα τὸ θάρρος νὰ σᾶς πληροφορήσω γιὰ κάποιες γνώμες μου.

Τυχαῖα ἔπεσε στὰ χέρια μου μιὰ μελέτη γιὰ τὴν βραχώδη μορφή τοῦ πέτρινου θεοῦ τῆς Καλαμαύκας Κρήτης. Μοῦ προξένησε κατάπληξη, γιατί καὶ ἐδῶ, στὸ ἱερὸ νησὶ τῆς Κέρου, μελετώντας ἀεροφωτογραφίες τῆς Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ, εἶδα ὅτι παρουσιάζονται πάρα πολλές μορφές στὰ δρόγια καὶ στὰ ἀκρωτήριά της. Σὲ φωτογραφίες τους σᾶς στέλνω μερικές, κι ἃς χαρακτηρισθοῦν ὡς τυχαῖα φαινόμενα.

1) Τὸ σχῆμα τοῦ νησιοῦ παρουσιάζει γυναικεῖα μορφή ὡς στὰ κυκλαδικὰ εἰδώλια.

2) Στὴν τοποθεσία Μούρισμα τὸ ἀκρωτήριο παρουσιάζει τὴν μορφή ἑνὸς ἀνδρὸς ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Ἀνάφη, ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ μπορούσε ἄνετα ὁ Ἀπόλλων νὰ δλέπη τὴν «Ἀργώ» καὶ τοὺς Ἀργοναῦτες!

3) Ἡ βραχονησίδα Δασκαλειὸ (ἐκεῖ ποὺ ἔγιναν οἱ ἀνασκαφές): Ἀπὸ ὅποια πλευρὰ κι ἂν τὴν κυτάξουμε, παρουσιάζει μορφὴ πυραμίδας.

4) Στὴν κορυφὴ περίπου τῆς Κέρου βρίσκεται αὐτὸ τὸ τεράστιο μισοκατεστραμμένο μνημεῖο ἀπὸ δράχους. Τί νὰ εἶναι ἄραγε; Μερικοὶ τὸ ὀνομάζουν «Μνῆμα τοῦ Γίγαντος».

Τί ἄραγε μᾶς κρύβει ἀκόμα τὸ ἀπώτατο ἐλληνικὸ παρελθόν;
Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία.

Μετὰ τιμῆς
Εὐστάθιος Ι. Ἐλευθερίου
Πρωτοπρεσβύτερος, Κουφονήσια Νάξου

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΦΥΣΙΚΗ» ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΩΝ Ίωνες φιλόσοφοι - ιατροὶ καὶ Ἱπποκράτης

Ὁ Ἀχιλλεὺς περιποιεῖται τὸ τραῦμα τοῦ Τήλεφου, πὺν ὁ ἴδιος εἶχε προκαλέσει (ἡ ἠθικὴ ὑποχρέωση, νὰ περιθάλπῃ ὁ ἰατρός ὅχι μόνο φίλους ἀλλὰ καὶ ἐχθρούς). (Ανάγλυφο τοῦ ε' αἰ. π.Χ.)

Χιλιετίες πρὶν ἐμφανίστηκε πάνω στὴ γῆ ἓνας λαὸς ξεχωριστὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οἱ Ἕλληνες. Δημιουργοῦν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό, κάτι τὸ μοναδικὸ στὸν κόσμον, πὺν πετυχαίνει τὴν πλήρη ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, πὺν μὲ ἐργαλεῖο τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα φτάνει στὸ κορυφωμα τῆς ἀνθρώπινης διανόησης. Γεννιέται ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία, πὺν ὁδηγεῖ στὴν ἀνάπτυξη τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν σὲ τόσο ὑψηλὸ ἐπίπεδο, πὺν μόλις τὸν 16ο αἰῶνα τὶς ἀνακαλύπτει καὶ πάλι σταδιακὰ ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμός, ἀναδυόμενος μέσα ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ χρόνια τοῦ Μεσαίωνα.

³ Ήταν επόμενο, μέσα στα πλαίσια αυτού του μοναδικού πολιτισμού να αναπτυχθῇ καὶ ἡ τέχνη τοῦ θεραπεύειν, ἡ Ἱατρική, αποκτώντας συνάμα καὶ τὴν ἐπιστημονική της θεώρηση. Ὁ Ἀσκληπιὸς στὰ ὁμηρικὰ ἔπη ἀναφέρεται ὅτι εἶναι ὁ πατέρας τῶν ἱατρῶν Μαχάονος καὶ Ποδαλειρίου, πού προσέφεραν τὶς ἱατρικὲς τοὺς ὑπηρεσίες στὸν στρατὸ τῶν Ἀχαιῶν. Ἐπίσης ὁ Ἀχιλλεὺς περιδίδεται γιὰ τὶς ἱατρικὲς τοῦ γνώσεις κατὰ τὸν Τρωικὸ πόλεμο. Ὁ Ἀχιλλεὺς περιδίδει τὸ τραῦμα τοῦ Πατρόκλου κατὰ ἀριστοτεχνικὸ τρόπο τοποθετώντας χιαστί τὸν ἐπίδεσμο, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε ἀφαιρέσει τὸ δέλος πού προκαλέσει τὸν τραυματισμό, ὅπως ἀπεικονίζεται σὲ ἀττική κύλικα τοῦ 5ου αἰῶνα. Βέβαια στὸν Τρωικὸ πόλεμο μπορεῖ νὰ μὴ γινόταν ἡ ἐπίδεση κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο, ἀλλὰ εἶναι σίγουρο ὅτι ἔτσι γινόταν στὸν 5ο π.Χ. αἰῶνα. Σὲ ἄλλο ἀττικὸ ἀγγεῖο ἀπεικονίζεται ὁ τραυματισμένος μηρὸς τοῦ Τήλεφου περιδεμένος μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Ἀλλοῦ ἀπεικονίζεται ὁ Ἀχιλλεὺς νὰ περιποιητῇ τὸ τραῦμα στὸ πόδι πάλι τοῦ Τήλεφου, πού ὁ ἴδιος εἶχε προκαλέσει· *καὶ ὁ τρώσας ἰάσεται*.⁴ Ἐτσι προκύπτει ἡ πανάρχαια ἠθικὴ ὑποχρέωση τοῦ ἱατροῦ νὰ περιθάλπῃ ὄχι μόνο φίλους ἀλλὰ καὶ ἐχθρούς.

Ὁ Μελάμπους ὁ Ἀργεῖος (1500 π.Χ.) φέρεται ὅτι θεράπευσε τὴ φρενίτιδα καὶ τὸ ὀδυνηρὸ ἔκζεμα τῶν γυναικῶν τοῦ Ἀργεῖος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ οἱ κόρες τοῦ βασιλέα τῆς Τίρυνθος Προίτου. Εἶναι ὁ πρῶτος Ἕλληνας ἱατρός, πού ἱστορικὰ ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ἡσίοδο. Γιὰ τὴ θεραπεία γράφεται, ὅτι χρησιμοποίησε ἐλλέβορο, πού ἔχει διουρητικὲς, καθαρτικὲς καὶ ὑπνωτικὲς ιδιότητες ἀνάλογα μὲ τὴ δοσολογία, ἣ καὶ αἷμα γουρουνιοῦ. Ἐπίσης θεράπευσε τὸν Ἰφικλο, πού ἔπασχε ἀπὸ ἀνικανότητα, υἱὸ τοῦ Φυλάκου, βασιλέα τῆς Φυλάκης, πού βρισκόταν στὴ Θεσσαλία.

Ἀμφιάραος - Ἀσκληπιὸς

Ὡς συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ Μελάμποδος καὶ διάδοχός του φέρεται ὁ Ἀμφιάραος, πού κατὰ ἄλλους ἦταν ἐγγονός του καὶ συμμετεῖχε στὴν ἐκστρατεία τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας. Σώθηκε ἀπὸ τὸν πόλεμο ὡς ἐκ θαύματος καὶ συνέχισε τὴν προσφορὰ ἱατρικῶν ὑπηρεσιῶν. Τιμήθηκε μὲ τὴν ἰδρυση τῶν ἱερῶν - θεραπευτηρίων, πού ὠνομάσθησαν «Ἀμφιαράεια». Μέχρι σήμερα εἶναι γνωστὰ δώδεκα Ἀμφιαράεια. Τοποθετοῦνται στὸ Βυζάντιο, στὸ Ἀργος, στὴ Σπάρτη, στὴν Ἀθήνα καὶ ἄλλοι. Τὸ σημαντικώτερο καὶ πιὸ γνωστὸ ἀπὸ ὅλα τὰ Ἀμφιαράεια ἦταν ἐκεῖνο πού βρισκόταν κοντὰ στὸν Ὠρωπό τῆς Ἀττικῆς, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν Πανυσανία. Τὸ ἱερὸ αὐτὸ θεραπευτήριον λειτούργησε ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνα καὶ γιὰ περισσότερο ἀπὸ 8 αἰῶνες. Ἐπесе καὶ αὐτὸ θῦμα τῶν ἀποφάσεων τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Θεοδοσίου τοῦ Α', πού μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀνέστειλε καὶ τὴν τέλεση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων τὸ 392 μ.Χ., τῶν ὁποίων ὅμως ἡ διατήρηση συνεχίστηκε παράνομα γιὰ ἀρκετὰ χρόνια. Ἐτσι ἡ λατρεία τοῦ Ἀμφιάραου πῆρε περιορισμένο χαρακτήρα.

Ἀντίθετα ἡ λατρεία τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἔλαβε μεγάλη διάδοση. Πολλὲς ἑκατοντάδες Ἀσκληπιεῖα λειτούργησαν ὄχι μόνο στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο ἀλλὰ καὶ στὴ Μικρὰ Ἀσία, τὴ Μεγάλῃ Ἑλλάδα καὶ ἄλλες ἐλληνικὲς χῶρες τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς: Στὴν Αἴγυπτο, στὴν Κυρηναϊκὴ μέχρι τὴ Βρακάρα τῆς Λουζιτάνιας, ἐκεῖ πού βρίσκεται σήμερα ἡ Πορτογαλία. Ὁ ἀρχαῖος Ἀσκληπιὸς τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν δὲν εἶναι θεός, ἀλλὰ ἄνθρωπος, προσωποποίηση τοῦ ἰδανικοῦ ἱατροῦ καὶ προστάτης τῶν

**Ἀνάγλυφο πὺν παριστάνει Ἑλληνα ἱατροῦ μὲ δύο σικύες (βεντουῖζες).
6ος π.Χ. αἰῶνας. (Μουσεῖο Τέχνης, Βασιλεία.)**

ιατρῶν. Θεωρεῖται γενάρχης τῶν Ἀσκληπιαδῶν, τῶν ἐλεύθερων Ἑλλήνων ἱατρῶν, πού περιέχονται τῇ χώρᾳ καὶ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τοὺς πάσχοντες.

Ἡ γέννηση τῆς ἐπιστημονικῆς Ἱατρικῆς

Μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου ἡ ἱατρικὴ τέχνη περιβάλλεται μὲ ἐπιστημονικὸ τρόπο σκέψης στὴν προσπάθεια κατανόησης τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπινου σώματος καὶ στοὺς μηχανισμοὺς πρόκλησης τῆς νόσου. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἱατρικὴ μὲ τὴ σημερινή της ἔννοια γεννήθηκε πράγματι ἀπὸ τὴ συστηματικὴ ἐπιστημονικὴ σκέψη, πού πρῶτοι ἀνέπτυξαν οἱ Ἴωνες «φυσικοὶ» φιλόσοφοι. Εἶναι πνευματικὸ τέκνο τῆς φιλοσοφίας τῶν Προσωκρατικῶν.

Ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος (640-546 π.Χ.) σύμφωνα μὲ τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα εἶναι ὁ πρῶτος ἀληθινὸς ἐπιστήμονας - φιλόσοφος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ὁ ὁποῖος ἀποτέλεσε σταθμὸν στὴν ἐξέλιξη τῶν ἐπιστημῶν. Οἱ γνώσεις καὶ ἡ ἱατρικὴ ἐμπειρία μεταφέρονταν ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἱπποκράτη, στὰ μέσα τοῦ 5ου αἰῶνα π.Χ., ὅπου οἱ πρακτικοὶ ἱατροὶ προσέφεραν μία ποικιλία θεραπευτικῶν μεθόδων μὲ ἄλλοτε ἄλλη ἀποτελεσματικότητα. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀρχίζει ἡ συστηματικὴ ἱατρικὴ διδασκαλία σὲ ομάδες καὶ δημιουργοῦνται στὴν Ἑλλάδα διάφορες ἱατρικὲς σχολές, ὅπου συγκεντρώνονται οἱ ἐμπειρικὲς παραδόσεις καὶ οἱ φιλοσοφικὲς ἀναζητήσεις τῶν ἐπιστημόνων - φιλοσόφων. Ὁ Θαλῆς πίστευε ὅτι τὸ βασικὸ στοιχεῖο τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἦταν τὸ νερὸ, ἀπὸ τὸ ὁποῖο προῆλθε ἡ γῆ καὶ ὁ ἀέρας. Δύο ἐπίσης ἀξιόλογοι φιλόσοφοι στὴ Μίλητον ἀκολούθησαν τὸ δρόμο τοῦ Θαλή, ὁ Ἀναξίμανδρος (610-564 π.Χ.) καὶ ὁ Ἀναξίμενης (-528 π.Χ.), οἱ ὁποῖοι ἐπεξέτειναν τὶς σκέψεις τοὺς γιὰ ὅλους τοὺς ζῶντες ὁργανισμοὺς. Ἰδιαίτερα ὁ Ἀναξίμανδρος δίδαξε ὅτι ὅλοι οἱ ζῶντες ὁργανισμοὶ προσέρχονται ἀπὸ τὸ νερὸ, ἀκόμη καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐνῷ ὁ Ἀναξίμενης θεωροῦσε τὸν ἀέρα ὡς πῶς σημαντικὸ στοιχεῖο ἀπὸ τὸ νερὸ. Ἀργότερα ὁ Ἡράκλειτος (535-475 π.Χ.) ἀπὸ τὴν Ἐφεσο ἀνέπτυξε περαιτέρω τὶς παραπάνω θεωρίες. Τελικὰ κατὰ τὸν 6ο π.Χ. αἰῶνα τέσσερα ἐθεωροῦντο τὰ βασικὰ συστατικὰ τῆς ζωῆς: τὸ νερὸ, ἡ γῆ, ἡ φωτιὰ καὶ ὁ ἀέρας, μὲ ἀντίστοιχα χαρακτηριστικὰ τὸ ὑγρὸ, τὸ ξηρὸ, τὸ ζεστὸ καὶ τὸ κρύο. Ἡ θεωρία τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀργότερα ἀντικαταστάθηκε μὲ τὴ θεωρία τῶν τεσσάρων ρευστῶν. Ἕνας ἄλλος φιλόσοφος τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνα ἦταν ὁ Πυθαγόρας, πού γεννήθηκε στὴ Σάμο καὶ μετανάστευσε στὸν Κρότωνα τῆς Νότιας Ἰταλίας. Ἐστίασε τὴ φιλοσοφία του στὴν ψυχὴ καὶ στὸν πνευματικὸ κόσμον. Ἡ βασικὴ θεωρία τῶν Πυθαγορείων ἦταν ὅτι τὸ σύμπαν δὲν ἀποτελεῖτο μόνο ἀπὸ φυσικὰ στοιχεῖα ἀλλὰ περισσότερο ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμην τῶν ἀριθμῶν, ἡ ὁποία καθώριζε τοὺς ζῶντες ὁργανισμοὺς καὶ ὅλον τὸν κόσμον. Γι' αὐτοὺς ὁ κάθε ἀριθμὸς εἶχε ἰδιαίτερη σημασία. Ἡ θεώρηση τῶν Πυθαγορείων ἀναφορικὰ μὲ τὴν ὀρθὴ διαίτα ἦταν ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶναι λιτὴ καὶ φυτικῆς προελεύσεως.

Ἐπίσης ἀναπτύχθηκαν καὶ ἄλλες ἱατρικὲς σχολές στὴν Ἰταλία, στὴν Κυρηναϊκὴ (στὶς ἀκτὲς τῆς Ἀφρικῆς), στὴ Ρόδο, στὴν Κνίδο καὶ στὴν Κῶ. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον τὸ πῶς διάσημο φιλοσοφικὸ κέντρο ἦταν στὸν Κρότωνα τῆς Ἰταλίας. Ὁ Δημοκίδης ὁ Κροτωνιάτης (560-504 π.Χ.) ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς διασημότερους ἱατροὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐξάσκησε τὸ ἱατρικὸ ἐπάγγελμα στὴν Αἴγινα, ὅπου ἀπέκτησε μεγάλη φήμη. Οἱ Αἰγινῆτες τὸν προσέλαβαν ὡς δημόσιον ἱατρὸν μὲ μισθὸ ἕνα τάλαντον. Μετὰ δύο

Ίάσων ὁ Ἀθηναῖος (2ος π.Χ. αἰώνας). Ἐξετάζει ἀσθενῆ διὰ ψηλαφήσεως στήν περιοχή τοῦ ἥπατος. Δεξιὰ ὑπερμεγέθης σικύα. (Ἐπιτύμβια στήλη, Βρετανικὸ Μουσεῖο Λονδίνου.)

ἔτη τὸν προσέλαβαν οἱ Ἀθηναῖοι μὲ μισθὸ ἑκατὸ μνῶν, καὶ ἓνα ἔτος ἀργότερα ἔγινε προσωπικὸς ἱατρὸς τοῦ Πολυκράτη στὴ Σάμο μὲ μισθὸ δύο ταλάντων. Ἀκολούθησε τὸν Πολυκράτη στὴν ἐκστρατεία του στὴν Ἀσία, ὅπου μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Πολυκράτη αἰχμαλωτίστηκε ἀπὸ τοὺς Πέρσες. Τὸν χρησιμοποίησε ὁ Δαρεῖος ὡς προσωπικὸ τοῦ ἱατροῦ καὶ τῆς αὐλῆς του. Ἦταν ἰδρυτὴς τῆς Δημοκηδεῖον Ἱατρικῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἀπέφευγε τὴν χρησιμοποίησι ἐργαλείων καὶ τὴν ἐξωτερικὴν χρῆσιν φαρμάκων. Πίστευε στὴ μόνον ἀπὸ τοῦ στόματος χορήγησι φαρμακευτικῶν οὐσιῶν.

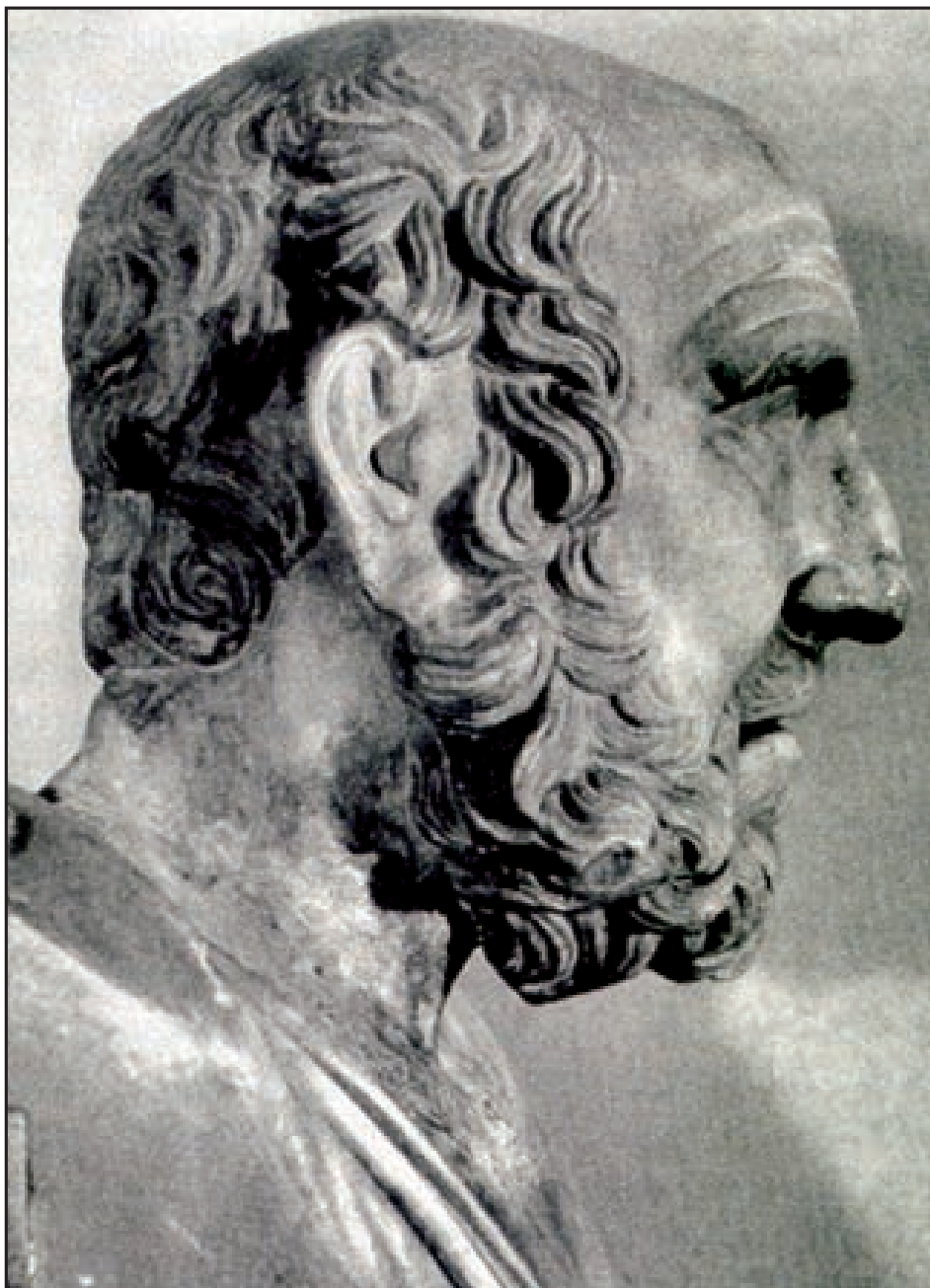
Ἐνα ἀπὸ τὰ νεώτερα μέλη τῆς σχολῆς τοῦ Κρότωνα ἦταν ὁ φιλόσοφος - ἱατρὸς Ἀλκμαίων (570-500 π.Χ.), μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρα. Εἶχε γράψει ἓνα διδλίο «*Περὶ φύσιος*», ἕνας τίτλος ποὺ χρησιμοποιοῦν καὶ ἀπὸ ἄλλους ἱατροὺς - φιλοσόφους τῆς ἐποχῆς. Τὸ διδλίο αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴ τῆς ἱατρικῆς διδλιογραφίας, μὰ καὶ δὲν ἔχει ἀνευρεθῇ ἄλλο παλαιότερο, δυστυχῶς ὁμως μόνον λίγα ἀποσπάσματα τοῦ ἔχουν σωθῇ. Ὁ Ἀλκμαίων θεωρεῖται ὁ πρῶτος ποὺ ἀναγνώρισε τὸν ἐγκέφαλο ὡς κεντρικὸ ὄργανο, μὲ τὸ ὁποῖο συνδέονται ὅλες οἱ αἰσθήσεις. Ὑποστηρίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα, διότι μόνον αὐτὸς καταλαβαίνει, ἐνῶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ζῶα αἰσθάνονται, χωρὶς νὰ καταλαβαίνουν. Θεωρεῖ ἀκόμη ὅτι ὑγεία εἶναι ἡ ἰσονομία τῶν δυνάμεων, ποὺ ἔχουν ἴσα δικαιώματα μέσα στὸ σῶμα. Ἡ ἐπικράτησι μιᾶς ἐξ αὐτῶν προκαλεῖ τὴν ἀρρώστια. Ἡ ἁρμονία διαταράσσεται, ὅταν μία δύναμις ἀποκτήσῃ ἰσχύ πέρα ἀπὸ τὰ κανονικὰ μέτρα της, ἐνῶ θεραπεία σημαίνει ἡ ἀποκατάστασι τῆς ἰσορροπίας ποὺ ἔχει διαταραχθῇ. Ὁ Ἀλκμαίων προσπάθησε ἐπίσης νὰ δώσῃ ἀκόμη μία φιλοσοφικὴ ἐξηγήσι τῆς κόπωσης τοῦ σώματος, τῆς πρόκλησις τῶν γηρατειῶν καὶ τοῦ θανάτου.

Στὸν Ἀκράγαντα τῆς Σικελίας ἕνας ἄλλος ἱατρὸς - φιλόσοφος, ὁ Ἐμπεδοκλῆς (493-433 π.Χ.), συνέχισε τὴ μεγάλη ἱατρικὴ παράδοσι τῶν Κροτωνιατῶν ἱατρῶν Δημοκίδου καὶ Ἀλκμαίωνος. Στὸ σύγγραμμά του «*Περὶ φύσιος τῶν ὄντων*» περιέχεται ἡ θεωρία «περὶ πόρων καὶ ἀπορροῶν». Ἐξηγεῖ τὸ φαινόμενο τῆς ἀναπνοῆς καὶ περιγράφει τὴν ἀδηλο ἀναπνοὴ ἀπὸ τοὺς πόρους τοῦ δέρματος. Ὑποστηρίξε τις Πυθαγόρειες θεωρίες, ποὺ ἀφοροῦν στὴ διαύγεια τοῦ πνεύματος, στὸ καθαρὸ καὶ ὑγιὲς σῶμα, στὴ σωστὴ συμπεριφορὰ καὶ στὶς ἀρετὲς τῆς δίαιτας καὶ τῆς σωματικῆς ἀσκήσις. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὑποστηρίζει τὴν θεωρία τῶν τεσσάρων στοιχείων καὶ θεωρεῖ ὅτι, ἐνῶ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ συνυπάρχουν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς, μετὰ τὸν θάνατο διαχωρίζονται.

Ὁ Ἀναξαγόρας ἀπὸ τις Κλαζομενὲς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (500-424 π.Χ.), ἱατρὸς - φιλόσοφος, ἰδρυσε σχολὴ στὴν Ἀθήνα. Ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα μὲ τὴ Γυναικολογία καὶ ἀνέφερε πρῶτος ὅτι τὸ ἔμβρυο τρέφεται «*διὰ τῆς ὀμφαλίδος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ*». Πίστευε ὅτι τὸ ἀρσενικὸ ἔμβρυο κατέχει πάντα τὸ δεξιὸ μέρος τῆς μήτρας, ἐνῶ τὸ θηλυκὸ τὸ ἀριστερὸ. Τὴ θεωρία αὐτὴ ὑποστηρίζει καὶ ὁ Ἱπποκράτης.

Ἡ Σχολὴ τῆς Κνίδου καὶ ὁ Ἱπποκράτης

Ἡ Κνίδος στὴ Μικρὰ Ἀσία ἦταν ἐπίσης τόπος συγκέντρωσις δασκάλων καὶ μαθητῶν. Τὸ θεραπευτικὸ σύστημα ποὺ ἐφαρμοζόταν στὴν Κνίδο στηριζόταν στὴ διάγνωσι, ἡ ὁποία μελετοῦσε ἀναλυτικὰ τὰ συμπτώματα ἔτσι, ὥστε νὰ ξεχωρίσῃ τὴ συμπτωματολογία κάθε νόσου. Ἀπὸ τοὺς σημαντικότερους δασκάλους τῆς σχολῆς

Ἱπποκράτης (460-370 π.Χ.) Ὑπῆρξεν ἡ «γέφυρα» μεταβάσεως ἀπὸ τὴν Ἴωνικὴ Φυσικὴ Φιλοσοφία στὴν ἐπιστημονικὴ Ἱατρικὴ. (Προτομὴ του στὴν γκαλερί Uffizi τῆς Φλωρεντίας.)

τῆς Κνίδου ἦταν ὁ Εὐρυφῶν (5ος αἰῶνας π.Χ.), μεγάλος ἀνατόμος ἀλλὰ καὶ μαιευτῆρας - γυναικολόγος. Χρησιμοποίησε πρῶτος τὸν μαιευτικὸ δῖφρο, τὸ εἰδικὸ κάθισμα, ὅπου γινόταν ὁ τοκετός. Ἄλλοι ἀξιόλογοι ἱατροὶ τῆς Κνιδίας σχολῆς ἦταν ὁ Κτησίας (τέλη 6ου - ἀρχὲς 5ου αἰῶνα π.Χ.), ὁ Χρύσιππος, ὁ Πολυκράτης καὶ ὁ Νικόμαχος (πατέρας τοῦ Ἀριστοτέλη σύμφωνα μὲ τὸν Γαληνόν). Οἱ Ἕλληνες ἔδιναν ἰδιαίτερη προσοχὴ στὴν καθαριότητα τοῦ σώματος καὶ τὴν περιποίηση τοῦ δέρματος, ποὺ ὀφείλεται στὴ μακραίωνη παράδοση τῆς ἀτομικῆς ὑγιεινῆς, πού, ὅπως ἀποδείχτηκε, βοήθησε σημαντικὰ στὴ διατήρηση τῆς ὑγείας. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἱπποκράτη, στὰ μέσα τοῦ 5ου αἰῶνα, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱατρῶν πολλαπλασιάστηκε σημαντικά.

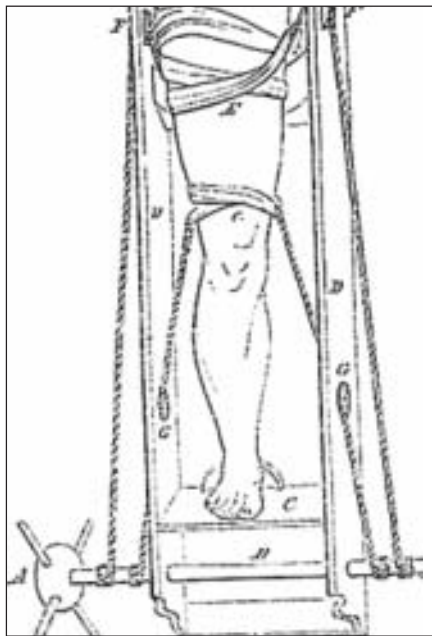
Ὁ Ἱπποκράτης γεννήθηκε στὴ νῆσο Κῶ τὸ 460 π.Χ. Πατέρας του ἦταν ὁ ἱατρός Ἀσκληπιάδης Ἡρακλείδης καὶ μητέρα του ἡ μαῖα Φαιναρέτη. Μαθητὴς τοῦ πάπου του, ἱατροῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ πατέρα του. Διδάχτηκε ρητορικὴ ἀπὸ τὴν Γοργία τὸν Λεοντίνο κατὰ τὴν παραμονὴ καὶ τῶν δύο στὴ Θεσσαλία καὶ φιλοσοφία ἀπὸ τὸν Δημόκριτο στὰ Ἀδδῆρα. Σπούδασε ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἱατρικὴ σχολὴ τῆς Κῶ στὴν ἀντίπαλο σχολὴ τῆς Κνίδου στὴ Μικρὰ Ἀσία μὲ δάσκαλο τὸν Ἡρόδικο. Μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του ἔκανε 12ετῆ περιοδεία σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας, συμπεριλαμβανομένης τῆς Μακεδονίας καὶ στὴν Αἴγυπτο, μὲ σκοπὸ νὰ αὐξήσῃ τὶς γνώσεις του καὶ τὴν πείρα του, παρακολουθώντας τὴν ἀσκήσιον τῆς ἱατρικῆς ἀπὸ ἄλλους ἱατροὺς. Γιὰ τὴ μεγάλη του βοήθεια στὸ λοιμὸ τῶν Ἀθηνῶν τοῦ ἀπενεμήθη ἡ τιμητικὴ διάκρισις τοῦ «Ἀθηναίου Πολίτου». Ὁ Ἱπποκράτης συγκέντρωσε ὅλες τὶς ὑπάρχουσες μέχρι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη γραπτὲς καὶ προφορικὲς γνώσεις γύρω ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἱατρικὴ, καὶ ἀφοῦ ἀφαίρεσε ὅλες τὶς κατὰ τὴν ἀποψὴ του λανθασμένες ἀπόψεις καὶ ἀπόρριψε τὶς περιττὲς προσμίξεις, συνέγραψε – προφανῶς μὲ τὴ βοήθεια τῶν μαθητῶν του – μεγάλο ἀριθμὸ ἱατρικῶν πραγματειῶν, περίπου 60, οἱ ὁποῖες μποροῦν νὰ χωρισθοῦν: α') Στὶς «Γενικὲς», στὶς ὁποῖες περιλαμβάνεται καὶ ὁ *Ὅρκος*, ἡ *Περὶ ἀρχαίης ἱατρικῆς*, ὅπου ἀναφέρονται τὰ ἐπιτεύγματα τῶν προγενεστέρων, ἡ *Περὶ ἱητροῦ*, γιὰ τὴν εὐπρεπῆ ἐμφάνισιν καὶ ἀπογογὴ καθαριότητα τοῦ ἱατροῦ κ.ἄ. β') Στὶς *Περὶ ἀνατομικῆς καὶ Φυσιολογίας*, στὶς ὁποῖες περιλαμβάνονται οἱ *Περὶ ἀνατομῆς*, *Περὶ καρδίας*, *Περὶ ὁστέων φύσιος*, *Περὶ γονῆς* κ.ἄ. γ') Στὶς *Περὶ «Παθολογίας»*: *Περὶ ἀέρων*, *ὑδάτων*, *τόπων*, *Περὶ κρίσεων*, *Περὶ φύσιν* κ.ἄ. δ') Στὶς *Περὶ «Διαιτητικῆς»*: *Περὶ διαίτης ὑγιεινῆς* κ.ἄ. ε') Στὶς *Περὶ «Προγνωστικῆς»*: *Προγνωστικῶν*, *Προρρητικῶν* κ.ἄ. στ') Στὶς *Περὶ «Εἰδικῆς Νοσολογίας»*: *Περὶ ἐπιδημιῶν*, *Περὶ παθῶν*, *Περὶ νούσων* κ.ἄ. ζ') Στὶς *Περὶ «Θεραπευτικῆς»*: *Περὶ ὑγρῶν χρήσιος* κ.ἄ. η') Στὶς *Περὶ «Χειρουργικῆς»*: *Περὶ συρρίγγων*, *Περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τραυμάτων* κ.ἄ. θ') Στὶς *Περὶ «Ὀφθαλμολογίας»*: *Περὶ ὄψις*. ι') Στὶς *Περὶ «Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας»*: *Περὶ γυναικείης φύσιος*, *Περὶ ἐπικυήσιος* κ.ἄ. Ὁ *Ὅρκος* τοῦ Ἱπποκράτη εἶχε ὡς σκοπὸ νὰ δεσμεύσῃ ἠθικὰ τὸν νέο ἱατρό, ὥστε νὰ μὴν παραβῇ βασικοὺς κανόνες δεοντολογίας καὶ ἠθικῆς τῆς Ἱατρικῆς: «*Ὅμνυμι Ἀπόλλωνα ἱητρὸν καὶ Ἀσκληπιὸν καὶ Ὑγίειαν καὶ Πανάκειαν καὶ θεοὺς πάντας τε καὶ πάσας ἱστορας ποιεύμενος, ἐπιτελέα ποιήσιν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν...*». Περιληπτικὰ συνεχίζει: «*Θεωρῶ τὸ δάσκαλό μου ἰσότιμο μὲ τοὺς γονεῖς μου. Θὰ μεταδίδω τὶς ἱατρικὰς γνώσεις μόνον σὲ ἐκείνους ποὺ ἔχουν ὀρκισθῇ σύμφωνα μὲ τὸν ἱατρικὸ νόμο. Θὰ χορηγῶ ἱατρικὰς συνταγὰς, ὅταν τὸ κρίνω ὀρθὸ γιὰ τὴν ὠφέλεια τῶν ἀσθενῶν. Δὲν θὰ δώσω θανατηφόρο δηλητήριον οὔτε ἐκτρωτικὸ φάρμακον σὲ*

γυναῖκα. Δὲν θὰ χειρουργήσω ἀσθενή, ὅταν δὲν γνωρίζω τὴν χειρουργικὴ ἐπέμβαση. Θὰ διατηρήσω ἀγνή καὶ ἀσπιλη τὴ ζωὴ μου καὶ τὴν τέχνη μου. Σὲ ὅποια σπῖτια μῶ, θὰ εἶναι γιὰ τὸ ὄφελος τῶν ἀσθενῶν. Θὰ ἀποφύγω κάθε ἀδικία καὶ φθορὰ ἀλλὰ καὶ κάθε γενετήσια πράξη. Ὅσα δῶ ἢ ἀκούσω κατὰ τὴ θεραπεία ἢ ἐκτὸς αὐτῆς δὲν θὰ τὰ κοινοποιήσω σὲ κανέναν. Πρέπει νὰ μείνουν μυστικά...». Ὁ Ἱπποκράτης ἀπεβίωσε στὴ Λάρισα τὸ 380 π.Χ. σὲ ἡλικία 90 ἐτῶν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπικρατέστερη ἄποψη. Ἡ ἱπποκρατικὴ Ἱατρικὴ ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐπιτεύγματα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος.

Ἕνας ἄλλος μεγάλος φιλόσοφος καὶ φυσιοδίφης, ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τὰ Στάγειρα τῆς Μακεδονίας (384-322 π.Χ.), συμβάλλει καὶ αὐτὸς μὲ τὸν τρόπο του στὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἱατρικῆς. Μιλάει πρῶτος γιὰ τοὺς ἐνδοκρινεῖς ἀδένες, γιὰ τὴν κληρονομικότητα, γιὰ τὴν κύηση, γιὰ τὴ στειρώση, τὴν κυκλοφορία τοῦ αἵματος κ.λπ. – πρωτοποριακὲς γνώσεις γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Ἀκολούθησε ἡ Ἱατρικὴ τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων, πολὺ ἀξιόλογη καὶ ἐκείνη μὲ τὸν μεγάλο ἀριθμὸ τῶν ἐλεύθερων ἱατρῶν ὑψηλῆς μορφώσεως καὶ τίς ἑκατοντάδες τῶν Ἀσκληπιείων, ποὺ εἶχαν ἐξαπλωθῇ στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου καὶ παρήσαν σημαντικὸ προληπτικὸ καὶ θεραπευτικὸ ἔργο. Τὸ ἴδιο συνεχίζεται καὶ στὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ, ὅποτε οἱ ἱατροὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας εἶναι Ἕλληνες. Ἱατρικὰ κέντρα ἀναπτύχθηκαν στὴν Ἀλεξάνδρεια, στὴν Κῶ, στὴν Πέργαμο, στὴν Ἀθήνα καὶ τελευταῖα στὴ Ρώμη. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀρχισαν νὰ διακρίνονται οἱ ἱατροὶ σὲ ἐιδικότητες, παθολόγους - γενικῆς ἱατρικῆς, χειρουργοὺς, γυναικολόγους, ὀφθαλμιάτρος, ἀθλίατρος - ὀρθοπεδικούς, παιδίατρος, φαρμακολόγους, κτηνιάτρος κ.ἄ. Γενικά τὸ ἐπίπεδο τῆς Ἱατρικῆς συνεχῶς βελτιώνεται. Ἐὰν συγκριθοῦν τὰ ἱατρικὰ ἐργαλεῖα ποὺ βρέθηκαν στὴν ἀρχαία Πομπηία μὲ ἐκεῖνα τῶν χρόνων τοῦ Ἱπποκράτη, εἶναι σαφῶς βελτιωμένα σὲ ἀριθμὸ καὶ ποιότητα.

Ὁ Γαληνὸς ἀπὸ τὴν Πέργαμο (128-200 μ.Χ.) ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἱατρικὴ μορφή, ποὺ ἐμφανίστηκε μετὰ τὸν Ἱπποκράτη. Ἐγράψε περισσότερα ἀπὸ 130 ἱατρικὰ συγγράμματα καὶ πραγματεῖες, ἐνῶ ἐπίσης ἀσχολήθηκε μὲ τὴ Φιλοσοφία καὶ τὴ Ρητορική. Τὰ ἱατρικὰ συγγράμματά του κάλυπταν τὰ πεδία τῆς Παθολογίας, Ἀνατομικῆς Ἱατρικῆς, Μαιευτικῆς, Ἐμβρυολογίας, Θεραπευτικῆς, Φαρμακολογίας καὶ Ὑγιεινῆς. Σὲ αὐτὰ συγκεντρώνονται ὅλες οἱ γνώσεις ποὺ ὑπῆρχαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, δηλαδὴ ἔκανε κάτι ἀνάλογο μὲ ἐκεῖνο ποὺ ἔκανε ὁ Ἱπποκράτης στὴν ἐποχὴ του.

Ὀρθοπεδικὸ ὄργανο τοῦ Ὁρειδασίου, μὲ τὸ ὁποῖο ἐφαρμόζεται ἑλξη στὸ σκέλος μετὰ ἀπὸ κάταγμα. (Περιγράφεται στὸ ἔργο του «Ἱατρικὰ συναγωγὰ πρὸς Ἰουλιανόν».)

**Ἀραβικὴ ἔκδοση τῆς «Θηραϊκῆς» τοῦ Γαληνοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱατρικὴ ἐπέζη-
σε κατὰ τὴν χιλιετία τοῦ Μεσαίωνα στὸν Ἀραβικὸ Κόσμο, ἐνῶ στὸ Βυζάντιο
καταδιώχθηκε καὶ ἐξαφανίστηκε ἀπὸ τὸν Χριστιανισμό ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες
μορφές τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. (Χειρόγραφος κώδικας τοῦ 12ου αἰῶνα.)**

Ἀπὸ ἀνάλυση τῶν διασωθέντων γραπτῶν στοιχείων γιὰ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες ἰατροὺς προκύπτει ὅτι ἀπὸ τὸν 6ο π.Χ. αἰῶνα ὑπῆρχαν στὴν Ἑλλάδα τουλάχιστον 18 ἐπώνυμοι ἰατροί, τὸν 5ο αἰῶνα π.Χ. 24, ἐνῶ γιὰ τὸν 4ο, 3ο καὶ 2ο π.Χ. αἰῶνες ὁ ἀριθμὸς τους διατηρεῖται σταθερὸς στοὺς 40 περίπου. Τὸν 1ο π.Χ. αἰῶνα φτάνουν τοὺς 60, ἐνῶ τὸν 1ο αἰῶνα μ.Χ. ἀνευρίσκονται 82 ὀνόματα ἰατρῶν καὶ τὸν 2ο αἰῶνα μ.Χ. 67. Τὸν 3ο αἰῶνα μ.Χ. ὁ ἀριθμὸς μειώνεται δραματικά, εἶναι μικρότερος ἀπὸ 20.

Ὁ τελευταῖος Ἑλληνας ἰατρὸς θεωρεῖται ὁ Ὁρειδάσιος ὁ Περγαμηνὸς (325-403 μ.Χ.). Γεννήθηκε στὴν Πέργαμο καὶ σπούδασε Φιλοσοφία καὶ Ἱατρικὴ στὴν Ἀλεξάνδρεια μὲ δάσκαλο τὸν Κύπριο ἰατρὸ καὶ φιλόσοφο Ζήνωνα. Στὴ συνέχεια μετέβη στὴν Ἀθήνα, ὅπου ὠλοκλήρωσε τὶς σπουδές του. Συνέπεσε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη νὰ σπουδάξῃ στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ μετέπειτα αὐτοκράτωρ Ἰουλιανός. Ὁ Ὁρειδάσιος, ἀφοῦ ὠλοκλήρωσε τὶς σπουδές του, ἀκολούθησε τὸν Ἰουλιανὸ στὴν ἐξορία του στὴν

Ἀνατολή. Μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τοῦ Ἰουλιανοῦ στὸ θρόνο τὸν συνόδευσε ὡς ἀρχίατρος τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς στὴν ἐκστρατεία του κατὰ τῶν Γαλατῶν τὸ 355 μ.Χ. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἰουλιανοῦ (363 μ.Χ.) ἔπεσε σὲ δυσμένεια καὶ ἐξωρίστηκε ἀπὸ τοὺς αὐτοκράτορες Βαλεντιανὸ Α' καὶ Βάλη. Ἐργάσθη 15 ἀξιόλογα συγγράμματα. Τὴν ἐποχὴ περίπου ἐκείνη κλείνουν οἱ πόρτες τῶν τελευταίων Ἀσκληπιείων, ποὺ βρίσκονταν σὲ λειτουργία γιὰ τοὺς πάσχοντες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Ἡ ἔκλειψη καὶ ἡ «ἀνάσταση» τῆς Ἱατρικῆς

Ἀπὸ τοὺς πρώτους ἱατροὺς τῆς ἐκστρατείας τοῦ Τρωικοῦ Πολέμου Μαχάονα καὶ Ποδαλείριο μέχρι τὸν Ὀρειδάσιο ἔχουν περάσει κατὰ τὶς συμβατικὲς χρονολογήσεις περισσότεροι ἀπὸ 16 αἰῶνες συνεχοῦς ἐξέλιξης καὶ προόδου τῆς Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς. Ἀκολούθως ἡ Εὐρώπη καλύπτεται ἀπὸ τὸ σκοτάδι τοῦ Μεσαίωνα, καὶ μόνο τὸν 16ο αἰῶνα ἀρχίζουν νὰ ἀνακαλύπτουν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ πάλι τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες ἱατροὺς. Ὅλα ἀνακαλύπτονται ξανά ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἡ κυκλοφορία τοῦ ἀνθρώπινου αἵματος, ποὺ τὴν εἶχαν περιγράψει πρῶτος ὁ Ἐρασίστρατος ὁ Κεῖος καὶ μετέπειτα ὁ Γαληνός, «ἀνακαλύπτεται» ξανά ἀπὸ τὸν Haller τὸ 1747. Ἡ ἀνατομία τοῦ ἀνθρώπινου σώματος, ποὺ εἶχε περιγραφῆ ἀπὸ τὸν Ἡρόφιλο τὸν Χαλκηδόνιο, περιγράφεται ἐκ νέου ἀπὸ τὸν Andrea Vesalius τὸ 1543. Ὁ ἐμβρυολόγος τοῦ Σωρανοῦ τοῦ Ἐφέσιου γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς δυστοκίας ξαναφευρίσκεται περὶ τὸ 1610 ἀπὸ τὸν Peter Chamberlen, γιὰ νὰ παραμείνῃ τὸ ἐργαλεῖο αὐτὸ ὡς οἰκογενειακὸ μυστικὸ μέχρι τὸ 1700. Θὰ μπορούσαν νὰ ἀναφερθοῦν πάρα πολλὰ παρόμοια παραδείγματα.

Ἡ ἐξαφάνιση τῆς Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς γιὰ 12 τουλάχιστον αἰῶνες εἶχε ὡς θλιβερὸ ἐπακόλουθο μὴ δυσαναπλήρωτη ἀπώλεια κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ παγκόσμια ἀναγνώριση τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱατρικῆς καὶ τοῦ Ἱπποκράτη ὡς πατέρα τῆς Σύγχρονης Ἱατρικῆς ἐρχεται νὰ τιμήσῃ τὴν μακράννη προσφορὰ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνα ἱατροῦ, χωρὶς ὅμως αὐτὸ νὰ μπορῇ νὰ ἀναπληρώσῃ ὅλα αὐτὰ ποὺ χάθηκαν γιὰ τὸν ἄνθρωπο στοὺς αἰῶνες τῆς παρακμῆς.

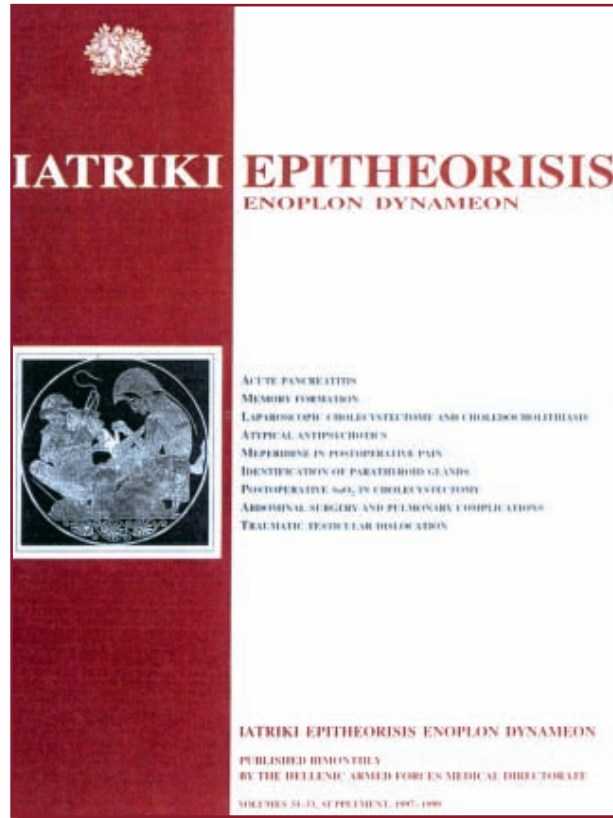
Σέργιος Ι. Μανταλενάκης

Καθηγητὴς Μαιευτικῆς καὶ Γυναικολογίας
Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Βιβλιογραφία

- Albert: «*Les médecins Grecs à Rome*», Paris 1894.
- Albutt, I: «*Greek Medicine in Rome*», Macmillan, London 1921.
- Brock, A.: «*Greek Medicine. Extracts of Medical Writers from Hippocrates to Galen*», Dent, London and Toronto, 1929.
- Dumesnil, R.: «*Histoire Illustrée de la Médecine*», 1955.
- Γεωργακόπουλος, Κ.: «Ἀρχαῖοι Ἑλληνες Ἱατροί», ἐκδότης «Ἰαώ», 1998.
- Lyons, A – Petrucelli, J.: «*Medicine, An Illustrated History*», Abradale Press, H. Abrams, N. York 1987.
- Μανταλενάκης, Σ.: «Ὁρόσημα στὴ Μαιευτικὴ καὶ Γυναικολογία: Εὐρώπη 17ος - 18ος αἰῶνας: Μαιευτικὴ καὶ Χειρουργικὴ ἀνακαλύπτουν τὴν Ἑλληνορωμαϊκὴ Ἱατρικὴ», «Ἑλληνικὴ Μαιευτικὴ καὶ Γυναικολογία», 1: 185-9, 1988.
- Singer, C. - Ashworth - Underwood, E.: «*A short history of Medicine*», Clarendon Press, Oxford, 2nd edition, 1962.
- Στρατῆς, Κ.: «Ἡ λαμπρὴ προ-Ἱπποκράτεια Ἱατρικὴ», «Δαυλός», 210: 13293-46, 1999.

Latinographus Ellinikos Stratos

Εἶχαμε καὶ σὲ παλαιότερα τεύχη δημοσιεύσει ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ ὑπουργείου Ἑθνικῆς Ἀμύνης, πὸν ἦταν γραμμένα μὲ λατινικοὺς χαρακτήρες καὶ κατέγραφαν θέματα ἑλληνικὰ κείμενα καὶ ὄχι ἀγγλικό. Τῇ στιγμῇ αὐτῇ εἶναι πλέον βέβαιο, πὼς ἡ ἀνεπίσημη εἰσαγωγή τοῦ λατινικοῦ ἀλφάβητον ἄρχισε ἀπ' τὶς ἐνοπλεις δυνάμεις. Τὸ ἱατρικὸ περιοδικὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ λέγεται «Iatriki Epitheorisis Enoplon Dynameon»! Ἐδῶ πέφτει καὶ τὸ τελευταῖο ἐπιχείρημα, πὼς τάχα γιὰ λόγους ἀσφαλείας γράφονται ἑλληνικὲς λέξεις μὲ λατινικὰ γράμματα. Τὸ περιοδικὸ εἶναι μέσο μαζικῆς ἐπικοινωνίας καὶ δὲν κυκλοφορεῖ κρυφά. Ἀκόμη κι ἂν πρόκειται γιὰ ἀγγλικὴ ἔκδοση, καὶ τότε θὰ ἔπρεπε νὰ τιτλοφορεῖται μὲ τὸν νομικὸ λογότυπό του «Ἱατρικὴ Ἐπιθεώρησις» μὲ τὴν προσθήκη π.χ. «Medical Review». Ὅμως μέσα σ' αὐτὸ ὑπάρχουν διαφημίσεις προϊόντων στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα! Σὲ ποιούς λοιπὸν ἀπευθύνεται; Οἱ ἀξιωματικοί, πὸν ἐμφανίζονται ὡς ὑπεύθυνοι τοῦ ἐντύπου αὐτοῦ, καταλαβαίνουν τί κάνουν; Οἱ ἱατροὶ κ.κ. Νάστος καὶ Σπυρόπουλος εἰσάγουν συνειδητὰ τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο ἢ ἐκτελοῦν διαταγὰς ἀνωτέρων τους ὡς ὑπεύθυνοι τῆς ἔκδοσης; Καὶ γενικώτερα κάποιοι ἀπ' τὴν στρατιωτικὴ ἡγεσία μεθοδεύουν τὰ τελευταῖα χρόνια τὴν πλήρη ἀντικατάσταση τοῦ Ἑλληνικοῦ μὲ τὸ Λατινικὸ ἀλφάβητο; Δὲν ὑπάρχει κανεὶς γύρω τους νὰ τοὺς κατονομάσῃ;— **Π.Α.Κ.**

ΕΝΑ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΟ «ΘΑΥΜΑ» ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΟΣ ΙΚΤΙΝΟΥ

‘Ο ναός του Ἐπικουρίου Βασσῶν

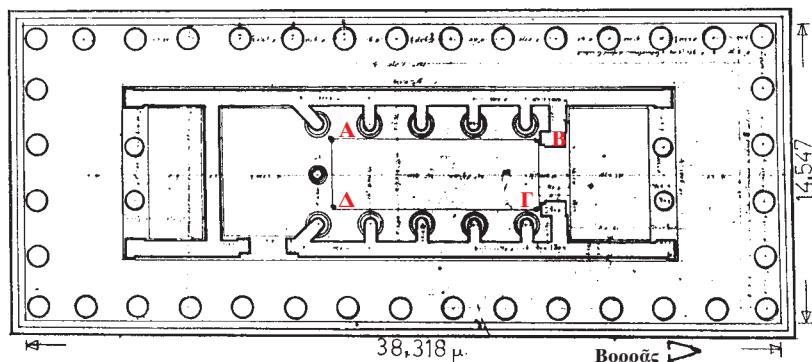
Ἡ Ἑλληνική Τέχνη εἶναι ἀναμφισβήτητα ἀνυπέρβλητη, καὶ ἀπὸ τοὺς ναοὺς ὁ Παρθενὼν εἶναι ὁ ἄριστος, ἐντασσόμενος ἀρμονικὰ στὸ «Ἀκρόπολις - Ἀθῆναι»· σὰν καὶ τὸν ἄριστο Ὅμηρο, ποὺ φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται στὸ χρόνο ὡς ἀπὸ τὸ «πουθενά». Ἔτσι καὶ ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνα στὴ Φιγαλία τῆς Πελοποννήσου παρουσιάζεται στὸ χῶρο στὸν ταξιδιώτη ἀπὸ τὸ «πουθενά», εἴτε ἔχει περιπλανηθεῖ ἐπὶ ὥρες στὰ ἄγρια βουνὰ τῆς Ἀρκαδίας εἴτε εἶχε σκαρφαλώσει κοπιαστικά τὴν κοιλάδα τοῦ Νέδωνα. Πάντα ἔτσι ξεπρόβαλλε στὸν ταλαίπωρο ὁδοιπόρο, ἀναπάντεχα σὰν μία ἔκλαμψη κάλλους καὶ ἀρμονίας, ἀφήνοντάς τον ἀναυδο. Μιὰ γενναιόδωρη ἀνταμοιβὴ τῶν κόπων του. Τώρα πιά βαριὰ λαβωμένος κείτεται μέσα στὸ λευκὸ τοῦ στεγάστρου - σκηνῆς, ποὺ κι αὐτὸ σὲ ξαφνιάζει τρομάζοντάς σε. Γιατί ὁ ναὸς τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος οἰκοδομήθηκε στὶς Βάσσεις; Ἀπὸ ποιούς καὶ πῶς; Τί μυστικά κρύβει ἀκόμη; Τί ὑπέστη; Καὶ ποιά θὰ εἶναι ἡ μοῖρα του;

Η ΑΦΟΡΜΗ

Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ 659 π.Χ. στὸ μεσοδιάστημα τῶν δύο ἀνεπιτυχῶν Μεσσηνιακῶν Πολέμων (Α' καὶ Β') ἀποφασίζουν νὰ καταλάβουν τὴν ἀρχαιότατη ὄχνη Πελασγικὴ Φιγαλία. Οἱ κάτοικοί της μὲ τὴ βοήθεια τῶν Μεσσηνίων καὶ τῶν Ἀρκαδῶν ὁμοφύλων τους διώχνουν τοὺς ἐπιδρομεῖς. Σὰν «τάμα» στοὺς «ἐπικούρους» θεοὺς Ἄρτεμη καὶ Ἀπόλλωνα οἰκοδομοῦν τὸν πρόδρομο ἀρχαῖο ναὸ τους στὶς Βάσσεις, στὴν κορυφὴ τοῦ Κοτυλίου (ὕψ. 1130 μ.), τμήματος τοῦ Λυκαίου ἱεροῦ ὄρους. Ἡ ἐπιγραφή λέγει σαφῶς: «*ἰερά τὰ χρήματα (= πράγματα) πάντα τ' Ἀπόλλωνι τῷ Βασσίτῃ καὶ τῷ Πανὶ τῷ Σινόεντι (= Σινόεις Πάν)*». (Σιμπλίκιος: Λεξικὸν L-S, σ. 408).

Ὁ Πανσανίας (VIII 39) ἔχει ἀντίθετη γνώμη: «*κεῖται ἡ Φιγαλία ἐπὶ μετεώρων... ἐπὶ τῶν κρημνῶν ὠκοδομημένα τεῖχη ὅπου Βάσσαι ναὸς Ἀπόλλωνος Ἐπικουρίον προντίματο τοῦ λίθου ἐς κάλλος καὶ τῆς ἀρμονίης ἕνεκα νόσω λοιμώδει*». Εἴτε ἐπικούρος νόσου εἴτε πολέμου ἢ (ὅπως νομίζω) καὶ τὰ δύο τὸ «τάμα» του ἐξεπληρώθη· καὶ ὅταν κατεστράφη τὸν 6ο αἰ. (πῶς;), ἀντικατεστάθη μὲ τὸν ὑπάρχοντα σήμερα ναό. **(Σχ. 1).**

Ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο ναὸ εὐρέθηκαν ὑπολείμματα κάτω ἀπὸ τὸ σημερινὸ σὲ βάθος 1,65 μ. καὶ σὲ μῆκος ≥ 16 μ. Ὅπως δὲ ποτε δὲν εἶχε περὰ (γύρω - γύρω κίονες) καὶ θὰ πρέπει νὰ ἦταν δίστυλος ἐν παραστάσιν (= ἡ παραστάς) ὅπως ὁ Προπαρθενὼν («*Urpathenon*», κτήριο H1)¹, ποὺ καὶ αὐτὸς δοῖσκειται **κάτω** ἀπὸ τὸν

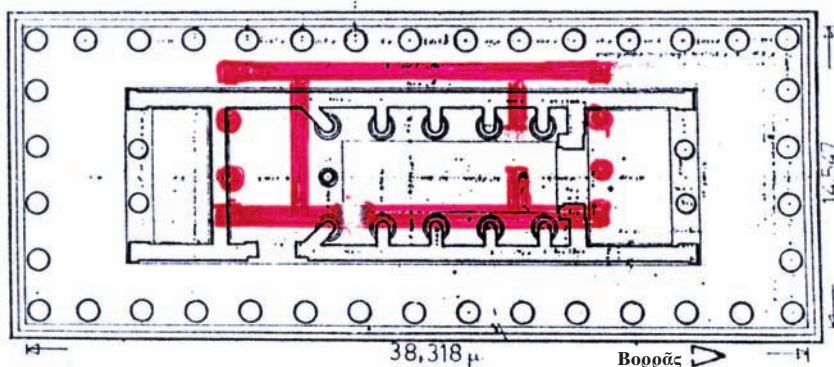
Σχήμα 1. Κάτοψη τοῦ ναοῦ.

Παρθενῶνα. Ὁ Προπαρθενῶν αὐτὸς εἶχε τὶς μισὲς διαστάσεις τοῦ κλασικοῦ καὶ φυσικὰ τὶς ἴδιες ἀναλογίες κατόψεως: 1:2,25. Τὸ ἴδιο φαντάζομαι ὅτι συνέβη καὶ μὲ τὸν Ἐπικούριο Ἀπόλλωνα. Ὁ Ἰκτίνος ἀπλῶς διπλασίασε τὶς διαστάσεις τοῦ παλαιοῦ ναοῦ (Σχ. 2). Ἔτσι προτείνω γιὰ διαστάσεις τοῦ ἀρχαίου τὶς μισὲς τοῦ ὑπάρχοντος ἤτοι 7,11 X 19,16 μ. ἢ 23 X 62 ἱεροὺς πόδες² (1.4 π. = 0,309 μ.) καὶ ἀναλογίες πλάτος: μήκος 2,69 περίπου (ἴσες μὲ τοῦ σημερινοῦ = 2,63).

Ο ΙΚΤΙΝΟΣ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ

Περὶ τὸ 435 π.Χ., ὅταν ὁ ἀρχιτέκτων Ἰκτίνος εἶχε πλέον τελειώσει τὸ ἀριστούργημά του, τὸν Παρθενῶνα, σὲ συνεργασία μὲ τὸν Φειδία, οἱ δύο κατηγορήθηκαν γιὰ οἰκονομικὲς ἀτασθαλίες (ὁ Πλούταρχος στὸν «Βίον Περικλέους» ἔχει ἄλλη γνώμη: ἀσέβεια τοῦ Φ. κατὰ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς) καὶ ἐξωρίσθηκαν³ μακρὰν τῆς Ἀθήνας. Φαίνεται, ὅτι ὁ μὲν Φειδίας πῆγε στὴν Ἡλεία καὶ κατασκεύασε τὸ ἀριστούργημά του, τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ὁ δὲ Ἰκτίνος σίγουρα πῆγε στὴ Φιγαλία ἢ Λυκοσούρα, ὅπου καὶ ἔλαβε τὴν ἐντολὴ κατασκευῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος. Πότε ἀκριδῶς, δὲν τὸ γνωρίζουμε.

Ἡ ἐντολὴ περιελάμβανε ὄχι μόνον τὴ μελέτη, ἀρχιτεκτονικὴ καὶ στατική, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπίβλεψή του καὶ τὴ διαχείριση τοῦ ἔργου· ὅλα αὐτὰ βάσει ρητῶν **προδιαγραφῶν**, ποὺ πρέπει νὰ ἦταν οἱ ἑξῆς:

Σχήμα 2. Ὁ ἀρχαῖος ναὸς (μὲ ἐρυθρό).

Ο ναός του Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος στῆς Βάσσει. Ἕνα ἀντισεισμικὸ ἀφιστοῦργημα.

α. Ὁ ναὸς νὰ οἰκοδομηθῇ στὶς Βάσσεις < *βάσσα* = σύδενδρο φαράγγι/κοιλιάς, ἐπὶ τῶν ἱερῶν θεμελίων τοῦ ἀρχαϊκοῦ. **β.** Οἱ ἀναλογίες νὰ εἶναι σχεδὸν οἱ ἴδιες μὲ τὸν ἀρχαϊκόν, δηλ. $\approx 2,65$ μὲ τὸν αὐτὸ προσανατολισμὸ (ἀκριβῶς Βορρᾶ-Νότου) καὶ μὲ τὴν ἴδια διάταξη τοῦ σηκοῦ (μὲ ἀνατολική θύρα, ἀναλογίες χρυσῆς τομῆς Φ κ.λπ.). **γ.** Ἡ κατασκευὴ λόγῳ τοῦ ἀπόμακρου τῆς περιοχῆς νὰ εἶναι οἰκονομικὴ, δηλ. νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑλικά ἐντόπια (λατομεῖα, δάση). Μόνο οἱ ὀροφές νὰ γίνουν κυρίως ἀπὸ μάρμαρο. **δ.** Ο ναὸς νὰ εἶναι ἄκρως **ἀντισεισμικὸς** λόγῳ τῶν σφοδρῶν σεισμῶν τῆς περιοχῆς (ἦταν ὁ λόγος καταστροφῆς τοῦ ἀρχαϊκοῦ;). **ε.** Νὰ εἶναι **περίπτερος**, δηλ. νὰ περιβάλλεται ἀπὸ κίονες. **στ.** Νὰ ὑπάρξῃ σεβασμὸς στὶς ἰσχυρὲς τοπικὲς λατρευτικὲς παραδόσεις. Καὶ **ζ.** νὰ ἐνταχθῇ στὸ αὐστηρὸ περιβάλλον ὡς *κάλλιστος*.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΙΚΤΙΝΟΥ.

Θὰ ἀποδεχθῇ ὁ Ἰκτίνος τὴν ἀνάθεση τοῦ ἔργου μὲ αὐτὲς τὶς δεσμεύσεις μὲ ἓνα μόνον ὄρο: Νὰ τὸν ἀφήσουν **ἀπολύτως ἐλεύθερον** νὰ δημιουργήσῃ ὅχι πλέον τὴν ἀπόλυτη ἁρμονία τοῦ Παρθενῶνα, ὅπωςδήποτε ὅμως ἓνα ναό, ποὺ ὅμοιος δὲν ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε. Πράγματι θὰ παραμείνῃ **μοναδικὸς** ὡς πρὸς τὸν ἀντισεισμικὸ του σχεδιασμὸ, ἀλλὰ καὶ παράδειγμα πρὸς μίμηση γιὰ ἐπαναστατικὰ στὴ σχεδίαση καὶ στὶς λεπτομέρειες κτήρια, λόγῳ τῶν νεωτερισμῶν ποὺ θὰ ἀναφέρουμε (ναοὶ Τεγέας, Νεμέας, θόλοι Ἐπιδαύρου, Δελφῶν κ.λπ.).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΑΟΥ.

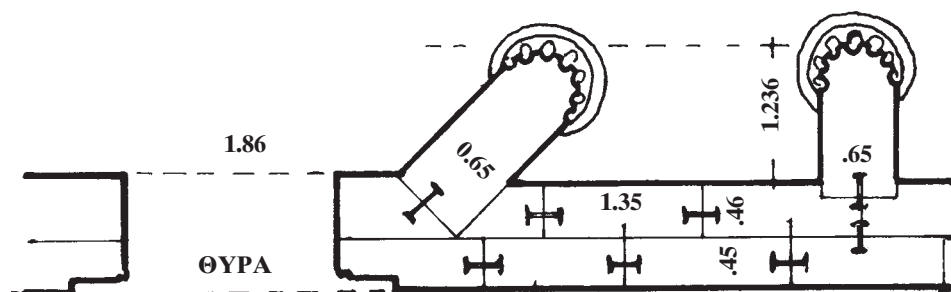
Καὶ τὸ ἔργο ξεκινᾷ. Ὁ ἀρχιτέκτων Ἰκτίνος, μὲ τὴν ἐκπληκτικὴ πείρα ποὺ ἀπεκόμισε ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα, προχωρεῖ μὲ σιγουριά στὸ γενικὸ σχεδιασμὸ τῆς κάτοψης τοῦ ναοῦ (**Σχ. 1**). Διπλασιάζοντας τὶς διαστάσεις τοῦ ἀρχαϊκοῦ καὶ χρησιμοποιώντας μέτρο (modulus) τὸν ἱερὸ πῆχυ (=0,309017 μ.) δημιουργεῖ τὸ τελικὸ ἐπίπεδο μετὰ ἀπὸ 3 ἀναβαθμούς, δηλ. τὸ δάπεδο τοῦ στυλοβάτη διαστάσεων 124 X 47 ἱεροὶ πόδες ἦτοι 38,318 X 14,547 μ. [Ἔτσι ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἱερὸς ποὺς δὲν χρησιμοποιήθηκε ὡς *ἐκατόμπεδον* (= 100 πόδες) μόνον στὴν πρόσοψη τοῦ Παρθενῶνα² (στυλοβάτη) ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους ναοὺς καὶ δημόσια κτήρια, ὅπως στὸ Ὁρολόγιο τοῦ Ἀνδρόνικου⁴ κ.ἄ. (Ὁ Dinsmoor προτείνει Π = 0,326 μ., ἄλλοι 0,362 κ.λπ.)

Σχεδίασε μετὰ τὸν σηκὸ 91 X 28 ἰ.π. (28,085 X 8,645 μ.) *δίστυλον ἐν παραστάσιν*, ὅπως ὁ ἀρχαϊκὸς ναὸς καὶ τὸν περιέλαβε μὲ 6X15 κίονες γύρω - γύρω (*περίστασις*). Ἀφοῦ τὸν χώρισε σὲ πρόναο, κυρίως σηκὸ μὲ ἄδυτο καὶ ὀπισθόδομο, ἄνοιξε τὴν κυρίως θύρα στὸ Βορρᾶ καὶ μία δοθητικὴ ἀνατολικά γιὰ φωτισμὸ τοῦ ἁδύτου, ὅπου καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ.

Τέλος ἐνισχύει ἕκαστο τῶν δύο κατὰ μῆκος τοίχων μὲ πέντε *ἀντηρίδες* 0,65 X 1,23, μὲ ἡμικίονες ἰωνικοῦ ρυθμοῦ (**Σχ. 3**) καὶ ἓνα κορινθιακὸ κίονα. Ἀφοῦ σχεδίασε μὲ ἀκρίβεια τὴν κάτοψη, ἡ ἀνωδομή γιὰ τὸν Ἰκτίνον ἦταν «παιχνιδάκι». Ἐπανέλαβε τὴν τελειότητα τῶν ἀναλογιῶν τοῦ Παρθενῶνα προσέχοντας μόνο: α. τὰ ἐντόπια ὑλικά νὰ εἶναι ἐξαιρετικῆς ποιότητος (ἀσβεστόλιθος, ξυλεία) καὶ β. ἡ συνένωσή τους μὲ *συνδέσμους* σιδηροῦς (ἐπενδεδυμένους μὲ μόλυβδο) νὰ γίνεται παντοῦ καὶ στὶς τρεῖς διαστάσεις (μῆκος, πλάτος, ὕψος). Ὅλα αὐτὰ γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ δυσκολώτερου στόχου· τῆς ἀντισεισμικῆς θωράκισης τοῦ ναοῦ, ὥστε νὰ ἔχῃ τὴν βέλτιστη συμπεριφορὰ σὲ ἰσχυροὺς σεισμούς.

Η ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗ ΘΩΡΑΚΙΣΗ.

Ἡ περιοχὴ τῶν Βασσῶν εἶναι ἀπὸ τὶς πλέον σεισμογενεῖς περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος. Κεῖται στὸ σεισμογόνον τόξο μὲ ἄξονα Βορρᾶ - Νότο, παράλληλο πρὸς τὴ σύ-

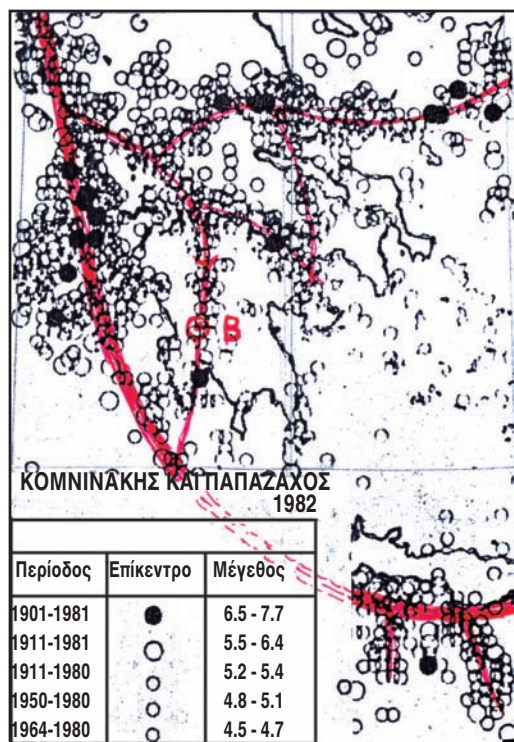
Σχήμα 3. Αντηρίδες και τοίχος του σηκού.

γκλιση των «πλακών» Εὐρασίας καὶ Ἀφρικῆς. Τοῦτο διέρχεται ἀπὸ Αἴγιο - Μεγαλόπολη - Καλαμάτα (ἀρχαῖες πόλεις Ἑλίκη, Φιγαλία, Λυκόσουρα, Μεσσήνη), πού ὅλοι γνωρίζουμε τίς καταστροφές πού εἶχαν ὑποστή (ἡ Ἑλίκη κατεποντίσθη).

Ὁ Ἴκτινος ὄφειλε νὰ ὑποστηρίξη σεισμικά τὸ ναὸ μὲ ὅλα τὰ μέσα. Βέβαια ἐγνώριζε καλὰ ὅλη τὴ σχετικὴ τεχνολογία, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος τὴν βελτίωσε οἰκο-

δομώντας τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Τελεστήριο τῶν Ἐλευσίνιων Μυστηρίων. [Τὸ κατασκεύασε πρὸ τοῦ Παρθενῶνα (Στράβων, Βιτρούδιος, ἀφοῦ τὸ 446 π.Χ. ὁ Κόραδος (Πλούτ.) ἀνακατασκεύασε τὴ στέγη του]. Καὶ οἱ δύο αὐτὲς κατασκευές τοῦ Ἴκτινου κεῖνται σὲ περιοχές πού δέχονται ἰσχυροὺς σεισμοὺς ἀπὸ κοντινὰ ἐπίκεντρα. Εἰδικώτερα γιὰ τὸν Παρθενῶνα ὁ Ν. Τογαρίδης⁵ ἀναφέρει: «ἡ ἀρθρωτὴ - σπονδυλωτὴ κατασκευὴ τῶν κιόνων καὶ ἡ τέλεια κατεργασία τῶν σπονδύλων μὲ διάφορο σχῆμα/συχνότητα συντελεῖ στὴν ἀρίστη σεισμικὴ συμπεριφορὰ τοῦ Παρθενῶνα».

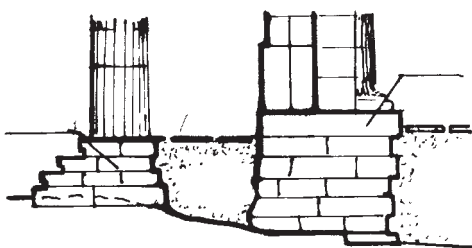
Ὁ Ἴκτινος μὲ τὸν βοηθό του Καλλίμαχο τὸν Κορίνθιο (Βιτρ. 4.4.10), πού ἐφεῦρε τὸ Κορινθιακὸ κιονόκρανο, χρησιμοποιεῖ ὅλα τὰ ἀνωτέρω μέσα/κανόνες ξεκινῶντας ἀπὸ τὰ θεμέλια. Οἱ ἀναβαθμοὶ τῶν στερεοβατῶν τῆς κιονοστοιχίας (περίστασης) καὶ τοῦ σηκοῦ εἶναι ξεχωριστοί (Σχ. 5), ἐνῷ στὸν Παρ-

Σχήμα 4. Σεισμικός χάρτης τῆς Νότιας (ἡπειρωτικῆς) Ἑλλάδος.

θενώνα όλο τὸ ἐπίπεδο τῆς βάσης εἶναι ἐνιαῖα κτισμένο.

[**Παρέμβαση.** Ὁ συντάκτης τῆς στατικῆς μελέτης ἀνασύλωσης τοῦ ναοῦ πολιτικός μηχανικός Ι. Παπαντωνόπουλος⁶, παρ' ὅλο πὸν δὲν ἐνδιαφέρεται ἰδιαιτέρα γιὰ τὴν ἀντισεισμικὴ θωράκιση τοῦ Ἰκτίνου, ἐπισημαίνει ἐπιτυχῶς τὶς βασικὰς ἀρχὰς ἀμυνας τῶν ἐλληνικῶν ναῶν. Ἐν περιλήψει: Σήμερα μὲ τὰ διαθέσιμα ὑλικά μὲ πλαστικότητα (μπετόν - ἀρμέ, σίδηρος, ξυλεία) ὑπολογίζουμε διαστάσεις τέτοιες, ὥστε νὰ **ἀπορροφοῦν ἐσωτερικά** τὶς σεισμικὰς δυνάμεις. Ἀντίθετα τὰ ὑλικά τῶν Ἑλλήνων (λίθοι) εἶχαν ἀντοχὴ μόνο σὲ θλίψη (πίεση) καὶ ὄχι σὲ ἐφελκυσμὸ / κάμψη, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν ἀπορροφοῦν σεισμικὰς δυνάμεις. Ἐτοί ἡ μόνη λύση ἦταν ἡ ἐξωτερικὴ μικρομετακίνηση τῶν ἐπὶ μέρους στοιχείων μὲ ἀρθρωτὴ δομὴ (περιστροφή, διολίσθηση) ἀλλὰ καὶ ἡ **συμμετρία** μὲ ὁμαλὴ κατανομὴ τῆς ἀκαμψίας τῶν τοίχων.]

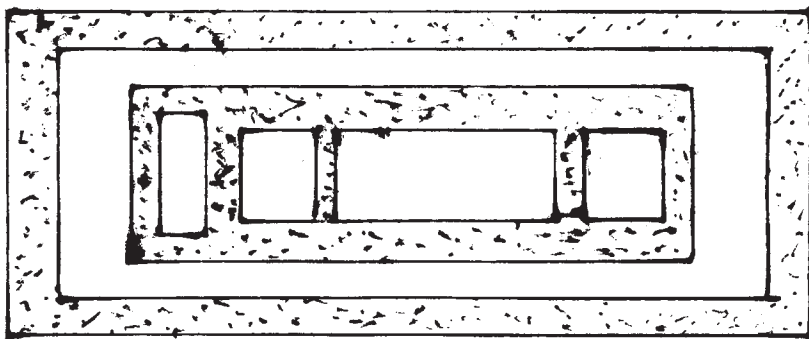

Σχῆμα 5. Τομὴ θεμελίωσης.

Ἀποτέλεσμα τούτου ἦταν ἡ ἀνεξαρτητοποίηση τῶν δύο ὀρθογωνίων (Σχ. 6) καὶ ἡ διαφορετικὴ **συχρότητα** ἀντίδρασης στὸ σεισμὸ (ὅσο πὸ διαφορετικὴ εἶναι ἡ πάλμωση τοῦ κάθε στοιχείου τοῦ ναοῦ, τόσο ἀντιστέκεται στὴν κατάρρευση). Συνεχίζοντας μὲ βάση τὴν ἀρχὴ διαφορετικότητος τῶν ὀγκων, στήνει τοὺς κίονες μὲ ἀνόμους σπονδύλους σὲ ὕψος/διάμετρο, 6 ἢ 7 τεμαχίων. Ἐτοί περιστρέφονται,

ὀλισθαίνουν, ἀλλὰ δὲν καταρρέουν.

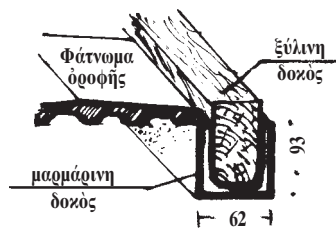
Αὐτὸ ὅμως πὸν κάνει τὸν ναὸ μοναδικὸ εἶναι ἡ ἐνίσχυση τοῦ κεντρικοῦ πυρρήνα ἀντίστασης σὲ σεισμὸ, δηλ. τοῦ σηκοῦ καὶ ἰδίως τῶν ἐπιμήκων τοίχων πάχους 2 ἰ.π. = 0,92 μ. μὲ πέντε ἐκατέρωθεν **ἀντηρίδες** 0,65 X 1,23 μ. Οἱ δύο ἀκραῖες μάλιστα ἔχουν κατεύθυνση 45°, ὥστε νὰ ἀντέχουν καὶ σὲ τέτοια φορὰ τοῦ σειсмоῦ (Σχ. 3). Ἀποτέλεσμα; οἱ τοῖχοι αὐτοὶ νὰ ἀντιστέκωνται, σὰν νὰ εἶχαν πάχος 2,15 μ., ἐνῶ ἔχουν λιγώτερο ἀπὸ τὸ μισὸ βάρος. Ὑπολογίζοντας καὶ τοὺς μεταλλικοὺς συνδέσμους ἔκανε τὸν ναὸ ἀπρόσβλητο καὶ ἀπὸ μεγάλους σεισμοὺς 7 Richter! Ὅπως καὶ ἀπεδείχθη.

Σχῆμα 6. Κάτοψη θεμελίωσης.

Τὴν ἀρθρωτὴ εὐλύγιση ἀνωδομὴ τὴν «δένει» μὲ δοκοὺς - ἐπιστύλια καὶ τοὺς περιμετρικοὺς κίονες καὶ τοὺς ἡμικίονες τοῦ σηκοῦ, ὥστε νὰ συνεργάζωνται ὅλοι στὸ ὕψος τῆς ὀροφῆς. Τοῦ ἀπομένει ἡ στέγαση τοῦ ναοῦ, ποὺ τὴν κατασκευάζει ἐλαφρότατη, ἴσως καὶ 3 φορές ἐλαφρότερη ἀπὸ κάθε προηγούμενη στέγη!

Πιθανῶς ὁ Ἰκτίνος νὰ ἔκανε πειράματα μὲ ξύλινο πρόπλασμα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπέδειξε ὅτι, ὅσο ἐλαφρότερη εἶναι ἡ ὀροφή - στέγη, τόσο λιγώτερο ἐπιβαρύνεται σεισμικὰ ὁ ναός. Ἐφεύρε λοιπὸν ἕναν συνδυασμὸ μαρμάρινου δοκοῦ σχήματος **U** 50 X 80 ἐκ. μὲ ἐντὸς τοῦ ξύλινη δοκοῦ

Σχῆμα 7. Τεχνικὴ τῆς θεμελίωσης.

Τὴν ὀροφή τὴν ἐκάλυψε μὲ ἐλαφρὰ λίθινα φατνώματα, στὴ δὲ σκεπὴ χρησιμοποίησε λεπτότατες κεράμους πάχους 3 ἐκ. Καὶ ἡ ἴδια ἡ ξύλινη στέγη λόγῳ τοῦ μικροῦ φορτίου καὶ τῶν μικρῶν ἀνοιγμάτων ἀποτελεῖτο ἀπὸ ἀμφιέρειστα δοκάρια σχετικὰ λεπτά.

Ὁ ναός, τελειωμένος πλέον, ἕνα ἀντισεισμικὸ σύνολο, ἦταν προωρισμένος νὰ δείχνῃ τὸ κάλλος του γιὰ χιλιετίες ὑπὸ δύο προϋποθέσεις μόνο: Νὰ μὴν ἄθικτος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ συντηρῆται, ὥστε νὰ μὴ καταστραφῇ ἡ στέγη του. Δυστυχῶς γι' αὐτὸν τὸν σεμνὸ ναὸ δὲν ἔγινε τίποτα ἀπὸ τὰ δύο.

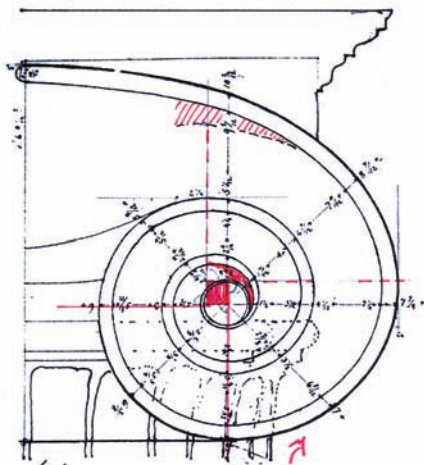
1. Τὰ γλυπτά: ἀετώματα - μετόπες. Ὁ Πausanías τὸ 174 μ.Χ. κάνει τὸ προεργηθὲν σχόλιο χωρὶς περιγραφή τοῦ ναοῦ. Τὸν εἶδε, δὲν τὸν εἶδε, ἀγνωστον. Μετὰ γιὰ 1.600 χρόνια ἡ σιωπὴ, ἡ ἐγκατάλειψη.

Τὸ 1765 ὁ Ἰωσήφ (:) Bocher, ἀγνώστων ἄλλων στοιχείων, ἀνακαλύπτει «τυχαῖα» τὸ ναὸ ἐρειπωμένο, γεμάτο ἀπὸ σπασμένα μέλη τῆς σκεπῆς/ὀροφῆς. Δὲν ἀναφέρει κανένα γλυπτὸ ἢ διακόσμηση. Τί ἀπέγιναν; Μήπως δὲν εἶχαν τοποθετηθῇ ποτέ; Ἀπίθανο. Τότε; Ὁ W. Dinsmoor ἔχει τὴ γνώμη ὅτι οἱ Ρωμαῖοι εἶναι ὑπεύθυνοι γιὰ τὴ διαρπαγὴ τῶν γλυπτῶν τοῦ ναοῦ, ἰδιαιτέρα τῶν ἀετωμάτων καὶ μετοπῶν γιὰ τὴ διακόσμηση τῆς Ρώμης. Πάντως ἐχάθησαν. Διὰ παντός; Στὰ ἐρείπια ἔμενε κρυμμένη μόνο ἡ ζωφόρος.

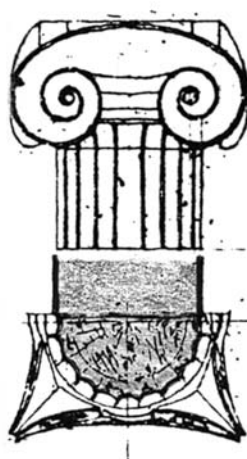
2. Τὰ κιονόκρανα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ 8 ἐκατέρωθεν τοῦ σηκοῦ ἡμικιονόκρανα, ποὺ εἶναι μοναδικὰ (Σχ. 8 καὶ 8α) (ἡ σπεῖρα τους εἶναι διωρθωμένη ἀπὸ τὸν Ἰκτῖνο στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς), ὑπάρχει καὶ ἕνας κίονας μὲ τὸ **πρῶτο κορινθιακὸ** κιονόκρανο, ἐφεύρεση τοῦ συνεργάτη τοῦ Καλλιμάχου (Σχ. 9). Τὸ μυστήριο εἶναι, τί ἀπόγιναν τὰ δύο ἡμικιονόκρανα τῶν 45° ἀντηρίδων; ἦταν κορινθιακὰ καὶ αὐτὰ ἢ ἰωνικά; Ἴσως δὲν θὰ τὰ βροῦμε ποτέ.

3. Ὁ προσανατολισμός. Ὅπως ἀναφέραμε ἤδη, μέσα στὶς αὐστηρὲς προδιαγραφὰς ἦταν καὶ ὁ ἀκριβὴς προσανατολισμὸς τοῦ ναοῦ σὲ ἄξονα Βορρᾶ - Νότου ὅπως καὶ ὁ ἀρχαϊκός. Ὅλοι γνωρίζουμε, ὅτι οἱ ναοὶ τῶν θεῶν τῶν Ἑλλήνων ἔχουν προσανατολισμὸ τὸν ἄξονα Ἀνατολὴ - Δύση. Οἱ ἐξαίρεσεις ἀφοροῦν μόνον σὲ ὠρισμένους ναοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος (Δῆλος, Δελφοί, Δωδώνη, Ὀλυμπία).

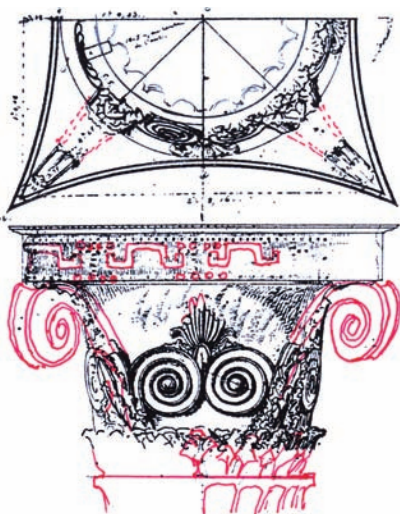
Πλὴν τῶν Δελφῶν οἱ ὑπόλοιποι κεῖνται σὲ ἐπίπεδο ἑδαφος, ἄρα δὲν ἰσχύει ἡ ἀναγκαστικὴ τοποθέτηση λόγῳ κρηνοῦ, δηλ. παράλληλη πρὸς τὶς ὕψομετρικὰς καμπύλες. Τὸ μόνο ποὺ ἀπομένει εἶναι ἡ τοποθέτηση τοῦ ναοῦ μὲ ἄξονα **παράλληλο** πρὸς τὴν κατεύθυνση τῶν σεισμῶν, δηλ. Β-Ν (Σχ. 4) ἢ λόγῳ ἰσχυρῆς λα-

Σχήμα 8. Ἴωνικό κιονόκρανο.

Σχήμα 8α.

Σχήμα 9. Κορινθιακό κιονόκρανο.

τρεντικής παράδοσης. Βάσει τούτου μπορούμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι στὶς ἄνω περιπτώσεις ὁ Ἀπόλλων ἐλατρεῦετο ὡς Ὑπερδόρειος, ποὺ ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴ δόρεια θύρα κάθε ἀνοιξὴ στὴν Ἑλλάδα (φαινόμενη κίνηση τοῦ ἡλίου).

“Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἐλληνικοὶ ναοὶ ἔχουν κυρία (καὶ συνήθως καὶ μοναδική) εἴσοδο - θύρα στὴν Ἀνατολή. Ὁ ναὸς μας δὲν ἀποτελεῖ ἐξαιρεση καὶ χρησιμοποιεῖ μία μικρὴ δοθητική ἀνατολική, ὥστε οἱ πρωινὲς ἀκτῖνες νὰ φωτίζουν τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ, ἰδιαίτερα τὴν **ἐαρινὴ ἰσημερία** (21η Μαρτίου), ποὺ διαπερνοῦν τὴ θύρα ἀκριδῶς καθέτως.

Τὸ ἡμερολόγιο τῶν Δελφῶν, ὅπως σὲ κάθε περιοχὴ τοῦ Ὑπερδορείου Ἀπόλλωνος, ἀρχίζει τὴν ἐαρινὴ ἰσημερία μὲ τὸν μῆνα Βύ-

σιο⁷, σὲ ἀντίθεση μὲ ἄλλες περιοχὲς ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ θερινὸ ἡλιοστάσιο (Ἀθήνα) ἢ τὴ φθινοπωρινὴ ἰσημερία (Κύπρος). Ἴσως καὶ οἱ Ἀρκάδες μὲ τὴ λατρεία τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος νὰ εἶχαν τὴν ἴδια ἀρχὴ *ἐνιαυτοῦ* (= ἔτος). Τὴν ἡμέρα ἐκείνη μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου τὸ ἄγαλμα τοῦ θεοῦ θὰ ἄστραφτε *ὀλόκληρο «κάλλιστον, ραδινόν»* (Σχ. 10).

4. Ἡ ζωφόρος. Τὸ μόνο στολίδι (*κόσμος*) ποὺ ἀπόμεινε τοῦ ναοῦ εἶναι ἡ ἀνάγλυφη ζωφόρος περιμετρικὰ καὶ ἐσωτερικὰ τοῦ σηκοῦ (ἢ μοναδικὴ ἐσωτερικὴ ζωφόρος) συνολικοῦ μήκους ≈ 31 μ. Χ 0,8 μ. Τώρα «κέιτεται» καὶ αὐτὴ στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο, κοντὰ στὰ «Ἐλγίνια μάρμαρα»...

Καὶ νὰ τὸ μεγάλο μυστικὸ - μυστήριο. Γιατὶ **μέσα** στὸ ναό, ἀφοῦ δὲν φωτιζόταν ἀπὸ πουθενά; Ἀπὸ πουθενά;

Ἴδου οἱ ἐξηγήσεις: **α.** Ὁ H. von Hallerstein, ὁ πρῶτος ποὺ ἀποτύπωσε τὸν ναό, ἀλλὰ καὶ συλητῆς του (1811), προτείνει ξύλινη ὄροφή στὸ σηκό· ἀποτελεσμα: ὁ σηκὸς μὲ τὴ ζωφόρο σχεδὸν στὸ σκοτάδι. **β.** Ὁ C. Cockerell, «συσσυλητῆς», ἡμικυκλικὸ θόλο μὲ φεγγίτη $\approx 2,0 \times 3,0$ μ. (ἀπὸ γυαλί;). **γ.** Οἱ H. Kenner καὶ Χρ. Τσουντας προτείνουν τελείως ἀνοικτὸ σηκό (*αἶθριον*). Τὰ βρόχια νερὰ θὰ σχημάτιζαν λίμνη βάθους 20 ἐκ. ἢ θὰ ἀποχετεύοντο. Καὶ **δ.** ὁ Fr. Cooper τὸ 1996 προτείνει⁹ ὄροφή μὲ ξύλινες δοκοὺς ἐπενδεδυμένες μὲ μάρμαρο (**Σχ. 7**). Ἡ ἐπένδυση αὐτὴ ὅπως καὶ τὰ φατνώματα τῆς ὄροφῆς τοῦ σηκοῦ (μᾶλλον ξύλινα) πιθανῶς νὰ μὴν ἔφθαναν μέχρι τὴν ἄκρη ἀφήνοντας μία κενὴ λωρίδα (**Σχ. 11**). Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰκτίνος μπορούσε νὰ φωτίσῃ ὁμοιόμορφα (μὲ κρυφὸ φωτισμὸ) τὴ ζωφόρο χρησιμοποιώντας κάτοπτρα ὀρειχάλκινα⁴ (κράμα ἀργύρου καὶ χαλκοῦ) [Καλλ. Λουτρ. Παλλ. 19] (Λεξικὸ Lidell Scott – «...ἥλιος κατοπτρίζεται»: Πλούτ. 2.894D). Τοποθετημένα μέσα στὴ στέγη θὰ ἀντανακλοῦσαν τὸ εἰσερχόμενο φῶς ἀπὸ ἀνοίγματα στὴν ὄροφή τῶν πετρῶν. Ἄλλη λύση θὰ ἦταν ὁ φωτισμὸς τοῦ σηκοῦ μὲ σύστημα κατόπτρων, ποὺ ἀντανακλοῦσαν τὸ φῶς ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴ θύρα. Ὁ μεγαλοφυὴς ἀρχιτέκτων, ποὺ ἦταν ἱκανὸς γιὰ ὅλα αὐτά, μᾶς ἄφησε τὸ ἀνοίγμα· τὴ δέδωκε λύση του ἴσως νὰ μὴ τὴν βροῦμε ποτέ.

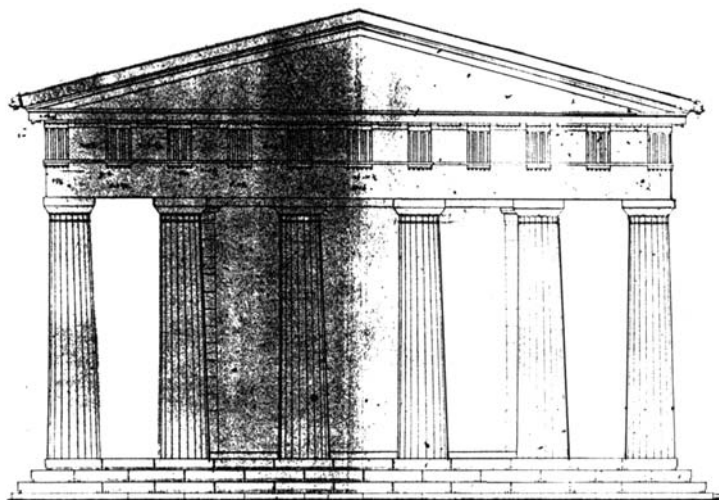
5. Ἐκλογή τοποθεσίας. Εἶναι τυχαία ἡ τοποθέτηση τοῦ ναοῦ σὲ ἀπόκρημνη καὶ ἀκατοίκητη περιοχὴ; Ὁ Μανιάς¹⁰ ἐπρότεινε πολλὰς εὐθεῖας καὶ τριγωνισμούς, ποὺ συμπίπτουν ἀκριδῶς μὲ τὰ ἱερά τῶν Ἑλλήνων.

Μὲ δάση τὴν θεωρία του καὶ χρησιμοποιώντας ἀκριδέστατους χάρτες τῆς Γεωγραφικῆς Ὑπηρεσίας Στρατοῦ (κλίμ. 1:200.000) διεπίστωσα τὰ ἑξῆς: Ἕνας ἐκπληκτικὸς ἄξωνας (ἀκριδέστατη εὐθεία μὲ ἀπόκλιση ≤ 200 μ.!) ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ἀχερουσία λίμνη (Νεκρομαντεῖον, εἴσοδος Ἰδου), περνᾷ ἀπὸ τοὺς Δελφούς (Μαντεῖο, Ἀπόλλων), ἀπὸ τὸν Ἑλικῶνα (Ἄλσος Μουσῶν, Μουσαγέτης Ἀπόλλων), προχωρεῖ στὴν Ἐλευσίνα (Τελεστήριο τοῦ Ἰκτίνου, μυστήρια, κάθοδος Ἰδου), διασχίζει τὸν Παρθενῶνα καὶ καταλήγει στὴ Δῆλο (Ἀπόλλων). Ὁ ἄξων αὐτὸς σχηματίζεται γωνία μὲ τοὺς γήινους παράλληλους (διεύθυνση Α-Δ) 28° ἀκριδῶς.

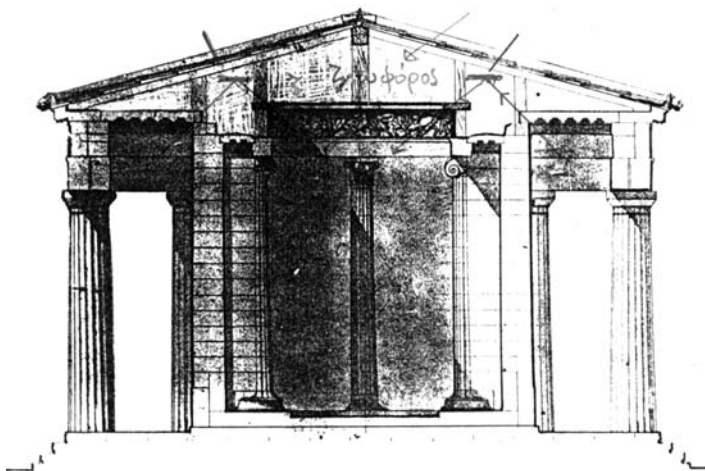
Ἄν φέρω τὴν **κάθετο** στὴν εὐθεῖα αὐτὴ στοὺς Δελφούς, θὰ περάσῃ ἀπὸ τὶς Αἰγές τῆς Πελοποννήσου, τὴν κορυφὴ τῶν Ἀροανίων ὀρέων (Χελμός, ὑψόμ. 2.338, 38ος παράλληλος = Ἀθήνα). Λειτουργία τηλεσκοπίου «Ἀρίσταρχος» ὑψηλοτάτης εὐκρινείας γιὰ παρακολούθηση σωμάτων ἀποστάσεως 5 δισεκατομμυρίων ἐτῶν φωτός!!! Ἡ ἴδια εὐθεῖα φθάνει στὶς Βάσσες, στὸ ναό. Τὸ τρίγωνο κλείνει, μὲ τὴν ὑποτείνουσά του νὰ ταυτίζεται μὲ τὸν γήινο παράλληλο $37^\circ 20'$ (διεύθυνση Α-Δ), ποὺ περνᾷ ἀπὸ Βάσσες, Ἐρμιόνη, Δῆλο. Ἡ ἄλλη κορυφὴ τοῦ ἰσοσκελοῦς τριγώνου βρίσκεται στὸ Πήλιο (Πιερίδες Μοῦσες, πρῶτο Ἀσκληπιεῖο). **Εἶναι ὅλα αὐτὰ τυχαία;** Καὶ ἂν ὄχι, ποῦ βρῆκαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τοὺς ἀκριδεῖς χάρτες, γιὰ νὰ κάνουν τὶς χαράξεις τοὺς καὶ πῶς τὶς ὑλοποίησαν – μὲ τί ὄργανα; Μήπως βρῆκαν τὰ *Μουσεία* (= ἀρχεῖα πολιτισμῶν προκατακλυσμιαίων), ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡσίοδος καὶ ὁ Σωκράτης («φαῖδο» 267 c);

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ.

Τὸ 1765 ὁ Bocher τὸν βρῆκε ἤδη ἐρειπωμένο: μόνο κίονες, μισοὶ τοῖχοι καὶ μερικὰ ἐπιστύλια. Μετὰ τοὺς Ρωμαίους κανεῖς δὲν πείραξε τὸ ναό, οὔτε μάρμαρα πήραν χωρικοὶ οὔτε σεισμοὶ τὸν κατεδάφισαν οὔτε πυρκαϊὰ οὔτε κἂν ὁ Ulrich (ὁ γνωστὸς κατεδαφιστὴς Βησιγότθος Ἀλάριχος, ἐπιτετραμμένος τοῦ «Μεγάλου» Θεοδοσίου-

Σχῆμα 10. Νότια πρόσοψη.

Σχῆμα 11. Τομή Ἀνατολή - Δύση.

ου). Ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔσχαστηκε, ἀφέθηκε στὴν τύχη του· καὶ σάπισαν τὰ ξύλα τῆς στέγης, αὐτὴ ἔπεσε καὶ ἡ βροχή, τὸ χιόνι, ὁ ἥλιος ἀποτελείωσαν τὸν κάλλιστον ναό. Ἀπροστάτευτος τραντάζεται ἀπὸ σεισμούς, τὰ δάπεδά του θυθίζονται, οἱ κίονες παίρνουν κλίση, ἐρειπώνεται.

Καὶ ἔρχονται οἱ ξένοι. Ὁ Bocher εἰδοποιεῖ τὸν ἱερέα Chander, αὐτὸς τὸν Γάλλο πρόξενο Fauriel (δοθήθηκε στὴν ἀρπαγὴ τῶν Ἑλγινίων). Ἐκεῖνος τὸ λέγει στὸν Dodwell (1806) καὶ αὐτὸς στὸν von Hallerstein (1809). Ἐπιστρέφει τὸ 1812 μὲς τρεῖς «συλλέκτες» (ληστές τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Dinsmoor), ποὺ μὲ ἄδεια τοῦ Βελγίου - πασσὰ καθαρίζουν τὸ ναό, πετοῦν τὰ «ἄχρηστα» καὶ βρῖσκουν (ἐπιτέλους!) τὴν ἀνάγλυφον ζωφόρον. Τὶς 23 πλάκες τῆς σὺν διάφορα μέλη τοῦ ναοῦ (κιονόκρανα κ.λπ.) τὰ μεταφέρουν στὴ Ζάκυνθο, ὅπου μετὰ ἀπὸ **δημοπρασίαν** τὰ ἀποκτᾶ τὸ Βρετανικὸ

Μουσείο.

Τὸ δημιουργημὰ τοῦ Ἰκτίνου δὲν ἐνδιαφέρει πλέον οὔτε τοὺς «συλλέκτες» οὔτε τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος. Κάποιοι τὸν θυμοῦνται τὸ 1902, προτοῦ τὸν ἀποτελειώσῃ ἡ ἀσβεστοκάμινος, γίνονται ἐργασίες ἀναστύλωσης. Μετὰ σιωπῇ. Κάποτε ὁ Ἑγκέλαδος ξυπνᾷ καὶ κτυπᾷ μὲ 6,5 ρίχτερ, ἰσοπεδώνει τὸ 1965 τὴ γειτονικὴ Ἀνδρίτσαινα· ξυπνοῦν καὶ οἱ ἰθύνοντες καὶ οἱ «ἀρμόδιοι», τὸν ξαναθυμοῦνται. Εἶναι ὁ ναὸς ἀκόμα ἀξιοπρεπὴς ἀλλ' ἐτοιμόρροπος.

Ἀναλαμβάνει ὁ Χρ. Μπούρας τὸ '72 καὶ τὸ '78 συγκροτεῖται ἡ Ἐπιτροπὴ Συντήρησης Ναοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος (ΕΣΝΕΑ). Ἐπὶ τέλους τὸ '87 τοποθετεῖται ἀντισεισμικὸ ἰκρίωμα καὶ στέγαστρο - σκηνὴ πλαστικὸ καὶ ξεκινοῦν οἱ μελέτες γιὰ ἀναγνώριση τοῦ ναοῦ καὶ μὲ προτάσεις γιὰ ἐργασίες ἀναστύλωσης **μόνιμης αὐτοπροστασίας** του. Οἱ μελέτες δημοσιεύονται τὸ '96!

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ '97 διαδίδουμε στὸν «Δαυλὸ» (τ. 217, ἐπιστ.), ὅτι σὲ εἰδικὸ συνέδριον τὸ Ἀρχαιολογικὸ Συμβούλιο ἐπρότεινε τὴν **διάλυση** (!) καὶ **ἀνακατασκευὴ** τοῦ ναοῦ **ἐκ θεμελίων**, μὲ πιθανὸ χρόνον περαιώσεως τῶν ἐργασιῶν 30 ἔτη (ἐφ' ὅσον τὰ κονδύλια θὰ ρέουν ἀκωλύτως). Δηλαδή τοῦ «ἁγίου Φούφουτου». Ποιὸς θὰ θυμᾶται μετὰ 50 ἔτη τὸν ναὸ καὶ ἂν χρειάζεται νὰ ἀναστηθῇ (- ἀναστυλωθῇ);

ΠΡΟΤΕΙΝΩ: Νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀναστύλωση πρῶτα μὲ τὴν *περίσταση* (= κιονοστοιχίαι) μὲ τμηματικὴ μετακίνησι καὶ ἐπανατοποθέτησι τῶν κίωνων (ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου) μὲ σύγχρονη ἐνίσχυσι τῶν θεμελίων. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας αὐτῆς νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ αὐτὸ γιὰ τὸν σηκό. Τέλος νὰ εὑρεθοῦν καὶ νὰ τοποθετηθοῦν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότεροι λίθοι στοὺς τοίχους καὶ ἐπιστύλια (μὲ προσθήκη νέων τεμαχίων), ὥστε νὰ «δεθῇ» περιμετρικὰ ὁ ναὸς μὲ ἀντισεισμικὸ chainage μὲ σιδηρὸ στέγαστρο.

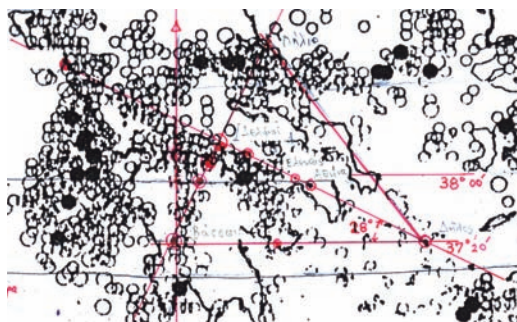
Ὁ *κάλλιστος* ναὸς τοῦ Ἰκτίνου μετὰ ἀπὸ δύο χιλιετίες λησμονιάς, μετὰ ἀπὸ τόσα πλήγματα ἃς τύχῃ τοῦ ἐνδιαφέροντός μας. Τὸ ἀξίζει. Κι ἃς μᾶς κρύβῃ τὰ μυστικὰ του...

Βιβλιογραφία:

1. «Ἀρχαιολογία Πόλεως Ἀθηνῶν» (Μ. Κορρές), «Παρθενών», σ. 85.
2. Κ. Καρμιράντζος, «Γαλλικὸ μέτρο καὶ Παρθενών», «Δ», τ. 205.
3. Παν. Σαράντος, «Γεννήτορες τοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ», «Δ», τ. 223.
4. Κ. Καρμιράντζος, «Τὸ ὥρολόγιον τοῦ Ἀνδρόνικου», «Δ», τ. 210.
5. Συνέντευξι Τογαρίδη, πολ. μηχαν., διευθ. ἀναστυλ. Παρθενῶνος («Δ», 217).
6. Παπαντωνόπουλος, «Ἀναστύλωση ναοῦ Ἐ. Ἀ.», Στατική Μελέτη.
7. Μ. Δανέζης - Θεοδοσίου, «Ἡ ὁδύσεια τῶν ἡμερολογίων», σ. 333.
8. Κ. Η. Hallerstein, «Le temple de Bassae».
9. F. Kooper, «The temple of Apollo Bassitas», Amer. Arch. School IV 1996.
10. Θ. Μανιάς, «Τὰ ἄγνωστα μεγαλοεργήματα τῶν Ἑλλήνων».

Κώστας Καρμιράντζος

Ἀρχιτέκτων ΕΜΠ

Σχῆμα 12. (Βλέπε στὸ κείμενο.)

Ἐντὶ «Αὐτόματη Ταμειακὴ Μηχανή»: «Δραχμή»!

«Historians assign to Lydia, a Greek State in Asia Minor, priority in using coined money...»

«...drachma became the standard coin of trade in Greece, ...Asia and Europe.»

(Encyclopaedia Britannica, Macropaedia, vol. 12, 15th ed.)

Προτείνω μέσω τοῦ «Δαυλοῦ» πρὸς τὴν ἡγεσία τῆς Τράπεζας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ἑνωσὴ Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν καὶ ὅλους τοὺς συναλλασσόμενους νὰ συνεχίσουν νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ πανῆρο καὶ διαχρονικὸ ὄνομα «δραχμή» (τὸ πρῶτο νόμισμα τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ πρῶτο διεθνὲς νόμισμα τοῦ κόσμου, ποὺ ἦταν πιὸ ἰσχυρὸ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸ σημερινὸ δολλὰριο στὴν ἀρχαιότητα). Ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ ὀνομασία νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴ μακρόσυρτη καὶ φλύαρη ἐπωνυμία «Αὐτόματες Ταμειακὲς Μηχανὲς» (ATM) – ποὺ εἶναι βέβαια καὶ αὐτὴ 100% ἐλληνική*.

Προτρέπω καὶ προσκαλῶ τοὺς Ἕλληνες ἀπανταχοῦ, ἀντὶ νὰ λένε:

«Πάω στὴν Αὐτόματη Ταμειακὴ Μηχανή»,

νὰ λένε μετὰ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ εὐρὸ τοῦ ἐξῆς:

«Πάω στὴ Δραχμή»**.

Καὶ ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι, ἀντὶ νὰ λένε τὸ κακόηχο ATM, νὰ τὸ ὀνομάζουν: “Dra”.

Σταῦρος Θεοφανίδης

Καθηγητὴς Ἐφαρμοσμένης Οἰκονομίας
τοῦ Παντείου Πανεπιστημίου

* Automatic Teller Machine: Ἀκόμα καὶ τὸ teller εἶναι ἐλληνικώτατο, γιὰτὶ προέρχεται ἀπὸ τὸ τέλεω (τέλεσμα), ποὺ εἶναι ἀρχαῖο ὁμηρικὸ καὶ σημαίνει πληρώνω χρήματα... (ἔξ οὗ καὶ τὰ τέλη).

** Ἡ ἐτυμολογία τῆς δραχμῆς εἶναι ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο ρῆμα δράττομαι, δηλ. «τὰ πιάνω». Καὶ στὴν (“Νέα”) Δραχμή, ποὺ προτείνουμε, κυριολεκτικὰ «παίρνουμε χρήματα» ἀπὸ τὴν ATM καὶ ἐπομένως «τὰ πιάνουμε». Ἡ πρότασή μας ἔχει πρακτικὴ ἐφαρμογή. Εἶναι λαωνικὴ. Ἐπομένως πρέπει νὰ εἶναι γενικῆς ἀποδοχῆς ἀπὸ ὅλους. Νὰ ὑπενθυμίσω ὅτι ἡ δραχμὴ εἶναι τὸ οἰκονομικὸ σύμβολο ποὺ δημιούργησε τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ μὲ καταθέσεις μέσα στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ Παρθενῶνα (ὁ «θησαυρός»). Μόνον οἱ ἀστόχαστοι ἀντιπαραθέτουν τὸ χρήμα μὲ τὸν Πολιτισμὸ. Οἱ σοφοὶ θεωροῦν τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα ἀρμονικὰ δεμένα. Νὰ γιὰτὶ ἡ δραχμὴ πρέπει νὰ ζῇ στὸ διηνεκές.

Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

Τὰ σημερινὰ ἐπιτεύγματα ἐπιτρέπουν μιὰ ἄλλη ἐρμηνεία τῶν Ὀμηρικῶν περιγραφῶν τῆς ἰσχύος τῶν Ὀλυμπίων

ΤΑ ΙΠΤΑΜΕΝΑ «ΑΡΜΑΤΑ» ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ

Στὸ παρὸν ἄρθρο θὰ γίνη μιὰ προσπάθεια προσεγγίσεως καὶ τεχνικῆς ἀναλύσεως τῶν μύθων ποὺ περιγράφει ὁ Ὅμηρος στὴν Ἰλιάδα καὶ ἀφοροῦν στὸν τεχνικὸ ἐξοπλισμὸ ποὺ εἶχαν στὴν κατοχὴ τους οἱ θεοί. Μέχρι πρὶν ἀπὸ μερικὲς δεκαετίες εἶχε κάποια λογικὴ ἢ ἀπόρριψις τῶν μύθων ὡς παραμυθιῶν. Πρὶν ἀπὸ ἓνα σχεδὸν αἰῶνα ἄρχισαν οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν πρώτων ἀεροσκαφῶν. Δὲν ὑπῆρχαν ταχύπλοα σκάφη. Πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια δὲν ὑπῆρχαν λαίηζερς. Πρὶν ἀπὸ ἐλάχιστα χρόνια δὲν εἶχε ἀποκωδικοποιηθῇ τὸ DNA. Ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχαν ἀεροσκάφη, τότε τὰ ἄρματα τῶν θεῶν στὴν Ἰλιάδα, ποὺ ἀνεδοκατέβαιναν στὸν οὐρανό, ἐξελαμβάνοντο ὡς ἀποκυήματα τῆς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ. Σήμερα ὅμως μὲ τὴν ῥαγδαία τεχνολογικὴ ἐξέλιξι εἴμαστε σὲ θέση νὰ κάνουμε τὰ πρῶτα δειλὰ δήματα γιὰ τὴν κατανόησι τῆς ὑψηλῆς τεχνολογίας ἐκείνης τῆς μακρυνῆς ἀλλὰ καὶ χρυσῆς γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἐποχῆς, ἡ ὁποία καθαρὰ καὶ μὲ σαφήνεια περιγράφεται στὰ Ὀμηρικὰ ἔπη.

Περιεχόμενο τῆς Ἰλιάδος. - Βασικὲς παρατηρήσεις

Ἡ Ἰλιάς ἀποτελεῖται ἀπὸ 15.692 στίχους διαιρεμένους σὲ 24 ῥαψῳδίες μὲ θέμα τὸν Τρωικὸ πόλεμο. Ἐνὰ ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς Ἰλιάδος εἶναι οἱ παρεμβάσεις καὶ ἡ μεγάλῃ συμμετοχὴ τῶν θεῶν στὰ δρώμενα. Οἱ θεοὶ παρεμβάδουν στὶς διαφωνίες τῶν ἰσχυρῶν προσώπων, ἄλλοι ὑποστηρίζουν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ ἄλλοι τοὺς Τρῶες. Αὐτὸ ποὺ ἔχει καταφέρει νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ποιητὴς εἶναι ἡ μὲ ἀριστοτεχνικὸ τρόπο «σύγκλισι» δύο ἐποχῶν: τῆς ἐποχῆς ποὺ ἐξελίσσεται τὸ ἔπος (2η ἢ κατ' ἄλλους 4η χιλιετία π.Χ.) καὶ τῆς ἐποχῆς τῶν θεῶν (10η περίπου χιλιετία π.Χ.).

Ὁ ποιητὴς στὶς περιγραφὰς του χρησιμοποιεῖ πάρα πολλὰς παρομοιώσεις, τόσο γλαφυρὰς καὶ ἐπιτυχημένες, ποὺ ὠρισμένοι ἐρευνητὲς ἔχουν ἐκφράσει ἀμφιβολίες ἀκόμη καὶ γιὰ τὸ ἂν ἦταν τυφλός. Ἄς δοῦμε δύο τυχαῖα παραδείγματα:

«Στὸ μεταξὺ ὁ Στρατὸς ἔτρεχε νὰ μαζευτῇ. Ὅπως εἶναι τὰ σμήνη ἀπὸ πνκνὰ μελίσσια, ποὺ ὅλο καὶ καινούργια θγαίνουν ἀπὸ καμουφλαρισμένο θράχο καὶ τσαμπιά

τσαμπιά πετοῦν ἐπάνω στ' ἀνοιξιάτικα λουλούδια καὶ πετοῦν κοπαδιαστὰ ἄλλα ἐδῶ κι ἄλλα ἐκεῖ, ἔτσι κι ἀπὸ αὐτοὺς πλήθη πολλὰ προχωροῦσαν στὴν συγκέντρωσι, ὁμάδες ὁμάδες ἀπὸ τὰ καρᾶδια κι ἀπὸ τὶς σκηνές, ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν χαμηλὴ ἀκρογιαλιά» (Ίλ. Β 85-93).

«Ὅπως φωτιά χαλάστρα ἀπλώνεται σὲ ἀπέραντο δάσος στὶς κορυφές κάποιον βουνοῦ καὶ ἡ λάμψις φαίνεται ἀπὸ μακρυνά, ἔτσι κι αὐτῶν ποὺ προχωροῦσαν ἡ λάμψις ἀπὸ τὸν θαυμαστό τους χαλκὸ ἔφτανε μέσα ἀπὸ τὸν αἰθέρα στὸν οὐρανὸ» (Β 455-459).

Οἱ ὁμορφες αὐτὲς παρομοιώσεις εἶναι ρεαλιστικὲς καὶ ἀφοροῦν μόνο σὲ περιγραφὲς ποὺ ἀναφέρονται στοὺς θνητοὺς. Ὅταν οἱ περιγραφὲς ἀφοροῦν στοὺς θεοὺς, τὰ πράγματα εἶναι τελείως διαφορετικά. Ἄν ὁ ποιητὴς εἶχε διάθεσι νὰ γράψῃ παραμῦθα, τότε μὲ τοὺς θεοὺς εἶχε μεγάλη εὐκαιρία. Μποροῦσε νὰ γράψῃ πλήθος φανταστικῶν περιγραφῶν.

Κι ὅμως στὸ ἔπος γίνεται ἀκριδῶς τὸ ἀντίθετο: Ὅποτε γίνονται ἀναφορὲς στοὺς θνητοὺς, ὑπάρχουν πάρα πολλὲς λεπτομέρειες κι ἐκτενεῖς περιγραφές. Οἱ ἀναφορὲς ὅμως στοὺς θεοὺς εἶναι πολὺ λιτές, χωρὶς παρομοιώσεις, μεταφορὲς καὶ λοιπὰ καλολογικὰ στοιχεῖα. Θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὅτι οἱ ἀναφορὲς στοὺς θεοὺς εἶναι κατὰ κανόνα «τηλεγραφικές». Μόνο ἀναφορὲς γεγονότων γίνονται μὲ ἐλάχιστες λεπτομέρειες.

Ἐντύπων ἐπίσης προκαλεῖ καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν θεῶν γιὰ τὴν χρῆσι τεχνολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Οἱ Ἑλληνες θεοὶ δὲν ἔκαναν θαύματα. Παντοῦ ὑπῆρχαν οἱ θεοί, πουθενά ὅμως δὲν συνέβαινε τίποτε τὸ ὑπερφυσικό. Ὅ,τι κι ἂν ἤθελαν νὰ κάνουν, χρησιμοποιοῦσαν κάποια ἀνάλογη συσκευή. Ἦθελαν νὰ γίνουν ἀόρατοι, ἔπαιρναν τὴν περικεφαλαία, ἤθελαν νὰ ταξιδεύσουν, ἔπαιρναν τὰ ἄρματα τους, κατὰ κανόνα ἱπτάμενα. Ὁ Ποσειδῶν ἐκτὸς ἀπὸ ἄρμα χρησιμοποιοῦσε καὶ θαλάσσιο σκάφος, ὁ δὲ Ἑρμῆς πέδιλα. Πάντα ὅμως ἐχρειάζοντο κάτι, πάντα εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ κάποιο μέσον. Κι ὁ ποιητὴς συνήθως δὲν παραλείπει νὰ μᾶς ἐπισημαίνῃ τὴν χρῆσι τοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ νὰ μᾶς προσφέρῃ περιγραφές, ἀκριβεῖς μὲν ἀλλὰ πάντα λιτές δέδαια καὶ κυρίως μὴ ἀντάξιες τῆς εὐκαιρίας ποὺ τοῦ παρέχεται νὰ δώσῃ πλούσιες κι ἐντυπωσιακὲς περιγραφές, ὅπως τὸ κάνει ὅταν ἀναφέρεται σὲ θνητοὺς.

Μιὰ σημαντικὴ παρατήρησις ἀκόμα, ποὺ πρέπει νὰ γίνῃ, εἶναι ὅτι τὴν τεχνολογία τῶν θεῶν δὲν τὴν ἄγγιζαν ποτὲ οἱ θνητοί. Στὰ ἄρματα γιὰ παράδειγμα, ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ θεοὶ γιὰ τὶς μετακινήσεις τους, δὲν ἔμπαιναν θνητοί. Μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἐπιτευχθῇ στὴν Ἰλιάδα ἡ ἁρμονικὴ συνενῦρεσις τῶν δύο κόσμων, τοῦ κόσμου τῶν θεῶν καὶ τοῦ κόσμου τῶν θνητῶν, ἀλλὰ ἡ τεχνολογία τῶν θεῶν ἀφωροῦσε μόνον σ' αὐτοὺς κι ἦταν ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο γιὰ δική τους χρῆσι.

Ἡ Ἰλιάς ἐγράφῃ μετὰ τὸν Τρωικὸ πόλεμο, ποὺ ἔλαβε χώρα τὴν 2η (ἢ 4η) χιλιετία π.Χ. Ὁ Ὅμηρος ἔζησε ἐκείνη περίπου τὴν ἐποχὴ. (Τὸ ἂν ἦταν σύγχρονος τῶν Τρωικῶν ἢ ὄχι δὲν ἔχει τόση σημασία γιὰ αὐτὸ τὸ ἄρθρο.) Ἔτσι μπορούσε ἄνετα νὰ περιγράψῃ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του. Τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς τῶν θεῶν, τῆς Χρυσῆς δηλαδή Ἐποχῆς, συνέβησαν σχεδὸν οἰκτῶ χιλιετίες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του. Ὅ,τι γράφει γιὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, τὸ εὗρηκε γραμμένο. «Ψάλε μου, θεά» [*Μῆνιν αἶειδε, θεά*], λέει στὴν ἀρχὴ τῆς Ἰλιάδος (Ίλ. Α 1). «Τὸν ἄντρα τὸν πολυμήχανο πές μου, θεά» [*Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον*], λέει στὴν ἀρχὴ τῆς Ὀδύσσειας (Ὀδ. α 1). Θεά ἀποκαλεῖ ὁ Ὅμηρος τὴν Μοῦσα. Ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ ποιητοῦ ἀσφαλῶς προκύπτει, ὅτι περιγράφει αὐτὰ ἀκριδῶς ποὺ θέλει (ποὺ τοῦ ἔκαναν ἐντύπωση, ἢ ἐπρεπε νὰ διασώσῃ τὶς πληροφορίες), χωρὶς νὰ προσθέτῃ τίποτε δικό του μὲ πλήρη σεβασμὸ στὶς πηγές του (στὴ Μοῦσα του).

Κάλνις συγχρόνου «άρματος» (πυραύλου) με «όμίχλη» πριν την απογείωσή.

Οί μετακινήσεις τών θεών

Τις μετακινήσεις που περιγράφονται στην Ίλιάδα, τις διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες: στις μετακινήσεις τών θνητῶν καὶ στις μετακινήσεις τών θεῶν. Ὅσον ἀφορᾷ στὶς πρῶτες, αὐτὲς γίνονται με τοὺς γνωστοὺς, ἴδιους ἀνὰ τὶς χιλιετίες καὶ οἰκείους στοὺς ἀνθρώπους τρόπους. Ὅσον ἀφορᾷ στὶς μετακινήσεις τών θεῶν ὁμως, αὐτὲς γίνονται με ἐντελῶς διαφορετικοὺς τρόπους. Ὡς πάρουμε ὁμως τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ξεκινῶντας ἀπὸ τὶς μετακινήσεις τών θνητῶν.

«Ἄφου ὅλοι συγκεντρώθηκαν, κάθε ομάδα ὑπὸ τὶς διαταγὲς τῶν ἀρχηγῶν της, οἱ Τρῶες προχώρησαν με κραυγὲς καὶ πάταγο σὰν τὰ πουλιά, ὅπως ἀκριβῶς μπροστὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ οἱ κλαγγὲς τῶν γερανῶν ξεχύνονται... Οἱ Ἀχαιοὶ ὥστόσο ξεκινοῦσαν σιωπηλοί, με τὴν ἐπιθυμία πῶς νὰ παραστέκεται ὁ ἕνας στὸν ἄλλον. Κι ὅπως φυτὰ ὁ νοτιάς στὶς κορυφὲς τῶν βουνῶν καὶ ἀπλώνεται καταχνιά δυσάρεστη στοὺς βοσκούς, γιὰ τοὺς κλέφτες ὁμως καλύτερη καὶ ἀπὸ τὴ νύκτα, καὶ οἱ ἄνθρωποι τότε μποροῦν νὰ δοῦν τόσο μακριά, ὅσο πετᾶνε τὴν πέτρα, ἔτσι ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοὺς στὸν ἐρχομὸ τοὺς, σηκωνόταν πυκνὸ σύννεφο σκόνης. Πολὺ γρήγορα δὲ περνοῦσαν ἀπὸ τὴν πεδιάδα» (Ϊλ. Γ 1-15).

Οἱ Τρῶες λοιπὸν ξεχύθηκαν με κραυγὲς καὶ πάταγο σὰν τὰ πουλιά. Πρόκειται γιὰ μιὰ πολὺ ὥραία, ἀκριβὴ καὶ ἀπλὴ περιγραφή τοῦ τρόπου με τὸν ὁποῖο ξεκίνησαν οἱ Τρῶες. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς Ἀχαιοὺς, ἡ περιγραφή εἶναι ἀκόμα καλύτερη: ὅταν ἀπλώνεται καταχνιά, οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ δοῦν τόσο μακριά, ὅσο πετᾶνε τὴν πέτρα.

Κάτω δὲ ἀπὸ τὰ πόδια τους σηκωνόταν πυκνὸ σύννεφο σκόνης. Ἀπολύτως ρεαλιστικὸ κι αὐτό. Μὲ δυό-τρεῖς παρομοιώσεις ὁ Ὅμηρος ἔχει περιγράψει σαφῶς αὐτὴ τὴν μετακίνηση τῶν δύο στρατευμάτων, ἡ ὁποία ἦταν μιὰ ἀπλὴ καὶ συνηθισμένη ἀνθρώπινη μετακίνηση, ὅπως εἶναι κι ὅλες οἱ ἄλλες μετακινήσεις τῶν θνητῶν στὴν Ἰλιάδα. Ὡς δοῦμε μερικὰ παραδείγματα ἀκόμη:

«Εἶπε ὁμως στοὺς ἄντρες του νὰ ζέψουν τ' ἄλογα στὸ ἄρμα του, καὶ ἐκεῖνοι ὑπάκουσαν μὲ προθυμία. Ὁ Πρίαμος ἀνέβηκε πρῶτος καὶ πῆρε στὰ χέρια του τὰ χαλινάρια, ἀνέβηκε δὲ πάνω στὸ περιλαμπρὸ ἄρμα του κι ὁ Ἀντήνωρ καὶ κάθισε δίπλα του. Ὡδήγησαν τὰ γοργοπόδαρα ἄλογά τους μέσα ἀπὸ τὶς Σκαίεις πύλες καὶ δγῆκαν στὸν κάμπο. Ὅταν ἔφτασαν στὶς συγκεντρωμένες στρατιές, ἀφοῦ κατέβηκαν ἀπὸ τὸ ἱππῆλατο ἄρμα στὴ γῆ πὺν τρέφει ὅλα τὰ πλάσματα, περπάτησαν γιὰ λίγο ἀνάμεσα στοὺς Τρῶες καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς» (Ἰλ. Γ 259-267).

Ἐδῶ ἔχουμε ἄρμα, ἄλογα καὶ χαλινάρια. Μιὰ τυπικὴ μετακίνηση θνητῶν. Κι ἀφοῦ ἔφτασαν, κατέβηκαν ἀπὸ τὸ ἄρμα κι ἐπῆγαν μὲ τὰ πόδια.

Στὸ Ω 181 ἔχουμε πάλι ἄρμα, ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φορὰ συρόμενο ἀπὸ ἡμίονους: «... θὰ διενθύνῃ τοὺς ἡμίονους καὶ τὴν καλλίτροχῃ ἄμαξα».

Ἐνα τελευταῖο παράδειγμα τώρα μιᾶς θαλάσσιας μετακινήσεως θνητῶν: «Ἡρθαν μὲ τὰ θαλασσοδόρομα πλοῖα» (Ἰλ. Γ 240).

Ἡ ἐπιλογὴ αὐτῶν τῶν παραδειγμάτων ἔγινε σχεδὸν τυχαῖα, μὲ μόνον σκοπὸ νὰ δώσουν μιὰ εἰκόνα γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐγίνοντο οἱ μετακινήσεις τῶν θνητῶν. Μὲ τὰ πόδια, μὲ ἄρματα, μὲ ἄλογα ἢ ἡμίονους, μὲ πλοῖα.

Δὲν χρειάζεται νὰ σταθοῦμε περισσότερο σ' αὐτό, γιατί ἐκεῖνο ποὺ ἔχει περισσότερο ἐνδιαφέρον καὶ προξενεῖ κατάπληξη εἶναι ὁ τρόπος ποὺ ἐγίνοντο οἱ μετακινήσεις τῶν θεῶν. Τὰ πράγματα σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις εἶναι πολὺ διαφορετικά. Οἱ θεοὶ δὲν περπατοῦσαν, δὲν ἐπῆγαιναν μὲ ἄρματα πάνω στὴν γῆ, ἀλλὰ πηδοῦσαν ἀπὸ τὸν Ὀλύμπο ἢ **πετοῦσαν**.

Ἰπτάμενα ἄρματα

Ἡ Θέτις, ποὺ ἦταν ἡ σπουδαιότερη ἀπὸ τὶς πενήντα ἀθάνατες Νηρηίδες, κόρη τοῦ Νηρέα, μῆτέρα τοῦ Ἀχιλλέα, ἦταν «ἀργυρόποδη» [**ἀργυρόπεζα**] (Ἰλ. Α 538). Ἡ λέξη «ἀργυρόποδη» πρέπει νὰ εἶχε μεγάλη σημασία, γιατί ἐπαναλαμβάνεται καὶ σὲ ἄλλα ἐδάφια τῆς Ἰλιάδος, ὅταν ὁ Ὅμηρος ἀναφέρεται στὴν συγκεκριμένη θεὰ κι ἴσως νὰ ἔχη κάποια σχέση μὲ τὶς μετακινήσεις της, οἱ ὁποῖες γίνονταν πηδῶντας: «**Πήδηξε** κάτω ἀπὸ τὸν φημισμένο Ὀλύμπο» (Ἰλ. Σ 616). «**Πηδῶντας** κατέβηκε ἀπὸ τὶς κορυφές τοῦ Ὀλύμπου» (Ἰλ. Ω 121). «**Πήδηξε** στὰ δάθη τῆς θάλασσης, ἀπὸ τὶς πλαγιές τοῦ ἀστραφτεροῦ Ὀλύμπου» (Ἰλ. Α 532).

Μέσα στὴ θάλασσα πήδαγε καὶ ἡ Ἥρις, ἡ ὁποία δὲν ἦταν ἀργυρόποδη ὅπως ἡ Θέτις, ἀλλὰ «ἀνεμοπόδαρη καὶ γρήγορη» (Ἰλ. Ω 95). Ἡ Ἥρις, ὅπως κι ὁ Ἑρμῆς, ἦταν ἀγγελιαφόρος κυρίως τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Τὰ κλασικὰ χρόνια τὴν παρίσταναν φτερωτὴ, συμβόλιζε γενικώτερα τὸν σύνδεσμο ἀνάμεσα στὸν οὐρανὸ καὶ τὴν γῆ· κι αὐτός, ἐκτιμῶ, ὅτι ἦταν ὁ λόγος ποὺ συμβόλιζε καὶ τὸ οὐράνιο τόξο. «Ἀνάμεσα ἀπὸ τὴ Σαμοθράκη καὶ τὴν τραχειὰ Ἰμβρο πήδηξε μέσα στὸ μαῦρο πέλαγος... Βρῆκε τὴν Θέτιδα στὴ θαθεὶα σπηλιά...». Τῆς εἶπε, ὅτι τὴν ζητάει ὁ Ζεὺς, καὶ ξεκίνησαν κι οἱ δυὸ μαζί, γιὰ νὰ πᾶνε νὰ τὸν συναντήσουν. «Γῦρο τους τὸ κῆμα τῆς θάλασσης παραμέριζε κι ὅπως ἀνέβηκαν στὴν ἀκτὴ, ξεκίνησαν μὲ ὁρμὴ κατὰ τὸν οὐρανὸ καὶ δρῆκαν τὸν γυιὸ τοῦ Κρόνου, ποὺ ὅλα τὰ βλέπει, καὶ γῦρο του κάθονταν μαζεμένοι ὅλοι οἱ ἄλλοι μακάριοι θεοί, ποὺ ζοῦν αἰώνια» (Ἰλ. Ω 77-92).

Δηλαδή ἐδῶ δὲν ἔχουμε πηδήματα μόνο ἀπὸ τὸν Ὑλύμπο πρὸς τὴ θάλασσα, πᾶντα τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσαμε ἴσως νὰ θεωρήσουμε φυσικό, ἀλλὰ κι ἀπὸ τὴ θάλασσα πρὸς τὸν οὐρανό. Ὁχι πρὸς τὸν Ὑλύμπο (τὸ ὄρος), ἀλλὰ πρὸς τὸν οὐρανό. Λίγο πιὸ κάτω ὅμως ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐδάφιο, μόλις ὁ Ζεὺς ἀντικρύζει τὴν Θέτιδα ποὺ φθάνει, τῆς λέει: «*Ἥρθες στὸν Ὑλύμπο, θεὰ Θέτιδα*» (Ἰλ. Ω 104). Μὰ ὁ Ὅμηρος μᾶς εἶπε, ὅτι οἱ θεὲς ξεκίνησαν κατὰ τὸν οὐρανό, ὄχι κατὰ τὸν Ὑλύμπο. Ξεκίνησαν κατὰ τὸν οὐρανό, ἀλλὰ ἔφτασαν στὸν Ὑλύμπο. Ἄς μὴν ξεφύγουμε ὅμως ἀπὸ τὸ θέμα μας. Τὸ ποῦ μπορεῖ νὰ ἦταν ὁ Ὑλύμπος, θὰ τὸ ἐξετάσουμε παρακάτω.

Ὁ Ὅμηρος λοιπόν, ὁ ὁποῖος μᾶς ἔχει συνηθίσει σὲ ἀφθονες καὶ λεπτομερεῖς περιγραφές, ὅταν ἀναφέρεται σὲ θνητοὺς ἐδῶ, ποὺ μᾶς παρουσιάζει δύο θεὲς νὰ πηδοῦν ἀπὸ τὴν θάλασσα στὸν οὐρανό, δὲν μᾶς λέει τίποτα. Ἀπλῶς ὅτι ξεκίνησαν μὲ ὄρμη. Ποῦ εἶναι οἱ ὥραιες περιγραφές, ποῦ μᾶς ἔχει συνηθίσει γιὰ τοὺς θνητοὺς; Τοῦ δίδεται μία θαυμάσια εὐκαιρία νὰ περιγράψῃ «μὲ τὴν πλούσια φαντασία του» τὶς θεὲς σ' αὐτὸ τὸ ἐκπληκτικὸ ἄλμα, ἀλλὰ δὲν τὸ κάνει. Θὰ μπορούσε γιὰ παράδειγμα νὰ κάνῃ τὴν παρομοίωση, ὅτι πετάχθηκαν οἱ θεὲς ὅπως πετάγεται τ' ἀγρίμι καὶ βουτάει τὸ θῦμα του, ἢ ὅπως πετάγεται τὸ βέλος ἀπὸ τὰ χέρια δυνατοῦ τοξότη κ.τ.λ. Θὰ μπορούσε νὰ μᾶς περιγράψῃ, πῶς ἀνέμιζαν τὰ μαλλιά τους ἢ οἱ φορεσιές τους, ὅπως τὶς φύσαγε ὁ ἄερας καὶ ἄλλα πολλά. Γιατί ὅμως Ὅμηρος στερεῖ ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη τὴν περιγραφή μιᾶς πάρα πολὺ ὥραίας εἰκόνας; Ἡ ἀπάντησις εἶναι, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν ἔχει καμμία σχέση μὲ τὸ συγκεκριμένο ἄλμα ποὺ περιγράφει. Τὶς περιπέτειες τῶν θνητῶν τὶς περιγράφει μὲ ἐξαιρετικὲς λεπτομέρειες καὶ βοηθαί τὸν ἀναγνώστη μὲ πλῆθος παρομοιώσεων. Σ' αὐτὰ ὅμως ποὺ δὲν ἀναφέρονται στὴν ἐποχὴ του, εἶναι πολὺν προσεκτικὸς καὶ φειδωλὸς σὲ περιγραφές καὶ παρομοιώσεις καὶ γιὰ ὅ,τι γράφει εἶναι πολὺ σίγουρος καὶ ἐπὶ πλέον ἔχει λόγο ποὺ τὸ ἀναφέρει.

Στὴ ραψωδία Ε ἀναφέρεται, ὅτι ἡ Ἀφροδίτῃ χρειάστηκε ν' ἀνεβῇ στὸν Ὑλύμπο ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης ποὺ εὐρίσκετο. Ἐκεῖ κοντά, «*στὸ ἀριστερὸ μέρος τῆς μάχης, ὁρῆκε καθισμένο τὸν Ἄρη, ὁ ὁποῖος εἶχε τοὺς γρήγορους ἵππους περικυκλωμένους ἀπὸ ὁμίλῃ. – Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, φρόντισε γιὰ μένα καὶ δώσε μου τοὺς ἵππους σου, γιὰ νὰ ἔρθω στὸν Ὑλύμπο, ὅπου εἶναι ἡ κατοικία τῶν θεῶν... Ἔτσι εἶπε, ἀμέσως δὲ σ' αὐτὴν ὁ Ἄρης ἔδωσε τὰ χρυσοστέφανα ἄλογα, ἐκείνη δὲ ἀνέβαινε στὸ δίφρο λυπημένη στὴν καρδιά της καὶ κοντὰ σ' αὐτὴν ἀνέβαινε καὶ ἡ Ἴρις καὶ ἔπιανε μὲ τὰ χέρια της τὰ ἡνία, χτύπησε δὲ τοὺς ἵππους μὲ τὸ μαστίγιον, γιὰ νὰ τρέχουν· καὶ ἐκείνοι μὲ μεγάλη προθυμία πετοῦσαν [πετέσθην]. Ἀμέσως δὲ ἔπειτα ἔφτασαν στὴν κατοικία τῶν θεῶν, στὸν ἀπὸτομο Ὑλύμπο. Ἐκεῖ σταμάτησε τοὺς ἵππους ἡ ἀνεμοπόδαρη καὶ γρήγορη Ἴρις, λύνοντάς τους ἀπὸ τὸ ἄρμα. Ἐβαλε δὲ μπροστά τους ἀμβροσίαν τροφή*» (Ἰλ. Ε 355-369).

Ποῦ νὰ πρωτοσταθοῦμε σ' αὐτὴν τὴν ἐκπληκτικὴ ἀναφορά; Κατ' ἀρχὰς βλέπουμε, ὅτι καὶ οἱ θεοὶ εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ μεταφορά καὶ ἐπιπλέον ἐχρειάζοντο κάποιο μέσον, προκειμένου νὰ μεταδοῦν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος στὸ ἄλλο. Θὰ μπορούσε νὰ ὑποθέσῃ κανεῖς, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἦσαν θεοί, θὰ ἀρκοῦσε νὰ τὸ θελήσουν, γιὰ νὰ μεταδοῦν κάπου. Θὰ μπορούσαν νὰ κάνουν ἓνα θαῦμα. Ὁ Ὅμηρος ὅμως εἶναι κατηγορηματικὸς: Χρειάζονται ἄρμα μὲ ἵππους. «*Δῶσε μου τοὺς ἵππους*», λέει ἡ Ἀφροδίτῃ, οἱ ὁποῖοι θὰ μπορούσαν νὰ πάνε γρήγορα, ἴσως πολὺ γρήγορα, ὄχι ὅμως πετώντας. Ἄν θεωρηθοῦν φαντασιώσεις, τότε πρόκειται γιὰ ἀρρωστημένες φαντασιώσεις. Εἶναι δύσκολο νὰ φαντασθοῦμε ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς τῶν Τρωικῶν, χιλιάδες χρόνια πρὶν, νὰ φαντάζεται τὸ ταξίδι Τροία - Ὑλύμπος ἀπὸ ἀέρος. Ἄν πάλι ἡ φαντασία του ἦταν τόσο ζωηρή, γιατί δὲν τὴν ἐπεκτείνει, ὥστε νὰ περιγράψῃ καὶ ἄλλες λεπτομέρειες τοῦ ταξι-

διοῦ: πῶς φύσαγε ὁ ἀέρας ἐκεῖ ἐπάνω, ἄν συνάντησαν πουλιά, πόσο ψηλά ἢ κοντά περνοῦσαν ἀπὸ τὶς κορυφές καὶ ἄλλα πολλά.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνο αὐτό. Οἱ ἵπποι ἦσαν περικυκλωμένοι ἀπὸ ὁμίχλη. Καὶ σὲ ἄλλες μετακινήσεις θεῶν ὁ Ὅμηρος δὲν ξεχνάει νὰ μᾶς ἐπισημάνῃ, ὅτι οἱ ἵπποι πρὶν τὴν ἀπογείωσή τους σκεπάζονται μὲ ὁμίχλη. Ἄν οἱ ἵπποι πού περιγράφονται ἐδῶ εἶναι τὰ συμπαθῆ τετράποδα, μπορεῖ καμμιά φορά, ὅταν τρέχουν, νὰ σηκώνουν σκόνη, ὁπότε δικαιολογεῖται τὸ «*περικυκλωμένοι ἀπὸ ὁμίχλη*», ἀλλὰ νὰ σηκώνεται σκόνη πρὶν οἱ ἵπποι ξεκινήσουν, αὐτὸ εἶναι ἀδιανόητο.

Μιὰ ἄλλη παρατήρησις, πού θὰ μπορούσαμε νὰ κάνουμε ἐδῶ, εἶναι ὅτι τὸ ἄρμα δὲν τὸ ὀδηγεῖ ἡ Ἀφροδίτη ἀλλὰ ἡ ἀνεμοπόδαρη Ἴρις, ὁπότε συμπεραίνουμε, ὅτι δὲν μπορούσαν ὅλοι οἱ θεοὶ νὰ χειρίζονται τὰ ἄρματά τους, ἀλλὰ σὲ ὥριμες περιπτώσεις ἐχειρίζοντο κι ἐξειδικευμένο χειριστή.

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἵπποι πέταξαν, ἔφτασαν στὸν Ὀλυμπο. Γιατὶ ξέχασε ἄραγε νὰ μᾶς πῇ ὁ Ὅμηρος, ἄν προσγειώθηκαν πρῶτα; Ἡ δὲν μᾶς τὸ λέει, γιατί ἐκεῖ πού εἶναι ὁ Ὀλυμπος, ὅταν φτάνῃς, δὲν χρειάζεσαι προσγείωσι;

Σταμάτησε λοιπὸν, μόλις ἔφτασε στὸν Ὀλυμπο, τοὺς ἵππους ἡ Ἴρις καὶ τοὺς ἔδωσε τὴν θεϊκὴ τροφή, τὴν *ἀμβροσία*. Θὰ μπορούσε νὰ υποθέσῃ κανεῖς, ὅτι οἱ ἵπποι κουράστηκαν καὶ πείνασαν μετὰ τὸ ἐναερίο ταξίδι τους. Ἀλλὰ δὲν τοὺς τάισε σανὸ ἢ τοὺς ἄφησε νὰ βοσκῇσιν. Τοὺς ἔδωσε ἀμβροσία. Καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος δὲν ξεχνάει ὁ ποιητὴς νὰ μᾶς ἐπισημαίνει, ὅτι μετὰ τὸ ταξίδι ἐδόθη στοὺς ἵππους ἀμβροσία (Ἰλ. Θ 435, Ἰλ. Ε 776 κ.τ.λ.). Αὐτὸ μᾶς κάνει νὰ υποθέσουμε, ὅτι πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἀνεφοδιασμὸ τοῦ σκάφους. Ἡ λέξις *ἀμβροσία* χρησιμοποιεῖται καὶ μετὰ πολλὰς ἄλλες σημασίες στὸν Ὅμηρο, ὅπως: *ἀμβροσίος ὕπνος* (Ἰλ. Β 19), *ἀμβροσία ὄνειρα* (Ἰλ. Β 57), *ἀμβροσία νύξ* (Β 57, Κ 41, Ω 363 κ.τ.λ.), γιὰ κάθε τι πού ἀνήκει στοὺς θεοὺς [μαλλιά (Ἰλ. Α 529), ἐνδύματα (Ἰλ. Ξ 177), πέδιλα (Ἰλ. Ω 340) κ.τ.λ.], ἔλαιον (Ἰλ. Ξ 171, Ψ 186), καλλυντικὸ (Ἰλ. Η 171, Ἰλ. 191), ἀντισηπτικὸ (Ἰλ. Π 670) κ.τ.λ. Μὲ ἀμβροσία ἐτρέφοντο κι οἱ θεοί, τὴν ὁποία ἐπρομηθεύετο ὁ Ζεὺς ἀπὸ τὶς *τρήρωνες πελειάδες* (τὰ ἄγρια περιστέρια) (Ὀδ. Μ 60-63), δηλαδὴ προμήθεια ἀπὸ ἀέρος. Κι ἐδῶ πάλιν ἰσχύει ἡ παρατήρησις, ὅτι ἀνεξάρτητα τῆς χρήσεως πού ἔκαναν οἱ θεοὶ τῆς ἀμβροσίας, ποτὲ δὲν ἔπιασε στὰ χέρια του ἀμβροσία κάποιος θνητός.

«*Πετοῦσα ὅλη μέρα*», λέει ὁ Ἡφαιστος στὸ Α 592. Τὸν εἶχε πιάσει ἀπὸ τὸ πόδι ὁ Ζεὺς καὶ τὸν εἶχε ἐκσφενδονίσει ἔξω ἀπὸ τὰ θεϊκὰ ἀνάκτορα (Ἰλ. Α 591). Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι μὲ τὸν νόμο τῆς ἐλευθέρως πτώσεως μέσα σὲ λίγα δευτερόλεπτα θὰ εἶχε φτάσει στοὺς πρόποδες τοῦ Ὀλύμπου. Κι ὅμως ὁ Ἡφαιστος πετοῦσε ὅλη μέρα καὶ τελικὰ, «*ὅταν ὁ ἥλιος ἔδυσσε, ἔπεσε μισοπεθαμένος στὴν Λῆμον*» (Ἰλ. 594).

Στὴν ἀναφορὰ γιὰ τὸν Ἡφαιστο δὲν περιγράφεται κάποιος ἐξοπλισμός. Ὅταν ὅμως γίνεται λόγος γιὰ τὸν Ἑρμῆ, εἴμαστε πιὸ τυχεροί, γιατί ὁ ποιητὴς μᾶς περιγράφει λιτά, ὅπως πάντα ὅταν ἀναφέρεται στοὺς θεοὺς μέν, σαφῶς ὅμως τὸν ἐξοπλισμὸ του στὸ Ω 340-345, ὅπου ὁ Ζεὺς λέει στὸν Ἑρμῆ νὰ πάῃ στὴν Τροία. «*Δὲν παράκουσε ὁ γρήγορος ἀγγελιαφόρος. Ἀμέσως ἔπειτα ἔδωσε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του ὥραϊα πέδιλα, ἀμβροσία, χρυσᾶ, πὺν τὸν ἔφεραν καὶ στὴν ὕγρὴ θάλασσα καὶ στὴν ἀπέραντὴ ξηρὰ σὰν τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου. Πῆρε δὲ τὴν ῥάβδο, μὲ τὴν ὁποία θέλγει*

Ἡ θεὰ Ἴρις μὲ πλήρη ἐξοπλισμό.

τὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων, ὅσων θέλει, ἄλλους δὲ πάλι ἀπὸ τὸν ὕπνο τὸν ξυπνᾷ. Αὕτῃ δὲ κρατῶντας **πετοῦσε**.»

Μὲ τὴν ῥάβδο τοῦ Ἑρμοῦ θὰ ἀσχοληθοῦμε σὲ ξεχωριστὸ ἄρθρο, πού θὰ δημοσιευθῇ σὲ προσεχῆς τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ». Πρὸς τὸ παρὸν ἄς δοῦμε τὴν μετακίνησι τοῦ θεοῦ, ἢ ὁποῖα δὲν ἀπετέλεσε ἐξαιρέσει τοῦ κανόνα, ἔγινε κι αὕτῃ πετῶντας, ἀλλὰ χρειάσθηκε πρῶτα νὰ φορέσῃ τὸν ἐξοπλισμὸ του, πού ἦταν χρυσᾷ ἀμβρόσια πέδιλα, πού τὸν ἔφεραν καὶ στὴν θάλασσα καὶ στὴν ξηρά. Δὲν θὰ πρωτοτυπήσουμε, ἂν κάנוμε πάλι τὴν παρατήρησι, ὅτι, παρ' ὅλο πού ὁ Ἑρμῆς ἦταν θεός, τοῦ χρειάζοταν κι αὐτοῦ κάποιοι ἐξοπλισμοὶ γιὰ νὰ πετάξῃ· τὰ πέδιλα.

Στὸ 0 78-83 ἀναφέρεται ὅτι κι ἡ θεὰ Ἥρα ἐπέταξε **[διέπτατο]** ἀπὸ τὸ ὄρος Ἴδη στὸν Ὀλυμπο. Ἐξοπλισμὸς τῆς πτήσεως δὲν περιγράφεται, ἀλλὰ στὸ Ξ 298-299 τῆς λέει ὁ Ζεὺς: «Ἥρα, τί ἐπιθυμεῖς καὶ στὸν Ὀλυμπο φθάνεις; Δὲν βρίσκονται ἐδῶ οἱ ἵπποι καὶ τὸ ἄρμα, πάνω στὰ ὁποῖα θὰ ἀνεβῇς». Δηλαδή, ὅταν ὁ Ζεὺς δὲν εἶδε τὸ ἄρμα, ἀπόρησε πῶς θὰ γινόταν ἡ μετακίνησις. Ὁ Ὀμηρος ἐδῶ δηλαδή θέλει νὰ μᾶς ἐπισημάνῃ,

ὅτι ἀκόμα κι ὁ Ζεὺς, ὁ πατέρας τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ σύζυγός του ἡ Ἥρα δὲν μποροῦσαν νὰ μετακινηθοῦν χωρὶς τὸ ἄρμα τους. Στὸ Ξ 225-230, ὅπου περιγράφεται ἡ ἱπτάμενο ταξίδι τῆς Ἥρας, διευκρινίζεται ὅτι «δὲν ἀγγίζει τὴν γῆ μὲ τὰ πόδια της».

Ἀπὸ ὅ, τι φαίνεται οἱ ἵπποι τῶν ἀρμάτων τῶν θεῶν δὲν καλύπτονται μὲ ὁμίχλη μόνο πρὶν τὴν ἀπογείωσι ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν προσγείωσί τους, γιὰ τὸ Ε 769 οἱ ἵπποι πού μετέφεραν τὴν Ἥρα, «μὲ προθυμία ἐπετοῦσαν **[πετέσθην]** μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ ἑναστρου οὐρανοῦ, ὅση δὲ ἔκτασι στὸν ἀέρα βλέπει μὲ τὰ μάτια τὸν κάποιος ἄνδρας πού κάθετα σὲ σκοπιά, ἂν ἔχῃ στρέψῃ τὸ βλέμμα του στὸν οἶνοπα πόντο, τόσο μεγάλη πηδημάτα κάνουν οἱ ἵπποι τῶν θεῶν, πού χλιμιντρίζουν δυνατά. Ἀλλὰ ὅταν πλέον ἔφτασαν... ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε ἀπὸ τὸ ἄρμα, ἔρριξε γύρω τοὺς πολὺ ὁμίχλη, ὁ Σιμόεις δὲ τοὺς ἔβαλε ἀμβροσία, γιὰ νὰ δόσκουν» (Ἰλ. Ε 768-777). Ἐδῶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ὁμίχλη, πού παρατηρεῖται καὶ κατὰ τὴν προσγείωσι καὶ τὴν ἀμβροσία πού πάλι ἔφαγαν οἱ ἵπποι μετὰ ἀπὸ ταξίδι, ἐνδιαφέρουσα φαίνεται καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν πολὺ μεγάλων πηδημάτων τῶν ἵππων, οἱ ὁποῖοι, σημειωτέον, χλιμιντρίζουν δυνατά. Δηλαδή τὰ ἄρματα τῶν θεῶν κάνουν θόρυβο, πετάνε πολὺ μακριά, πάνε κι ἔρχονται πρὸς καὶ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, κατὰ τὴν ἀπογείωσι καὶ προσγείωσί τους σηκώνουν σκόνη, μετὰ τὸ ταξίδι χρειάζονται ἀνεφοδιασμὸ κι ἐπὶ πλέον σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις περιγράφονται εἰδικοὶ χειριστὲς (π.χ. Ἱρις) κι εἰδικὸς ἐξοπλισμὸς. Ἐδῶ ἀναφέρεται κι ἐξειδικευμένο προσωπικὸ γιὰ τὸν ἀνεφοδιασμὸ τοῦ ἄρματος: ὁ Σιμόεις!

Ὁ Ἄρης «ἀνέβαινε μαζί μὲ τὰ νέφη στὸν ἀπέραντο οὐρανὸ, γρήγορα δὲ ἔφτανε στὴν κατοικία τῶν θεῶν» (Ἰλ. Ε 867-868).

Οὔτε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ ξέφευγε ἀπὸ τὸν κανόνα: Στὰ Τ 351 καὶ Ρ 545 «ἐπήδηξε κάτω ἀπὸ τὸν οὐρανόν».

[Σὲ ἐπόμενο τεῦχος: Τὰ «ταχύπλοα» καὶ ἡ «αἰγίς» τοῦ Διὸς (λαίη-ζεϋ;), ὅπως περιγράφονται στὸ Ἔπος.]

Ὁ θεὸς Ἑρμῆς.

Ἰωάννης Λάζαρης

Μηχανολόγος μηχανικὸς Ε.Μ.Π.

Ἀντισυνταγματάρχης Τεχνικοῦ Σώματος

<http://www.geocities.com/ilazaris/index.html>

‘Ο «αἰθήρ» τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φυσικῆς λύνει τὰ ἀδιέξοδα τῆς Νέας

Στὸν «Δαυλὸ» (τεῦχος 229, σελ. 14633) διάβασα τὸ ἐπιμεληθὲν ὑπὸ τῆς κ. Νάνσυ Μπίσκα ἄρθρο μὲ τίτλο «Ξαναανακαλύπτει τὸν “αἰθέρα” τῶν ἀρχαίων ἢ σύγχρονη Φυσικὴ. – Διαψεύσθηκε ἡ “τερατολογία” τῆς Σχετικότητος». Στὸ ἄρθρο αὐτὸ παρουσιάζουν τὶς ἀπόψεις τοὺς δύο λαμπροὶ Ἕλληνες φυσικοί, ὁ κ. Ἀθ. Μανταφούνης καὶ ὁ κ. Ἀντ. Ἀγαθαγγελίδης. Τοῦ τελευταίου μάλιστα ἡ ἐργασία δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ πρὸς ἀνακοίνωση ἀπὸ ἐλληνικὸ πανεπιστήμιον!

Εἶναι σὲ ὅλους γνωστὸ, ὅτι ὁ Ἀινστάιν ἐνεργῶν αὐθαιρέτως δῆλωσε στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ὅτι «ὁ αἰθέρας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων πρέπει νὰ ἀποριφθῇ ὡς περιττὴ ἀποσκευὴ τῆς Φυσικῆς». Ἐκτοτε διέπραξε καὶ ἄλλα σφάλματα καὶ διετύπωσε καὶ ἄλλες αὐθαιρεσίες, ὅπως τὶς περὶ σχετικότητος θεωρίες του, οἱ ὁποῖες ὠδήγησαν σὲ ἀδιέξοδα τῇ Φυσικῇ τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Ἡδὴ ὁμως ἄρχισαν νὰ ἀκούωνται φωνὲς διαμαρτυρίας καὶ νὰ ρίπτονται λίθοι ἀναθέματος. Ὅλο καὶ περισσότερο καθίσταται ἐπιβλητικὴ ἡ ἀνάγκη παρουσίας κάποιου «ἀδρανοῦς» μέσου (ὁ αἰθήρ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων), τὸ ὁποῖο καταλαμβάνει τὸ κενὸ μεταξὺ τῆς ὕλης τοῦ Σύμπαντος, προκειμένου νὰ ἐρμηνευθοῦν πλεῖστα ὅσα ἀνεξήγητα τῆς Φυσικῆς φαινόμενα.

Ὁ γράφων εἶχε τὴν τιμὴ νὰ παρουσιάσῃ στὸ «Δαυλὸ» (τεῦχος 215, σελ. 13611) τὸ ἐκ 400 σελίδων σύγγραμμα ἐνὸς ἄλλου Ἑλλήνα φυσικοῦ, τοῦ κ. Ναοῦμ Γκόσδα, μὲ τὸν τίτλο «Ἡ ἐνιαία Κοσμοθεωρία τοῦ Ψηφιδωτοῦ Ὠντος», τὸ ὁποῖο ἐξεδόθη τὸ 1999 καὶ κυκλοφορεῖ μὲ ISBN: 960-7809-52-1. Στὸ βιβλίον αὐτὸ περιγράφεται ἐπακριδῶς τὸ ἐν λόγῳ μέσον μὲ τὴ μορφή τῶν ἀπειροελαχίστων θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν φορτίων (ψηφίδων) τῆς τάξεως τῶν $0,157 \cdot 10^{-28}$ cb καὶ κβαντικοῦ μήκους στὴν περιοχὴ τῶν ψηφίδων $L_0 = 0,54 \cdot 10^{54}$ m, τοποθετημένων ἐναλλάξ στὸ κβαντικὸ σύστημα. Πρόκειται γιὰ μίαν πλήρως συγκροτημένη καὶ ὠλοκληρωμένη θεωρία, ἡ ὁποία προέκυψε ὕστερα ἀπὸ μακροχρόνιον παραγωγικὸ στοχασμὸ καὶ ἐπαγωγικὸ συλλογισμὸ τοῦ συγγραφέα καὶ πάντα μὲ βάση τοὺς ἀποδεδειγμένους φυσικοὺς νόμους καὶ τὰ δεδομένα τῶν πειραμάτων. Μὲ τὴ θεωρία αὕτη ἐπιλύονται ἅλута μέχρι σήμερον προβλήματα τῆς Φυσικῆς.

Ἡδὴ ὁ συγγραφέας ἐξέδωσε καὶ ἕτερον τόμον, στὸν ὁποῖο ἀποκαλύπτει τὰ ἄδυτα τῆς δομῆς τῶν πυρήνων τοῦ ἀτόμου. Ὁ γράφων παρακινεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους γιὰ τὸ θέμα ἐπιστήμονες, ὅπως ἐπικοινωνήσουν μεταξὺ τους, προκειμένου νὰ προβάλουν τὴν ἐπὶ αἰῶνες ἀγνοηθεῖσα ἀποψη τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων περὶ «αἰθέρος», ὥστε νὰ γίνῃ γνωστὴ ἀπὸ Ἕλληνες καὶ πάσι καὶ νὰ λάμψῃ πλέον παγκοσμίως ἡ ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια.

Δρ Χρυσόστομος Τζημάκας

Ὑψηγῆτης Α.Π.Θ.

ν. Ἀλκαῖος

Ἡ Λέσβος εἶναι τὸ λίκνο τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ ὁ Τέρπανδρος, ὁ ποιητὴς τῶν «νόμων», εἶναι ἕνας ἐκ τῶν γεννητόρων τῆς. Σύμφωνα μ' ἓνα μῦθο ὁ Τέρπανδρος, «ὁ ἐξέχων Λέσβιος ψάλτης στοὺς ξένους μέσα» (Σαπφώ), διδάχθηκε τὴν τέχνη τῶν Μουσῶν ἀπὸ τὴν ἄδουσα λύρα τοῦ Ὀρφέως, πὺν μαζὶ μὲ τὴν κεφαλὴ τοῦ ἥρωος εἶχαν ἐκδρασθῇ στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα τοῦ Ἀντίσσο μετὰ τὸν διαμελισμὸ τοῦ ἀπ' τὶς Μαινάδες. Αὐτὸν τὸν «ἐξέχοντα ψάλτη» ἠγωνίζοντο νὰ ὑπερβοῦν καὶ ὁ Μηθυμναῖος Ἀρίων, καὶ ἡ Ἐρεσία Σαπφώ, καὶ ὁ Μυτιληναῖος Ἀλκαῖος, ὁ γεννήτορας τῆς πολιτικῆς λυρικῆς ποιήσεως.

Ὁ Ἀλκαῖος κατήγετο ἀπὸ ἀριστοκρατικὸ γένος τῆς Μυτιλήνης· παρέμεινε δὲ εὐγενὴς καὶ ἀριστοκράτης σ' ὅλην τὴν ζωὴν. Ὑπῆρξε σύγχρονος τῆς Σαπφούς καὶ τοῦ Πιττακοῦ, μετὰ τῶν ὁποίων ἀγωνίσθηκε σκληρὰ γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς τυραννίας: «ἐτυραννήθη δὲ ἡ Μυτιλήνη κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ὑπὸ πλειόνων διὰ τὰς διχοστασίας...» (Στράβων). Ἐλαβε μέρος καὶ στὸν πόλεμο τῶν Μυτιληναίων κατὰ τῶν Ἀθηναίων γιὰ τὸ Σίγριο, ὅπου διέπρεψε ὁ Πιττακὸς καὶ ὡς ἀρχιστράτηγος καὶ ὡς μαχητὴς, νικῶντας καὶ φονεύοντας σὲ μονομαχίαν τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ὀλυμπιονίκη Φρύωνα!.. Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς Μυτιλήνης κατέλαβε ὁ μετριοπαθὴς Μυρσίλος καὶ μετὰ τὸν βίαιον θάνατόν του ὁ Πιττακὸς ὄχι ὡς τύραννος ἀλλ' ὡς αἰσυνήτης ἦτοί ἐκλεγμένους ἀρχοντας γιὰ κάποιον χρονικὸ διάστημα μὲ αὐξημένους ἐξουσίες, ὅπως ὁ Σόλων. Ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφὼ ἀντιτάχθηκαν τόσο στὸν ἄρπαγα τῆς ἐξουσίας Μυρσίλου ὅσο καὶ στὸν παμψηφεί σχεδὸν ἐκλεγέντα Πιττακὸν, μ' ἀποτέλεσμα τὶς διαδοχικὰς ἐξορίες τοὺς ἐπὶ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα.

Ὁ Ἀλκαῖος, ἂν καὶ κατ' οὐσίαν λειτουργὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν, οὐδέποτε ἔπαινε νὰ ὑπηρετῇ τὸν Ἄρη, ὅπως καὶ ὁ Ἀρχίλοχος. Ὁ Ἀθηναῖος παρατηρεῖ, ὅτι ἡ μουσικὴ τοῦ «ἐπ' ἀνδρείαν προτροπὴ ἦν» καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἐσεμνύνετο νὰ συστήνεται ὡς πολεμιστὴς μᾶλλον παρὰ ὡς ποιητὴς, σὰν τὸν Αἰσχύλο. Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο, ὅτι «καίτοι ἤρωοτε τὴν οἰκίαν πλήρη εἶναι μᾶλλον μουσικῶν ὀργάνων», ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς μᾶς τὴν περιγράφει ὡς ἐξῆς: «μαρμαίρει (= λαμποκοπᾷ) μέγας δόμος χάλκῳ· πᾶσα δ' Ἄρει κεκόσμηται στέγη λάμπραισι κυνίασι (= περικεφαλαῖς)... θώρακες, ἀσπίδες..., χαλκίδικαι σπάθαι...» (ἀπ. 54). Κανχᾶται ἐπίσης ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀντιμενίδας νίκησε σὲ μονομαχίαν καὶ θανάτωσε πανύψηλο βάρβαρον στὴν Ἀσία.

Ἡ πολιτικὴ καὶ ὁ πόλεμος τὸν συγκινοῦν καὶ τὸν ἐμπνέουν, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἀπουσιάζει ἀπὸ καμμιά μάχην ἢ διαμάχην... Μέχρι καὶ μισθοφόρος ἔφθασε νὰ καταταγῇ, ὄντας ἐξόριστος στὴν Αἴγυπτον ἢ τὴν Βαβυλωνίαν, ἐνῶ οὐδέποτε καταδέχθηκε νὰ γράψῃ στίχο ἕνα τὸν ἀμοιβῇ, πράγμα πὺν τὸν διαφοροῖζει παντελῶς ἀπ' τὸν Πίνδαρον, τοῦ ὁποῖου τὰ ποιήματα ἐγράφοντο κατόπιν παραγγελίας. Ἄν καὶ ἐμπαθὴς καὶ ἄδικος ἐνίοτε –ιδίως ὅταν πρόκειται περὶ τοῦ Πιττακοῦ–, οὐδέποτε ἀποβάλλει τὴν σεμνότητά του καὶ οὐδέποτε ὑποβιβάζει τὸν ποιητικὸν τὸν λόγο μὲ ἀρχιλόχειες βωμολοχίαι καὶ ποταπότητες. Εἶναι ὑπερβολικὰ ἀνδροπρεπὴς καὶ εἰλικρινὴς καὶ δὲν διαστᾷ νὰ πῇ αὐτὰ πὺν νιώθει. Ἀποκαλεῖ λοιπὸν τὸν Πιττακὸν «κακοπάτριδα» καὶ καλεῖ τοὺς συμπατριῶτες του σὲ γλεντοκόπον, ἐπεὶ «Μυρσίλος κάθθανε»!

Οἱ οἶνοποσιες τοῦ ποιητοῦ εἶναι ἐξίσου σκανδαλώδεις μὲ τὰ ὁμηρικὰ δεῖπνα καὶ

γεύματα. Ὁ Ἀθήναιος, βασιζόμενος στους στίχους του προφανῶς, ἐκπληκτος παρατηρεῖ, ὅτι «ὁ ποιητὴς οὗτος εὐρίσκεται πίνων κατὰ πᾶσαν ὥραν καὶ πᾶσαν περίστασιν», λησμονώντας ὅτι ὁ λυράρης, μιλώντας γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήματα ὅλου τοῦ κόσμου. Ποτὲ δὲν θὰ μάθουμε λοιπόν, ἂν ὁ Ἀλκαῖος ἦταν ὄντως λάτρης τοῦ οἴνου ἢ ἂν ἀνῆκε σ' αὐτοὺς πὺν τὸν τραγουδοῦν, χωρὶς νὰ τὸν ἔχουν δοκιμάσει!.. «Πίνωμεν» λοιπόν «τί τὸν λύχνον ἀμμένομεν» (ἀπ. 96)· ὁ οἶνος ἀποτελεῖ «ἄριστον φάρμακον» (ἀπ. 91) καὶ «νικᾷ τόσο τὸ κρῦν ὅσο καὶ τὴν ζέστη» (ἀπ. 90)· ὁ «οἶνος <ἐστὶ> ἀνθρώποισι δίοπτρον (= καθρέπτης)» ἀλλὰ καὶ πατέρας τῆς ἀλήθειας: «οἶνος, ὃ φίλε παῖ, καὶ ἀλάθεια» (ἀπόσπ. 104 Κ' 66)· γι' αὐτό, φίλοι, καλλιεργεῖτε ἀμπέλαια: «Μῆδεν ἄλλο φυτεύσης πρότερον δένδριον ἀμπέλῳ»!

Ὁ ἔρωτας τοῦ Ἀλκαίου πρὸς τὴν «ἰόπλοκον», ἄγνα, μελλιχόμειδον (= παρθενική) Σάφῳ» ὑπῆρξε ἀτελέσφορος, ἀφοῦ «κῆνα (= ἐκείνη) λυσιμέλης ἔρος οὐδόαμα πίνονται (= πλησιάζει)». Πῶς ὁμως νὰ «πλησιάσῃ», ἀφοῦ οὐδέποτε τόλμησε νὰ τῆς ἐκμυστηρενθῇ τὰ αἰσθήματά του, καθὼς ὁ ἴδιος μᾶς πληροφορεῖ: «Θέλω τι Φείπην, ἀλλὰ μὲ αἰδῶς κωλύει» (ἀπόσπ. 63). Ἡ Σαπφώ, ὡς γνωστόν, δὲν ἦταν μιὰ κοινὴ θνητὴ ἀλλὰ ἡ δέκατη Μούσα (Πλάτων)· ἄλλωστε αὐτοὶ οἱ δυὸ συνδέονταν οἰκογενειακά, φιλικὰ καὶ ἰδεολογικά, πράγματα πὺν δὲν εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξη ἐρωτικῶν σχέσεων. Παρέμειναν λοιπὸν φίλοι σ' ὅλη τους τὴν ζωή...

Ὁ Ἀλκαῖος λαμβάνει τὰ θέματά του ἀπὸ τὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν φύση, τῆς ὁποίας τὶς ὁμορφιὲς ὕμνησε τόσο, ὅσο ἐξιδανίκευσε τὶς χαρὲς τῆς ὁμορφῆς ζωῆς... Τὰ ποιήματά του εἶναι στασιωτικά (= ἐπαναστατικά), ὕμνοι, σχολιά (= τοῦ τραπεζιοῦ, τῆς τάβλας) καὶ ἐρωτικά. Τὸ ἔργο του, πὺν ἐκδόθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς Ἀρίσταρχο καὶ Ἀριστοφάνη τὸν Βυζάντιο, ταξινομήθηκε μὲ βάση τὴν θεματολογία τῶν ποιημάτων σὲ δέκα διδλῖα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερο μέρος ἔχει ἀπολεσθῇ. Χρησιμοποιεῖ ὅλων τῶν εἰδῶν τὶς στροφές, προτιμᾷ ὁμως ἐκείνη, πὺν ἐκ τοῦ ὀνόματός του λέγεται «ἀλκαϊκή». Ἡ γλῶσσα του, ὅπως καὶ τῆς Σαπφούς, αἰολικὴ μὲ ἀφθονοὺς τοπικισμοὺς καὶ τὸ ὕφος του ἀνδρικό καὶ ὑψηλό. Ἀποφεύγει τὰ γνωμικά, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ λαϊκὲς ἐκφράσεις ἄλλοτε τραχεῖες καὶ ἄλλοτε ἀπαλές, ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις, πρᾶγμα πὺν τὸ προσμέτρησε ὁ Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς, ὅταν χαρακτήρισε τὸ ὕφος του «διάμεσον», πὺν θεωρεῖται τὸ καλύτερο ὅλων.

Ὁ ποιητὴς ὑπῆρξε ἰδιαίτερα ἀγαπητὸς στὴν ἀρχαιότητα, καὶ στὸν «Κανόνα» τῶν λυρικῶν ποιητῶν κατέχει πρωτεύουσα θέση. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐτέरणτο ὑπερβολικά, ἀκούγοντας τὰ ποιήματά του στὰ συμπόσια, ἐνῶ παράλληλα καταξιωμένοι ποιητὲς ὅπως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης παρωδοῦσαν τοὺς στίχους του. Ἡ ἐπίδραση τοῦ Ἀλκαίου εἶναι ἐμφανὴς καὶ στοὺς μεταγενεστέρους Θεόκριτο καὶ Ὀράτιο, οἱ ὁποῖοι μιμοῦνται τὶς καταπληκτικὲς παρομοιώσεις καὶ τὶς θεσπέσιες ἀλληγορίες του, ὅπως ἐκείνη τοῦ καρδιοῦ, πὺν ἔρμαιο τῶν ἀνέμων γυροφέρνει στὸ μέσο τῆς φουρτουνιασμένης θάλασσας, πὺν ἐξαλληγοροῦν τὴν ταλανιζόμενη ἀπ' τὶς διχαστάσεις πατριδα του: «Δὲν νιώθω κατὰ πὺν φύσσοιν οἱ ἄνεμοι· γιατί τὸ κῦμα μιὰ ἀπὸ δῶ καὶ μιὰ ἀποκεῖ κυλάει καὶ μεῖς στὴ μέση του δεινόμαστε μὲ τὸ καρᾶδι μας τὸ μαῦρο...» (ἀπόσπ. 30).

Σαράντος Πάν

Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ «ΕΛΛΗΝΟΣ» ΚΑΙ «ΡΩΜΙΟΥ» ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ‘Ο α’ έπαναστάτης, ό θ’ σύμμαχος του σουλτάνου

Συμπληρώθηκαν άκριβώς έκατόν όγδόντα χρόνια από την έναρξη της Έλληνικής Έπαναστάσεως και ή έλλειψη μνήμης και στοιχειώδους ευαισθησίας στο «έκσυγχροнисμένο» έλλαδικό κράτος είναι χαρακτηριστική. Αξίζει να σταθούμε στον έμψυχότη των έπαναστατικών δυνάμεων, στην ψυχή του έπαναστατικού άγώνος, τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη (1770-1843). ‘Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ύπήρξε τó διασημότερο μέλος μιās πολυμελούς οικογενείας άγωνιστών, πού έπί σειρά αιώνων προσέφερε μαχητές κατά της τουρκικής κατάκτησης.

‘Ο καθηγητής της ‘Ιστορίας Άπ. Β. Δασκαλάκης γράφει σχετικώς: «Από την άπηνή καταδίωξιν είχαν έξοντωθή όλοι οί παλαιοί σύντροφοί του, όπως και τὰ περισσότερα μέλη της άλλοτε πολυαριθμοτάτης οικογενείας των Κολοκοτρωνάων. Όπως λέγει ό ίδιος εις την διήγησίν του, “άπό 36 πρωτοεξαδέλφια μόνο 8 έγλύτωσαν, οί άλλοι έχάθησαν όλοι· δέν έμεινε διάσελο εις τόν Μωριά, πού να

Τό ισλαμικό Κοράνι ξέρει τούς Ρωμιούς καλύτερα από ώρισμένους ιεράρχες μας

Κύριε Λάμπρου,

Στό τεύχος 231, Μάρτιος 2001, στην σελίδα 14772 δημοσιεύεται έπιστολή του άναγνώστη σας κ. Γεωργίου Κουράκου με θέμα «Η σύγχυση μεταξύ Έλληνισμοϋ και Ρωμιοσύνης κάποιων ιεραρχών μας». Θα ήθελα να προσφέρω τó έξής σχόλιο στην έπιστολή του κ. Κουράκου.

‘Η καλύτερη άντιμετώπιση στην όνομασία των Έλλήνων ως «Ρωμιών» και στο ότι ώρισμένοι ιεράρχες μας διατείνονται ότι «...έξακολουθούμε να κρατάμε την παράδοση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας...» γίνεται από τó Κοράνι. Έκεϊ γίνεται σαφής καθορισμός του περιεχομένου της έννοιας «Ρωμιοί». Είναι οί Χριστιανοί, πού θέλουν τή συνέχεια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Τό κεφάλαιο 30 του Κορανίου στα ‘Αραβικά έχει τόν τίτλο «**α-Ρούμ**».

μὴν εἶναι θαμμένος ἕνας Κολοκοτρώνης, χωριστὰ τὰ δευτεροξάδελφα, θεῖοι καὶ λοιποὶ φίλοι χαῦμένοι». Ὅταν ἤρχισεν ὁ ἀπελευθερωτικὸς ἀγὼν, εἶχον ἀπομείνει δύο υἱοὶ του, δύο ἀδελφοὶ του καὶ εἷς ἐξάδελφός του». Ἀργότερα ἀπὸ τοὺς δύο γιουὺς του, τὸν Γενναῖο καὶ τὸν Πᾶνο, θὰ χάσῃ τὸν Πᾶνο ἀπὸ ἀδελφοκτόνου χέρι.

Ὁ «Γέρος τοῦ Μωριά» ἀποτελεῖ χάρις στὴν στρατιωτική, πολιτική καὶ διπλωματική του εὐφυΐα, ἀντίληψη καὶ εὐαισθησία τὸν ἀρχηγέτη τῶν ἐπαναστατῶν, τὸν ἀρχηγέτη τῶν ἐπαναστατῶν, τὸν ἀρχιστράτηγο τῶν Ἑλλήνων, ὁ ὁποῖος μὲ θάρρος, ἦθος καὶ μέτρο ἐκφράζει τοὺς μύχιους λαϊκοὺς ἐθνικοὺς πόθους γιὰ ἀποτίναξη τοῦ καταπιεστικοῦ κατακτητικοῦ ζυγοῦ· τοῦ ζυγοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ ἀνατολικοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τοῦ θεοκρατικοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ καθὼς καὶ τῶν ἐντόπιων ἐντολοδόχων τοποτηρητῶν του. Ἀφηγεῖται χαρακτηριστικὰ ὁ ἴδιος ὁ Κολοκοτρώνης:

«Μένω δεκαπέντε ἡμέρας εἰς τὴν Ζάκυνθον, δὲν συμφωνῶ, ἀφῆλνω εἰκοσιπῶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ τὸν Νικήτα ἀνεψιό μου καὶ τὸν Γιάννη Κολοκοτρώνη αὐτοῦ. Τὰ ἄλλα ἑλληνικὰ στρατεύματα γράφονται καὶ πηγαίνουν εἰς τὴ Νεάπολη. Οἱ Τούρκοι βλέπουν αὐτὰ τὰ κινήματα καὶ γράφουν ἀναφορὰς εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ τοῦ ἐξηγοῦν τὰς ὑποψίας των. Ὁ Σουλτάνος λαμβάνει τὴν ἰδέαν νὰ κόψῃ τὸν λαόν. Ὁ Πατριάρχης κάμνει παρατηρήσεις καὶ λέγει: “Τὶ πταίει ὁ λαός; Νὰ σκοτώσωμεν τοὺς πρωταιτίους, τοὺς κακοὺς”, καὶ τὸν ἀντισκόβει. Ἡ ἀναφορὰ τῶν Τούρκων συμφωνεῖ μὲ τὰς πληροφορίας τοῦ καμπινέττον τῆς Γαλλίας, ὅτι νὰ χαλάσουν τοὺς καπεταναίους, τοὺς λεγομένους κλέφτας, καὶ τοὺς καπεταναίους τῶν καρδιῶν, διατὶ μὴ ἡμέρα ἤμποροῦν νὰ κάμουν ἐπανάστασιν. Τότε κάμνει ἕνα φερμάνι ὁ Σουλτάνος νὰ σκοτώσουν τοὺς κλέφτας. Ἀφοριστικὸ ἔρχεται τοῦ Πατριαρ-

Σχεδὸν ὅλοι οἱ ἐρμηνευτὲς τοῦ Κορανίου μεταφράζουν τὸν τίτλον αὐτό «Οἱ Ἕλληνες». Στὸ ἴδιο λάθος ἔχει ὑποπέσει καὶ ὁ Πεντάκης στὴν κατὰ τὸν ἄλλα θαυμάσια ἀπόδοση τοῦ Κορανίου στὰ Ἑλληνικά. Τὴ μόνη σωστὴ ἐρμηνεία τοῦ τίτλου αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, τὴν ὁποία γνωρίζω, τὴν ἀποδίδει ἡ μετάφραση ἡ ὁποία ἐγινε μὲ ἐπιθυμία καὶ φροντίδα τῆς κ. Μαρίας Ι. Λάτση, ἀντίγραφο τῆς ὁποίας μοῦ παρεχώρησε εὐγενῶς ὁ Ὁμιλος Ἐπιχειρήσεων Λάτση, καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τὸν εὐχαριστῶ δημοσίως.

Ἡ σωστὴ μετάφραση τοῦ τίτλου «Ἄ-Ροῦμ» εἶναι λοιπὸν «οἱ Ρωμιοί». Ὁ Προφήτης λέει στοὺς Ρωμιούς:

«Στὸ ὄνομα τοῦ Ἀλλάχ, τοῦ Ἐλεήμονα καὶ Φιλάνθρωπου. 1. ΑΛΜ (Ἀλέφ-Λάμ-Μίμ). 2. Νικήθηκαν οἱ Ρωμιοί. 3. Σὲ μὴ γῇ πολὺ κοντινὴ. Ἀλλὰ αὐτοὶ καὶ μετὰ τὴν ἡττα τους (αὐτὴ) σύντομα θὰ ξανανικήσουν. 4. Σὲ λίγα χρόνια ὁμως. Μὲ τὸν Ἀλλάχ βρίσκεται ἡ ἀπόφαση καὶ γιὰ (ὅ,τι ἐγινε) τὸ παρελθὸν καὶ γιὰ (ὅ,τι θὰ γίνῃ) τὸ μέλλον. Θὰ εἶναι ἡ Ἡμέρα ποὺ οἱ Πιστοὶ θὰ χαίρουνται.»

**Θεοδωράκης Κολοκοτρώνης (1770-1843). Πίνακας του Διονυσίου Τσόκου.
(Έθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο τῆς Ἑλλάδος.)**

χείου, διὰ τὰ σηκωθῇ ὁλος ὁ λαός, καὶ ἔτσι ἐκινήθηκεν ὅλη ἡ Πελοπόννησος, Τοῦρκοι καὶ Ρωμαῖοι κατὰ τῶν Κολοκοτρωναίων». (Θεοδώρου Κολοκοτρώνη: «Διήγησις Συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς ἀπὸ τὰ 1770 ἕως τὰ 1836», ἐκδ. Πάπυρος, Ἀθήναι, σελ. 35).

Ἀνθελληνικὴ λοιπὸν ἢ προδοτικῶς ἀντεπαναστατικὴ κίνησις τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅπως καὶ τοῦ ποιμνίου τῶν Ρωμιῶν κατὰ τὴν ἔγκυρη μαρτυρία τοῦ ἀρχιεπαναστάτη. Ἄλλοῦ γράφει πάλι:

«Οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐσκοτώσαν ὅλους, μόνον ἕνας ἐπιάσθη ζωντανός, ὁ ὁποῖος ἐπῆγεν εἰς τὴν Τριπολιτσᾶν τὸν ἐρώτησε ἐκεῖ ὁ πασᾶς, “ἂν ἐσκοτώθηκαν ὅλοι”, καὶ αὐτὸς τοῦ ἀπεκρίθη ὅτι “ὅλοι ἐχάθηκαν ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Θεοδωράκη τὸν Κολοκοτρώνη”. Τότε ὁ πασᾶς ἐθύμωσε καὶ ἔκοψε καμπόσους Τούρκους καὶ Ρωμαίους, ὅπου ἐβεδαίωναν ὅτι ὁ Θεοδωράκης ἦτον χαμένος». (ὅπ. π., σελ. 41).

Αὐτοὶ λοιπὸν εἶναι οἱ Ρωμαῖοι-Ρωμιοί· εἶναι οἱ ὑποταγμένοι ὑπήκοοι τοῦ Πατριαρχείου, τοῦ καθοδηγούμενου ὑπὸ τῶν τουρκικῶν διαταγῶν. Π.χ.: «Τότε ἐπρόσταξε ὁ πασᾶς ὅλες τὰς ἐπαρχίας, διὰ τὰ ἔδωκεν Τοῦρκοι καὶ Ρωμαῖοι νὰ μᾶς δαρέσουν» (ὅπ. π., σελ. 37).

Ἐν ἀντιθέσει μὲ τοὺς χριστεπώνυμους Ρωμαίους ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς Ἐπαναστάσεως δίνει στὸν ὄρο «Ἕλλην» ἐθνοφυλετικὸ περιεχόμενο. Π.χ.:

«... ἐχαλιῶντο πολλοὶ Τοῦρκοι, χωρὶς νὰ χάσωμεν Ἕλληνας» (ὅπ. π., σελ. 140). «Οἱ Τοῦρκοι ἔδωκαν τριακόσιους τακτικὸν καραμπινιέρηδες, μὲ σκοπὸν νὰ περιφέρωνται εἰς τὰ χωριά, νὰ κυττάζον μὴπως οἱ Ἕλληνες εἶναι χορσασμένοι καὶ πειράξουν τοὺς πολλοὺς Τούρκους, ὅπου ἐθέριζαν εἰς τοὺς κάμπους· διατὶ οἱ Ἕλληνες ἔκαμναν χοσιεὺς κάθε ἡμέραν, καὶ ἐσκοτώνοντο πέντε-ἕξι τὴν ἡμέρα, καὶ ἔδιδαν εἰς κάθε Ἕλληνα, ὅπου μοῦ ἔφερνε ἀπὸ ἕνα κε-

Ἡ γειτονικὴ χώρα δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὸ Βυζάντιο, ὅπου ὁ Ἕλληνισμὸς θάφτηκε γιὰ τὰ καλὰ μὲ τὴν καταστροφὴ τῶν Γνωστικῶν καὶ τοῦ Γνωστικισμοῦ. Τὸ ὄνομα Ἕλλην στὸ Κοράνι εἶναι ἱερὸ ὄνομα καὶ ἔχει τὴν ἐννοία αὐτοῦ ποὺ ἄγεται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Τὸ Κοράνι στὴν πραγματικὴ του ἀπόδοση διορθώνει τὶς κακοδοξίες τοῦ Ὁρθόδοξου ἱερατείου.

Μία ἄλλη τους κακοδοξία εἶναι τὸ νὰ νομίζουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἦρθε, γιὰ νὰ συνεχίσουν αὐτοὶ τὴν Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία. Ἡ ἡμέρα ποὺ οἱ πιστοὶ θὰ χαίρωνται, εἶναι ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία οἱ ἄνθρωποι θὰ πάρουν καὶ πάλι τὴν ἐνωση μὲ τὸ θεῖον, ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἀφύπνισις τοῦ «ἀρρήτου πυρός» τῶν Ἐλευσίνιων Μυστηρίων ἢ ἀλλιῶς τῆς **«Κουνταλίνι»**. Τότε οἱ Ρωμιοὶ θὰ γίνουν Ἕλληνες.

Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία σας.

Θεόδωρος Εὐσταθίου

Ἀθήνα

φάλι καὶ ἓνα τουφέκι ἢ ζωντανόν, ἀπὸ ἓνα τάλλαρο» (σελ. 151): «Νὰ μοῦ δώσῃ ὁ Βελλινγκτὼν σαράντα χιλιάδες στράτευμα, τὸ ἐδιοικοῦσα, ἀλλ' αὐτονοῦ νὰ τοῦ δώσουν πεντακόσιους Ἕλληνας δὲν ἐμποροῦσε οὔτε μιὰ ὥρα νὰ τοὺς διοικήσῃ. Κάθε Ἕλληνας εἶχε τὰ καπρίτσια του, τὸ θεὸ του καὶ ἔπρεπε νὰ κάμῃ κανεὶς δουλειὰ μὲ αὐτοὺς, ἄλλον νὰ φοβερίζῃ, ἄλλον νὰ κολακεύῃ, κατὰ τοὺς ἀνθρώπους» (ὅπ. π., σελ. 160).

Πολλὲς ἀκόμη εἶναι οἱ ἀνάλογες ἀναφορὲς τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ αὐτὸ ποὺ καταδεικνύει εἶναι, πὼς οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀνυπότακτοι, αὐτεξούσιοι καὶ ἐλευθεροὶ καὶ διακρίνονται ἀπὸ τοὺς Ρωμιοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶναι πρόθυμοι συνεργάτες ἢ ἀπλῶς δοῦλοι τοῦ Σουλτάνου.

Ἐπιπλέον παρατηρεῖται ἐνδεικτικῶς στὸ ἔργο τοῦ Γέρου τοῦ Μωριᾶ ὅτι χρησιμοποιεῖ τὸν ὄρο «Ρωμαῖοι», γιὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τοὺς ἑλληνογενεῖς πληθυσμοὺς πρὶν τὴν 24ῃ Μαρτίου 1821 καὶ τὸν ὄρο «Ἕλληνες» γιὰ τοὺς ἰδίους πληθυσμοὺς μετὰ τὴν 25ῃ Μαρτίου 1821, διότι, ὅπως ὁ ἴδιος λέει: «*Ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων ἦτον μικρὴ, δὲν εἶναι παρὰ ἡ Ἐπανάστασίς μας, ὁποῦ ἐσχέτισε ὅλους τοὺς Ἕλληνας*» (σελ. 58). Μόνον τὰ ἐνοπλά σώματα ἀντίστασης ἀποκαλεῖ «ἐλληνικά» πρὶν τὸ 1821.

Σήμερα, 180 χρόνια μετὰ τὸ ξέσπασμα τῆς ἐθναπελευθερωτικῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ ἀφελληνισμὸς καὶ ὁ ἀνθελληνισμὸς στὸ ἐλλαδικὸ κράτος ὀργιάζουν προκλητικὰ σὲ βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Ἑθνους. Ἄς θυμηθοῦμε λοιπόν:

«*Εγὼ ὄντας ἐδγῆκα εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ἔγραψα γράμματα εἰς τὸν Γενναῖον καὶ εἰς τὸν Κολλιόπουλον, ὁποῦ ἦταν συναγμένοι, καὶ ἐπετάχθησαν εἰς τὸ Λιδάρτζι, τὴν ἐπαρχίαν τὴν προσκυνημένην (Καλαθρύτων), καὶ τοὺς διέταττα: “Τσεκούρι καὶ φωτιά εἰς τοὺς προσκυνημένους!” Καὶ ἔτσι ἐπέρασαν εἰς τὸ Λιδάρτζι. Τότε ἔστειλεν ὁ Μπραΐμης καταπατητᾶδες, νὰ ἰδῇ ποῦ εἶμαι καὶ τί ἀσκέρι ἔχω, καὶ ἔδωσε ἐνὸς Ρωμοῦ τριακόσια μαρμπαπούτια, διὰ νὰ μάθῃ ποῦ εἶμαι καὶ νὰ μοῦ ριχθῇ ἐπάνω, καὶ ἐγὼ τὸν ἐπίασα καὶ ἔστειλα εἰς τὴν δημοσίαν καὶ τὸν ἐκρέμασα, εἰς τὰ Καλάθρυτα, δύο ὥρες ἀπ’ ἔξω. Τὸν ἐκρέμασα μὲ ἓνα χαρτὶ ποῦ ἔλεγε τὸ φταίξιμό του: “Προδότης τοῦ Ἑθνους”» (ὅπ. π., σελ. 164).*

Ἴδου τὸ ἀναίσχυντο ἥθος καὶ ἡ προδοτικὴ δράση τῶν «Ρωμιῶν», ὅπως καταφαίνεται πάντα ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Κολοκοτρώνη.

Ἐν τέλει ἡ διαπίστωση τοῦ Ἑλλήνα ἐπαναστάτη – πολέμαρχου «*ἡ Πατρίς κινδυνεύει ἀπὸ τὸ προσκύνημα*» (σελ. 166) παραμένει ἐπίκαιρη, ἐνῶ ἡ προειδοποίησή του «*Μόνον ἓνας Ἕλληνας νὰ μείνῃ, πάντα θὰ πολεμοῦμε, καὶ μὴν ἐλπίζῃς πὼς τὴν γῆν μας θὰ τὴν κάμῃς δική σου· βγάλ’ το ἀπὸ τὸ νοῦ σου*» (σελ. 172) ἤχεϊ ἀκόμη.

Πηγὴ: Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, «Διήγησις Συμβάντων τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς ἀπὸ τὰ 1770 ἕως τὰ 1836» (ἀφήγησις στὸν Τερτσέτη), Πρόλογος Ἄπ. Β. Δασκαλάκη, ἐκδ. Πάπυρος, Ἀθῆναι.

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

Συγγραφέας - ἐρευνητὴς Α.Π.Θ.

(Γαϊ)Δούρειοι Ἴπποι

Εἶναι γνωστόν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἀναλάβαμε τὴν διοργάνωση τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων προέκλυεν ἓνα μεγάλο καὶ δυσεπίλυτο πρόβλημα σχετικῶς μὲ τὸ ποῦ θὰ τελεστοῦν οἱ ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι ἔχουν σχέση μὲ τὰ θαλάσσια σπόρ, καθὼς εἶναι γνωστόν ὅτι ἡ χώρα μας στερεῖται καθ' ὅλοκληρίαν ὄχι μόνον θαλάσσης ἀλλὰ καὶ ναυταθλητικῆς ὑποδομῆς ὡς χώρα τῆς Κεντρῶας Εὐρώπης. Ἀπὸ τὴν μεγάλη αὐτὴ ἀμηχανία ἐβγαλε τὴν κυθέρινη ὁ ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ κ. Εὐάγγελος Βενιζέλος, ὅστις μελετῶν νυχθημερὸν τὸν χάρτη τῆς Ἑλλάδος μὲ σύνθετο μικροσκοπίον ἐπιτέλους ἀνεκάλυψε τὸν κόλπον τοῦ Μαραθῶνος καὶ ὡς δεύτερος Ἀρχιμήδης ἀνέκραξεν «Εὕρηκα!», ἐξελθὼν γυμνὸς καὶ ἀλλόφρων ἀπὸ τῆς χαρὰς τὸν στοὺς δρόμους. Μὰ κεῖ ποὺ ἄρχισαν νὰ κάνουν τὶς μακέττες (ἐδῶ τὸ λεμβοδρόμιο, ἐδῶ τὰ καταστήματα κ.λπ.), πλάκωσαν διάφοροι φασίστες, ποὺ ἤθελαν σῶναι καὶ ντὲ νὰ μὴ καταστραφῇ ὁ χῶρος τῆς μάχης ποὺ ἔσωσε, ἂν εἶναι ποτὲ δυνατόν, τὴν Εὐρώπη ἀπὸ τὴν μάλιστα τῆς Ἀσίας. Κι ἀπὸ κοντὰ καπάκι οἱ οἰκολογικὲς ὁργανώσεις, οἱ φορεῖς καὶ οἱ δῆμοι νὰ διαμαρτύρωνται γιὰ τὴν οἰκολογικὴ καταστροφή τῆς περιοχῆς. Βεδαίως ὁ κ. Βενιζέλος ἀκούσας ὅλας τὰς γνώμας καὶ συσκεφθεὶς τὰ μάλα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ του τελείως δημοκρατικὰ ἀπεφάνθη, ὅτι οἱ ἀγῶνες θὰ γίνονιν στὸν Μαραθῶνα – καὶ σ' ὅποιον γονιστάρη. Στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς ποιὸς εἶπε στοὺς Ἀθηναίους καὶ στοὺς Πλαταιεῖς νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα τοὺς ἀπὸ τοὺς εἰσβολεῖς; Γύρευε, δηλαδή, τί ἐθνικιστὲς καὶ φασίστες τοῦ κερατὰ ἦταν. Ἄλλωστε τόσα χρόνια σκάδουνε στὸν Μαραθῶνα καὶ δὲν ἔχουν βρῇ ὄχι μόνον τὸν ναὸ τοῦ Γιαχβὲ ἀλλὰ οὔτε καὶ μιὰ ἐπτάφωτη λυχνία. Οὔτε καὶ μιὰ ἐξάλφα... Ναί! Γι' αὐτὸ καὶ μόνον πρέπει νὰ καταστραφῇ τὸ πεδίον τῆς μάχης. Χώρια ποὺ δημιουργεῖ καὶ συνειρμούς γιὰ τὴν πολεμικὴν ἀρετὴ τῶν Ἑλλήνων. Κάτι τέτοια σκέφτεται ὁ κ. Βενιζέλος καὶ τρέχει στὰ μνημόσυνα τοῦ ὀλοκαυτώματος, γιὰ νὰ ῥθῃ στὰ ἴσα του...

Ὁ ἔτερος, τώρα, τῶν ὑπουργῶν, ὁ κ. Γιωργάκης Ἀνδρέας Παπανδρέου, ἀφοῦ τακτοποίησε τὰ πράγματα μὲ τοὺς ἀδελφούς μας τοὺς Τούρκους, σκέφθηκε δάσει τῆς προλεταριακῆς ἀλληλεγγύης νὰ ἀποκαταστήσῃ καὶ τοὺς πεσόντας ἐν τῷ Μαραθῶνι Πέρσας. Ἔτσι κούφανε κόσμον καὶ ντουινὰ ἢ πρότασή του γιὰ ἀνέγερση τύμβου στὸν Μαραθῶνα γιὰ τοὺς πεσόντας... (ἔλεος) Πέρσας! Ἄχ! Γιαχβὲ μου... Αὐτὸ τὸ παιντὶ πάντα στὴν πρωτοπορία ἦταν. Ὅμως, γιὰ νὰ μὴ τοποθετηθῇ καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ξέρξη ἀπέναντι ἀπ' αὐτὸ τοῦ Λεωνίδα στὶς Θερμοπύλες; Καὶ γιὰ νὰ εἰμαστε ρατσιστές; Ὑπάρχει τίποτε πιὸ πρωτοποριακὸ ἀπὸ τὸ νὰ μετονομασθῇ ἡ ὁδὸς Θεμιστοκλέους σὲ ὁδὸ λόγου χάριν Μαρδονίου (Μαρδοχαίου) ἢ Δαρείου; Νὰ καταλάβουν τὴν Ἑλλάδα ἤθελαν ἀμφοτέρω. Μάλιστα, γιὰ νὰ μὴ μείνῃ καὶ κανεὶς παραπονούμενος, θὰ πρότεινα νὰ κατασκευασθῇ καὶ τὸ μνημεῖο τοῦ ἀγνώστου Ἐφιάλτη, στὸ ὁποῖο νὰ καίῃ καντήλι ἄσβεστο γιὰ τὶς ψυχὰς ὅλων τῶν προδοτῶν τοῦ τόπου ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα. Καθὼς εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ βέβαιον ὅτι πολλοὶ πολιτικοὶ μας ἐξήλεψαν τὴν τοῦ ρουφιάνου δόξαν καὶ ἔγιναν (Γαϊ) Δούρειοι Ἴπποι ἀλλοτριῶν συμφερόντων.

Γιῶργος Πετρόπουλος

“Ομηρος και Παῦλος

Τὸ βράδυ τῆς 31-5-01 σὲ τηλεοπτικὴ ἀντιπαράθεση ὁ σπονδαῖος ἐργάτης τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος Ρόμπερτ Γκραϊήθς ἔλεγε γιὰ τὶς δυσκολίες τῆς μετάδοσής του, πὺν συναντοῦσε σὰν καθηγητῆς πὺν εἶναι σὲ ἀμερικανικὸ πανεπιστήμιο. Εἶπε, ὅτι θὰ ἔπρεπε τὸ πνεῦμα τῶν ἐπιτεύξεων τῆς Ἀρχαιότητος νὰ ἀποτελέσῃ οἰκουμενικὴ μύηση, γιατί τώρα ὁ οἰκουμενισμός εἶναι ἐπίφαση καὶ ἀπὸ κάτω του κρύβεται ὁ στενὸς ἀμερικανισμός, ἀδίστακτος καὶ ἀπολίτιστος. Ἐπισημάνθηκε ἡ ἀντίθεση τοῦ παγκόσμιου θεοκρατικοῦ συστήματος μὲ τὶς ἀθάνατες ἐπιτεύξεις τῆς Φιλοσοφίας, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης, ὅπως αὐτὲς ἀξεπέραστα ὑψώθηκαν στὴν Ἀρχαιότητα.

Μεταξὺ τῶν παρενρισκομένων, δεδομένου ὅτι παρουσίαζαν τὸ βιβλίον τοῦ ἐν λόγῳ Ἀμερικανοῦ καθηγητοῦ «Ποιὸς σκότωσε τὸν Ὅμηρον», ἐτέθη ἡ ἐρώτηση πρὸς τὸν ἐκπρόσωπο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας: «Ποιὸς εἶναι πιὸ σπονδαῖος, ὁ Ὅμηρος ἢ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος», ὅπου μὲ προπέτεια ζηλωτοῦ ἀπάντησε: «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος»... Ντράπηκα, ὅταν συνειδητοποίησα ὅτι ἡ Ἑλλὰς τρέφει τέτοια φίδια στὸν κόρφο της, ἐνισχυόμενα καὶ ἀπὸ τὴν ἀτάκα τοῦ προκαθήμενου τῆς Ἐκκλησίας «Πρῶτα ἡ θρησκεία καὶ μετὰ ἡ Ἑλλὰς». Ὁ «Δαυλὸς» ἐπισημαίνοντας κοσμοϊστορικὰ τὴν φενάκη τοῦ Ἑλληνοχριστιανισμοῦ γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ δικαιώνεται καὶ ἀποκαλύπτει τὸν μισελληνισμό τῶν ταγῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πνεύματος.

Π.Γ.**Ὁ Μαραθῶνας, ὁ λόρδος Βύρων καὶ ὁ κ. Ε. Βενιζέλος**

Ἄν δὲν εἶχαν νικήσει οἱ Ἀθηναῖοι στὸν Μαραθῶνα, δὲν θὰ ὑπῆρχε ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς πὺν γνωρίζουμε σήμερα, γιατί ἡ Ἑλλάδα ὀλόκληρη δὲν θὰ εἶχε ἀντέξει στοὺς Πέρσες. Αὐτὸ τὸ γνωρίζει κάθε Ἑλληνας καὶ φιλέλληνας. Ὁ λόρδος Βύρων ἐπισκέφθηκε τὸν Μαραθῶνα τὸ 1810 καὶ ἐμπνευσμένος ἔγραψε:

«Μόνος γιὰ λίγο μὲ τὶς σκέψεις μου ἐκεῖ,
τὴν Ἑλλάδα ὄνειρεύτηκα ἐλεύθερη.
Γιατὶ στεκόμουνα στοῦ Πέρση τὸν τάφο,
καὶ δὲν θεωροῦσα τὸν ἑαυτό μου σκλάβο.»

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ἀγνοεῖ τὴν σπονδαιότητα πὺν ἔχει ὁ χώρος αὐτὸς γιὰ τὴν Ἑλλάδα, οὔτε ὅτι ἀγνοεῖ τὸ μέγεθος τῆς προετοιμαζομένης δλάρης τοῦ ἱστορικοῦ τοπίου. Ὁ ὑπουργὸς πολιτισμοῦ κ. Εὐάγγελος Βενιζέλος προέδῃ σὲ σχετικὲς συζητήσεις μὲ ἀρμόδια πρόσωπα τῆς Περσικῆς κυβερνήσεως, προκειμένου νὰ ἀναγερθῇ στὸν Μαραθῶνα «Τύμβος γιὰ τοὺς πεσόντες Πέρσες» – καὶ αὐτὸ δέδαια, χωρὶς καθόλου νὰ τὸ ζητήσῃ ἢ κυβέρνηση τῆς Περσίας.

Τὸ Ἑλληνικὸ κράτος εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀνθελληνικὴ ὀργάνωση τοῦ κόσμου.

Σ.Κ.**“Ὅπως πάντα...**

Τὰ λείψανα τῶν ὁσίων, μαρτύρων καὶ ἁγίων, ἀναβλύζοντα ἀδιακόπως μοσχόδο μύρο, ἱεροποιούντα στὸ διηνεχὲς πόλεις, ἐπεμβάσεις, πολέμους, χώρες, ἀφέντες. Ἐκθέματα ἰνδαλματοργικῆς ἀνάπτυξης, καλλιέργειας ὑποτακτικῆς θρησκευτικότητος, μεταφυσικῆς θαυματουργικῆς κοσμοθεώρησης. Τάματα

ἀναρτημένα στὰ τεμένη μιᾶς ἐπιχειρησιακῆς συναλλαγῆς μὲ τὸ γεννοδόλο Ἀνώτερο. Ἀξία ἐγκολπούμενη ὑπὸ τῶν ἐπιγείων διαχειριστῶν τῆς ἀποκάλυψης, αὐτόκλητα ἀνηγορευμένων σὲ κοσμολογικοὺς μεταπράτες μὲ χρυσοποίκιλτες τηδέννους. Ἀπειρα κυδικὰ μέτρα τίμιον ξύλου καὶ καθαγιασμένου ἱεροταφικοῦ νάματος ἐξαπλοῦνται διασταλτικὰ σὲ κενωμένα χρονία νηστευόντων ὑπηκόων. Λυγμοί, γόοι, θρήνοι, κατανύξεις, καταδυθίσεις, ἐκλογικεύσεις, ἀνακνκλώσεις. Ὁράματα, ὀπτασίες, ἀχειροποιήτες ὕλοποιήσεις, σημαδιακὲς καθοδηγήσεις ἀπὸ νεφελώματα καὶ φωνές. Εἰκόνες πὺν εὐωδιάζουν. Εἰκόνες πὺν διακρύζουν. Εἰκόνες πὺν ματώνουν!

Ὅπως πάντα. Ἡ θλίψη νὰ μουνσκέη τοὺς ὀρίζοντες, πὺν χωρὶς ὄνειρο καταρρέουν πίσω ἀπὸ καθωσιωμένα μαῦρα παραπετάσματα.

Γ.Β.Π.

Ἡ ἀπομυθοποίηση τῆς ἱερότητας

Εἶναι δύο οἱ ὄψεις τοῦ ραπίσματος πὺν κατέφερε στὴν ἀριστερὴ παρεῖα τοῦ ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου ἑνας νεαρὸς πιστὸς καὶ τῆς ἐπίθεσης μὲ αὐγὰ τῶν φοιτητῶν τοῦ Α.Π.Θ., πὺν ἀπέφυγε τὴν τελευταία στιγμή ὁ προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρώτη ὄψη ἀναφέρεται στὸν ἄνθρωπο Χριστόδουλο –καὶ θέβαια, ὅταν ἑνα ἄτομο χειροδικῇ ἐναντίον ἑνὸς ἄλλον χωρὶς νὰ ὑπάρχη οἰαδήποτε γνωριμία ἢ προσωπικὴ σχέση μεταξὺ τους, εἶναι πράξη χωρὶς ὑποκειμενικὸ περιεχόμενο. Ἡ δευτέρη ἀναφέρεται στὸ τί ἐκπροσωποῦν ἀντικειμενικά-ἱστορικά οἱ δύο αὐτὲς πλευρὲς – καὶ θέβαια, ὅταν ἑνας ἄνθρωπος, πὺν δὲν ἐκπροσωπεῖ παρὰ μόνο τὴν ἱστορικὰ οὐδέτερον ἀνωνυμία του, ἐπιτίθεται ἐναντίον ἑνὸς ἐπωνύμου πὺν ἐκπροσωπεῖ ἱστορικὰ τὴν ἀγιότητα, τὴν ἱερότητα, τὴ θεϊότητα, τότε τὸ φετίχ τῆς διαχρονικῆς ἐπουράνιας καὶ ἐπίγειας Ἐξουσίας ἔχει ἀπολέσει τὴν ἀντικειμενικότητά του. Πάντως, οὕτως ἢ ἄλλως, καθ' ἑαυτὴν ὡς πράξη ἢ χειροδικία εἶναι ἄ-λογη. Καὶ πρὸ παντὸς ἡ πίστη τοῦ πιστοῦ καὶ ἡ ἀκρότητα τῶν φοιτητῶν εἶναι ἀπολύτως ἀσυμβίβαστες μὲ τὸν λόγο τοῦ ἐλλόγου ἀνθρώπου.

Γ.Σ.Π.

Ὁθόνη - ἀγχόνη

Ἡχηρὲς τυμπανοκρουσίες περὶ τὴν μετατόπιση ἀπὸ τὰ διβλία στοὺς ὑπολογιστές, οἱ ὅποιοι γίνονται πλέον κυρίαρχοι τοῦ διβλίου. Ὅμως δὲν συστήθηκε μιὰ παντοδύναμη ἐπιτροπὴ πνευματικῆς διαφύλαξης τῆς κληρονομιάς, ὥστε νὰ μὴν ἔχομε πάλι τὴν ἐπανάληψη τῆς καταστροφῆς τῆς διβλιοθήκης τῆς Ἀλεξάνδρειας. Μὴν ψάχνουμε γιὰ ἐμπρησμούς, αὐτὰ εἶναι παλιὰ κόλπα, σήμερον ἢ δολιοφθορὰ εἶναι ἡλεκτρονική.

Ἐπομένως ὅλα τὰ ἐνοχλοῦντα τὸ Σύστημα ἔντυπα, γιὰ τὰ ὅποια γνωρίζομε ἀκριθῶς τὴν ἀποκήρυξή των, διὰ ἡλεκτρονικῆς μαγείας θὰ χάσουν τὴν τοῦ διβλίου ὑπόστασή των, ὅσο δὲ γιὰ τὴν ἡλεκτρονική... μεταστοιχείωσή των, αὐτὴ ἀφίεται εἰς τὸ χάος τοῦ Ἀπείρου τῆς Κβαντικῆς... Φυσικὰ γιὰ ποῖον εἶδους ἀνάγνωση μιᾶς προορίζουν θὰ τὸ καταλάβετε, ἂν καθίσετε ἐμπρὸς σὲ ἕναν ὑπολογιστὴ γιὰ κάποια ὥρα κι ἂν ἐπιχειρήσετε νὰ διαβάσετε πρωτοποριακὲς ἔρευνες ἢ μεγάλη ποίηση... Στὴν ἀγχόνη τῆς ὀθόνης...

Π.Γ.

Μιά παράξενη ανάγνωση τῆς ἱστορίας, τῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ καὶ τῆς ἐξουσίας Ο ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ Π. ΠΑΠΠΑΣ ΜΙΛΑ ΣΤΟ «Δ»

Κινεῖται στὰ ὅρια μεταξὺ πρωτοπορίας καὶ ἀποκοτιᾶς. Εἶναι διδάκτωρ τῶν Μαθηματικῶν καὶ καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς στὴν Ἑλλάδα καὶ τὶς Η.Π.Α. καὶ ἔχει στραφῆ πρὸς τὴν Ἀλχημεία, καθὼς τὴ θεωρεῖ κλειδί γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ Παρελθόντος καὶ τοῦ Παρόντος. Ἡ θεωρία του ξεκάθαρη: Ὅσοι γινώριζαν τὸ μυστικὸ τῆς παρασκευῆς χρυσοῦ ἐφτείαξαν αὐτοκρατορίες, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο.

Ὁ λόγος γιὰ τὸν καθηγητὴ Π.Θ. Παππᾶ, ὁ ὁποῖος δέχθηκε νὰ μᾶς μιλήσῃ, παρ' ὅτι φοβᾶται τὰ σαρανταπεντάρια τῆς Διεθνοῦς Ἐξουσίας. Ἐν τούτοις δίνει διαλέξεις σὲ ἐλεύθερο κοινό, ἂν καὶ ἀρνῆται τὴν δημοσίευση τῆς φωτογραφίας του. Ὁ διάλογος ποὺ ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς συνεντεύξεως ποὺ ἔδωσε στὸ «Δαυλὸ» τὸν παρελθόντα Φεδρουάριο.

ΣΥΝΤ.: Πιστεύετε, κ. Παππᾶ, ὅτι οἱ σημερινὲς φυσικὲς ἐπιστῆμες ξεπέρασαν πλέον τὸ γνωστικὸ ὕψος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων;

Π. Παππᾶς: Ὁχι, ἀγαπητέ μου, ἡ γνώση χάθηκε στὸ παρελθόν, καὶ ἔχουμε τὴ μετανευτώνια συνωμοσία, ποὺ κρύβει τὴ νέα γνώση καὶ παραπλανᾷ.

ΣΥΝΤ.: Ὁ Νεύτων δηλαδὴ ἦταν συνωμότης;

Π.Π.: Ἦταν σημαντικὸς μοχλὸς στὴν ἱστορία τῆς Ἀλχημείας. Κανεὶς ὅμως δὲν τὸ λέει. Ἦταν διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματοκοπείου τῆς Ἀγγλίας. Τί γύρευε ἓνας ἀστρονόμος διευθυντὴς νομισματοκοπείου; Ἦταν πλουσιώτερος καὶ ἀπὸ τὸν ἀγγλικὸ θρόνο, τὸν ὁποῖο καὶ ξελάσπωσε. Πέρα ἀπὸ τὶς θεωρίες τῆς μηχανικῆς ἔκανε καὶ οἰκονομικὲς μελέτες, γιὰ τὶς ὁποῖες δὲν μιλάνε.

Ἡ ἐπιστῆμη ὑπὸ αὐστηρὸν ἐλεγχὸ στὴν Ἑλλάδα

ΣΥΝΤ.: Αὐτὸ ποὺ σήμερα θεωροῦμε ὡς ἐπιστημονικὴ γνώση εἶναι ἀπλῶς μία πλάνη;

Π.Π.: Ναί. Παντοῦ διαδίδονται παραπλανητικὲς γνώσεις. Ὅπως οἱ θεωρίες τοῦ Δαρβίνου, τὸ πῶς δημιουργήθηκε ἡ γῆ, τὰ ἠφαίστεια, οἱ σεισμοὶ στοχεύουν νὰ ἀποκρύψουν στρατηγικῆς σημασίας γνώση. Ἡ πραγματικὴ γνώση συγκεντρώνεται ἀπὸ τὴν ἐξουσία σ' ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ἐλέγχεται. Γιὰ παράδειγμα, ἂν ὑποβάλῃς μιὰ εὐρεσιτεχνία στὸ ἐλληνικὸ κράτος, αὐτὴ περνᾷ πρῶτα ἀπὸ μιὰ ἄγνωστη ἐπιτροπὴ τοῦ Στρατοῦ καὶ μέσω τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἐλέγχεται ἀπὸ

παράγοντες του NATO. Καί όταν δὲν θέλουν νὰ γίνη γνωστή, λένε ὅτι ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια καὶ ἀποκρύπτεται. Ὅταν ὑπέβαλα τὶς δικές μου ἐργασίες, ζήτησα νὰ μάθω ποιοὶ κρίνουν καὶ μὲ δάση ποιὸν νόμο. Καὶ αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἡ ἐπιστήμη στὴν Ἑλλάδα βρίσκεται ὑπὸ τὸν αὐστηρὸ ἔλεγχο κάποιων, βρίσκεται ὑπὸ κατοχή. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ στὶς ἄλλες χῶρες-μέλη τοῦ NATO καί, φαντάζομαι, σ' ὅλο τὸν κόσμο.

ΣΥΝΤ.: *Ἡ ὑφιστάμενη γνώση εἶναι λοιπὸν ἀγνωστη σὲ μᾶς;*

Π.Π.: Ἡ στρατηγικὴ σημασίας γνώση, ποὺ προέρχεται κυρίως ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη τῆς Χημείας, ἀποκρύπτεται. Ἄλλωστε κι ὁ Πυθαγόρας, γιὰ νὰ σοῦ μάθῃ τὸ θεώρημά του, ἔπρεπε νὰ ἔχῃς πέντε χρόνια μύησης, δηλαδὴ σιωπῆς. Ἔτσι γίνεται καὶ σήμερα. Κυττάξετε: Ἐπὶ 2000 χρόνια τουλάχιστον ὑπῆρχε ἡ Ἀλχημεία, στὴν ὁποία ἐπιτρέπεται πυρηνικὴ μεταστοιχείωση. Γι' αὐτὸ παρουσιάστηκαν καὶ εἶπαν, πῶς οἱ ἀλχημιστὲς ἦταν ἀπατεῶνες, τσαρλατᾶνοι. Αὐτὰ εἶπαν ὁ Λαβουαζιὲ καὶ λίγο ἀργότερα ὁ Ντάλτον καὶ ἐγίναν κοινὴ πεποίθηση. Ἀπὸ τὴν Ἀλχημεία προέρχεται στρατηγικὴ σημασίας γνώση. Γιατί, ἂν ἐγὼ μπορῶ νὰ κάνω χρυσό, χρυσᾶ νομίσματα, μπορῶ νὰ φτειάξω αὐτοκρατορία, νὰ συντηρήσω στρατούς, νὰ κατακτήσω τὸν κόσμο.

Μία πληροφορία τοῦ χρονογράφου Σωκράτη

ΣΥΝΤ.: *Ποιὸς αὐτοκράτορας γνώριζε νὰ φτειάχνῃ χρυσό;*

Π.Π.: Ὁ μεγαλύτερος ἀλχημιστὴς ὅλων τῶν ἐποχῶν, τοῦ ὁποίου τὰ διδλία κυκλοφοροῦν, εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης. Καὶ ἡ Ἀλχημεία ἀναφέρεται καὶ ὡς «σταγειρικὴ τέχνη», ἀπ' τὰ Στάγειρα, στὰ ὁποία εἶχε ἐμφανιστῇ μὲ τὸν πατέρα του ὁ Ἀριστοτέλης μυστηριωδῶς. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ πνευματικὸ του παιδί, ὁ Ἀλέξανδρος, παραλαμβάνει τὸ Βασίλειο τῆς Μακεδονίας ἀπ' τὸν πατέρα του, τὸ κάνει ἰσχυρότερο, συγκροτεῖ μισθοφορικὸ στρατὸ καὶ ἐκστρατεύει ἐναντίον ὅλης τῆς ὑψηλίου. Ποῦ εὑρίσκει τόσα χρήματα γιὰ ἀνεφοδιασμό; Στὰ ψιλὰ γράμματα τῆς Ἱστορίας ἀναφέρεται, πῶς ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε μαζί του κινητὸ νομισματοκοπεῖο.

ΣΥΝΤ.: *Ποῦ ἀναφέρεται αὐτό;*

Π.Π.: Ἡ ἱστορία τὸ λέει, καὶ τὸ ἀποκρύπτουν.

ΣΥΝΤ.: *Ἐσεῖς ποῦ τὸ βρήκατε;*

Π.Π.: Τὸ λέει ὁ Σωκράτης, ὁ Βυζαντινὸς χρονογράφος, στὰ «ψιλὰ γράμματα» τῶν διδλίων του. Ἔστηνε τὰ χυτήρια, ὅπου πήγαινε καὶ ἔκοβε ἀλεξανδρινὰ νομίσματα. Ἦταν ἓνας «χρυσὸς» βασιλικὸς τρόπος κυριαρχίας, ποὺ ὑποκαθιστοῦσε, θὰ λέγαμε σήμερα, τὸ 4ο γραφεῖο τοῦ Στρατοῦ. Ἔτσι κατάφερε νὰ χτίσῃ καὶ νὰ λειτουργήσῃ σὲ μηδενικὸ χρόνο τόσες πόλεις. Πῶς ἐγίνε ἡ Ἀλεξάνδρεια πρώτη πόλη στὸν Κόσμο; Καὶ γιατί κάηκε τόσες φορές ἀργότερα; Γιὰ νὰ κάψουν αὐτὰ τὰ μυστικά. Ἄλλωστε ἀκόμη καὶ σήμερα ἡ Ἀσία εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀλεξανδρινὰ νομίσματα, τὰ πουλᾶνε μέσα σὲ πανέρια καὶ κοστίζουν μερικὰ δολλάρια.

Ἡ γνώση τῆς κατασκευῆς χρυσοῦ πέρασε ἀπ' τὴν Ἀλεξάνδρεια στὴ Ρώμη,

ἀπὸ κεῖ στο Βυζάντιο, στὴ Ρωσία καὶ τέλος στὴν Ἀγγλία.

ΣΥΝΤ.: *Σήμερα δηλαδή οἱ Ἀγγλοι κατέχουν τὴν τεχνικὴ αὐτὴ καὶ ὄχι οἱ Ἀμερικανοί;*

Π.Π.: Οἱ Ἀγγλοι τὴν κατέχουν. Οἱ Ἀμερικανοὶ προσπαθοῦν νὰ πάρουν τὴ δύναμη στὰ χέρια τους μέσα ἀπὸ τὸ ἠλεκτρονικὸ χρῆμα.

Ἡ μεγάλη συνωμοσία τῶν διεθνῶν Τραπεζῶν

ΣΥΝΤ.: *Ποιό εἶναι τὸ ἠλεκτρονικὸ χρῆμα;*

Π.Π.: Εἶναι μιὰ λογιστικὴ ἐγγράφη, ἡ ὁποία μεταβιβάζεται μὲ μεγάλες ταχύτητες. Ὁ ἠλεκτρονικὸς τρόπος συναλλαγῆς διευκολύνει πάρα πολὺ τὴν πλαστογραφία. Καὶ αὐτὸ γίνεται μέσα ἀπ' τὸ Ἴντερνέτ. Γιὰ νὰ λειτουργήσῃ, χρειάζεται δορυφόρο, πὺν ἀνήκει σὲ κάποια ὑπερδύναμη. Καὶ ἔτσι ἐλέγχουν τὰ πάντα. Ἐπίσης ὑπάρχει καὶ μιὰ μεγάλη συνωμοσία τῶν τραπεζιτῶν. Ὅταν καταθέτῃς 100 δραχμές, ἡ τράπεζα βάζει 100 στὸ ταμεῖο τῆς καὶ 100 «ὄν λάνιν», ἄρα ἐγγράφει δύο φορὲς τὸ ποσό. Καὶ ἔτσι τὸν ἐπόμενο πελάτη τὸν ἐξυπηρετεῖ μὲ τὰ δικὰ σου χρήματα. Ἐμφανίζουν ἔτσι διπλάσια κεφάλαια.

ΣΥΝΤ.: *Πῶς γίνεται ὁ χρυσός, κύριε Παπᾶ;*

Π.Π.: Ὁ χρυσὸς θεωρεῖται ἀδρανὴς, ἀνενεργός. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι δὲν μετέχει σὲ χημικὲς ἢ μηχανικὲς διεργασίες. Πῶς λοιπὸν ἔχουμε συγκέντρωση χρυσοῦ σὲ μία περιοχὴ στὴ φύση; Γιατὶ π.χ. ἡ Χαλκιδικὴ ἔχει τὸ προνόμιο νὰ ἔχῃ χρυσό; Γιατὶ ἀπλᾶ γεννιέται ἐκεῖ. Εἶναι τόπος παραγωγῆς χρυσοῦ ἀπὸ τὴ φύση λόγω τοῦ αἰθερικοῦ σχηματισμοῦ τῆς περιοχῆς. Μιὰ τέτοια περιοχὴ ἦταν τὰ Στάγειρα. Ὅταν ἡ φύση παρασκευάζῃ χρυσό, τότε ἐκεῖ εἶναι πιὸ εὐκόλο γιὰ τὸν ἀλχημιστὴ νὰ παρασκευάσῃ συνθετικὸ χρυσό. Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἤξερα, γιατί διάλεξε νὰ μείνῃ στὰ Στάγειρα. Ὑπῆρχαν δύο χωριά ἐκεῖ, πὺν λέγονταν Στάγειρα.

ΣΥΝΤ.: *Δὲν γεννήθηκε ἐκεῖ;*

Π.Π.: Ὁχι. Πῆγε ἀργότερα. Ὅταν ἐπισκέφθηκα τὰ Στάγειρα, κατάλαβα. Δίπλα στὰ δύο Στάγειρα ὑπάρχει χρυσωρυχεῖο. Ὁ Ἀριστοτέλης ἦταν ἀλχημιστὴς καὶ πῆγε ἐκεῖ ὅπου ἡ φύση παρᾶγει ἀπὸ μόνῃ τῆς χρυσό, γιὰ νὰ τὸν παραγάγῃ καὶ ὁ ἴδιος εὐκολώτερα.

Ὅταν ἀπὸ ἓνα χρυσωρυχεῖο τραβήξῃς ὅλο τὸ χρυσό, μετὰ ἀπὸ 30 χρόνια θὰ ξαναβρῇς ἄλλον. Ἡ φύση τὸν γεννᾷ ἀπὸ μόνῃ τῆς. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸ πετρέλαιο. Λένε διάφορα παραμύθια, πῶς τάχα ἡ γῆ ἦταν ρευστή. Ἐὰν ἦταν ἔτσι, δὲν θὰ ὑπῆρχε λόγος νὰ συγκεντρωνόταν ἐδῶ ὁ χρυσός. Γιατὶ νὰ γίνῃ μιὰ φλέβα χρυσοῦ; Ἀρα κάποιοι ἄλλοι νόμοι λειτουργοῦν.

ΣΥΝΤ.: *Δώσατε, κ. Παπᾶ, μιὰ ἄλλη ἀνάγνωση τῆς ἱστορίας, τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιστήμης. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ.*

Π.Α. Κουβαλάκης

Φωνήεντα 46% καὶ σύμφωνα 53% στὴν Ἀρχαιοελληνικὴ Γραμματεία ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ 238.194.218 ΦΘΟΓΓΩΝ

Οἱ συντελεστὲς τῆς ἑλληνοτρόπου προσπάθειας τοῦ «Δαυλοῦ» ἄς μοῦ ἐπιτρέψουν νὰ συμμετάσχω κι ἀπὸ μέρους μου στὴν προαγωγή πολιτισμοῦ, ποὺ μέσα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἔντυπη ἑπαλξη πραγματοποιεῖται ὡς ἀνάγκη πλέον ἐντὸς τῶν δυσκόλων καιρῶν ποὺ διανύουμε. Συγκεκριμένα ἐπιτρέψτε μου νὰ στοιχειοθετήσω μὲ ἀριθμοὺς μίαν ἐκ τῶν παραμέτρων ποὺ καθιστοῦν τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα κατὰ τὴν προσωπικὴ μου ἄποψη τὸ μεγαλύτερο ἢ τὸτελειότερο ἀνθρώπινο (τὸ θεϊκὸ κατὰ Πλάτωνα) δημιούργημα ὄλων τῶν ἐποχῶν.

Τὸ ἐν προκειμένῳ ἄγνωστο προνόμιό της ἔχει νὰ κάνῃ μὲ τὸ μέγα ποσοστὸ τῶν φωνηέντων ποὺ τὴν ἀπαρτίζουν ἐναντι τῶν συμφῶνων σὲ σύγκριση μὲ ἄλλες ἐξε-
λιγμένες γλῶσσες. Ἐπειδὴ πολλάκις ἔχει γίνῃ λόγος γιὰ τὴν περιεκτικότητά της
σὲ φωνήεντα, τὰ ὁποῖα τὴν καθιστοῦν ἱκανώτερη καὶ εἰς τὸ νὰ «αἵματώνῃ» κα-
λύτερα τὸν ἀνθρώπινο ἐγκέφαλο καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ὁμιλοῦντες αὐτὴν τὴν
ἱκανότητα τῆς πνευματικῆς των ἐξελίξεως, παραθέτω τὰ ἀποτελέσματα τῆς προ-
σωπικῆς μου ἔρευνας.

Γιὰ νὰ στοιχειοθετήσω τὴν ἐν λόγῳ ἔρευνά μου, χρησιμοποίησα τὸ σύνολο
σχεδὸν τῆς Ἀρχαιοελληνικῆς Γραμματείας, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ 840 πε-
ρίπου συγγραφεῖς τῶν περιόδων ἀπὸ τὸν 8ο αἰῶνα π.Χ. ἕως καὶ τὸν 14ο μ.Χ. Ἐκ
τοῦ ἐν προκειμένῳ τεραστίου σὲ ὄγκο δείγματος διέκρινα κατόπιν πολλῶν ἀριθ-
μητικῶν ὑπολογισμῶν σύνολο πρωτογενῶν ἡχητικῶν φθόγγων τῆς τάξεως τῶν
238.194.218, οἱ ὁποῖοι θὰ μπορούσαν νὰ ἀποτελέσουν μία διβλιοθήκη μὲ τόμους,
τῶν ὁποίων οἱ σελίδες θὰ ἔφθαναν περίπου τὶς 130.000.

Ἔτσι λοιπὸν καὶ συμφῶνως πρὸς τὰ σφζόμενα γραπτὰ τῶν προγόνων μας ἔχου-
με τὴν ἀκόλουθη συχνότητα (ἀριθμὸς περιπτώσεων ἐμφανίσεως) τῶν σημαντι-
κωτέρων φθόγγων-φωνημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Γλῶσσας:

A= 23.587.575,	B= 2.828.858,	Γ= 3.824.203,	Δ= 6.070.669,	E= 20.240.993,
Z= 610.811,	I= 33.994.610,	Θ= 3.679.249,	K= 9.209.230,	Λ= 5.416.288,
M= 7.542.365,	N= 21.405.647,	Ξ= 1.012.468,	O= 25.533.887,	Π= 8.617.864,
P= 10.144.258,	Σ= 19.543.083,	T= 19.724.096,	Φ= 3.619.780,	X= 2.424.664,
Ψ= 403.852,	ΜΠ= 160.428,	ΓΚ+ΓΤ= 282.310,	ΝΤ= 1.826.816,	ΤΣ= 2.424.664,
TZ= 1.736,	ΟΥ= 6.488.382.			

Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι τὰ ἀνωτέρω σύνολα ἀποτελοῦν ἡχητικούς φθόγγους κι ὄχι
μόνο τὰ σύνολα τῶν γραμμάτων: Τὸ «Ο» ἐμπεριέχει καὶ τὸ «Ω», τὸ «Ε» ἐμπεριέ-
χει καὶ τὸ «ΑΙ» καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Οί άνωτέρω άριθμοί τών ήχητικών φθόγγων άντιστοιχοῦν στά έξής ποσοστά έπί τοῖς έκατόν:

**Άποτελέσματα
έπί Γενικοῦ Συνόλου Φθόγγων 238.194.218**

ΦΘΟΓΓΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟΝ ΚΑΤΑ ΦΘΟΓΓΟΝ	ΠΟΣΟΣΤΟΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΝ
A	9,9027%	
E	8,4977%	
I	14,2718%	Φωνήεντα: 46,1160%
O	10,7198	
OY	2,7240	
B	1,1876%	
Γ	1,6055%	
Δ	2,5486%	
Z	0,2564%	
Θ	1,5446%	
K	3,8663%	
Λ	2,2739%	
M	3,1665%	Σύμφωνα: 52,9304%
N	8,9866%	
Ξ	0,4251%	
Π	3,6180%	
P	4,2588%	
Σ	8,2047%	
T	8,2807%	
Φ	1,5197%	
X	1,0179%	
Ψ	0,1695%	
ΜΠ	0,0674%	
ΓΚ+ΓΓ	0,1185%	
NT	0,7669%	Δίψηφα: 0,9535%
ΤΣ.	0,0000%	
TZ	0,0007%	

Έπιθυμία μου ήταν νά παραθέσω τά δεδομένα. Τά συμπεράσματα καί ή περαιτέρω έρευνα άνήκουν στοῦς άναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» καί τοῦς ειδικούς τοῦ άντικειμένου.

Γιά όποιαδήποτε διευκρίνηση καί συνεργασία, όσον άφορᾷ εἰς τήν μεθοδολογία τήν όποίαν άκολούθησα ὥστε νά καταλήξω εἰς τά άνωτέρω άποτελέσματα, μποροῦν οἱ ένδιαφερόμενοι νά άπευθύνωνται εἰς τόν «Δαυλόν», πού διαθέτει τά στοιχεῖα μου.

Θεόδωρος Γ. Χειμωνίδης

Θεσσαλονίκη

Ίστορική δικαίωση

Ἀλεξάνδρεια, 25 Ἀπριλίου 2095.

Ἐπιτέλους μεταφράστηκε ὁ πάπυρος πὸν βρέθηκε πρὶν ἀπὸ ἓνα μῆνα μέσα σὲ τα-
ριχευμένο κροκόδειλο στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀσσουάν. Μὲ τὰ νέα στοιχεῖα πὸν προκύ-
πτουν, ἀνατρέπεται ἄρδην ἡ παγκόσμια ἱστορία. Ἀποδεικνύεται περὶτρανα, ὅτι ἡ πε-
ρίφημη μάχη τοῦ Μαραθῶνος, πὸν συνέβη τὸ 490 π.Χ., δὲν ἀποτελοῦσε παρὰ ἓνα
ἐπεισόδιο, πὸν προκλήθηκε ἀπὸ τὴ φιλοπόλεμη καὶ φασιστικὴ ἀντίληψη μιᾶς μι-
κρῆς μερίδας Ἀθηναίων, πὸν ἔχοντας τὴν ἐξουσία στὰ χέρια τους, προφανῶς ἐξα-
νάγκασαν τοὺς φιλειρηνικοὺς συμπολίτες τους νὰ πολεμήσουν.

Τὸ κείμενο αὐτοῦ τοῦ παπύρου δικαιώνει μετὰ ἀπὸ ἓνα περίπου αἰῶνα τὰ προφη-
τικά λόγια ἐνὸς Ἑλλήνα ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ, πὸν στὴν ἐπισήμανση συνομιλητῇ
του ὅτι «ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνα ἔσωσε κατὰ κάποιον τρόπο τὴν Εὐρώπῃ ἀπὸ τὴν
Ἀσία», ἀπάντησε: «Αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τὸ θεωρῶ ἐντελῶς ξενοφοβικὸ καὶ ρατσι-
στικό».

Παραθέτουμε τὸ ἀποκαλυπτικὸ κείμενο-ντοκουμέντο τοῦ παπύρου:

«Συμπολίτες Ἀθηναῖοι,

Τὸ καθεστὼς τρώμον, πὸν σκεπάζει τὴν πόλῃ μας, χτύπησε ξανά. Ντυμένοι μὲ
τὸ μανδύα τοῦ δημοκράτη οἱ πολεμοκάπηλοι χαφιέδες τοῦ καθεστώτος παρα-
σύρουν τὸν ἀγνὸ λαὸ τῆς φιλειρηνικῆς μας πόλης σὲ ἓναν ἀδιέξοδο καὶ καταδι-
κασμένο σὲ ἀποτυχία ἀγῶνα. Τὸ δίλημμα «Πόλεμος ἢ Ὑποταγὴ» δὲν μᾶς ἀγγί-
ζει.

Συμπολίτες Ἀθηναῖοι,

Ἀρνηθῆτε νὰ σηκώσετε τὸ δόρυ σας, πετάξτε τὴν περικεφαλαία σας, ἀφήστε
νὰ σκορριάσῃ ἡ ἀσπίδα σας. Μὴν ἀφήσετε τοὺς ἐμπόρους ὅπλων νὰ πλοντίσουν
ἀπὸ τὸ αἷμα σας. Γίνετε ἀντιρρησίες συνείδησης. Μὴν πολεμήσετε ἐνάντια στὸν
Πέρση στρατιώτη, τὸν ἔντιμο μεροκαματιάρη Μῆδο ἀγρότη, πὸν τὸ αὐταρχικὸ
καθεστὼς του τὸν στρέφει ἐνάντια στὸν Ἑλληνα ἀδερφό του.

Συμπολίτες Ἀθηναῖοι,

Ἐνώστε τὴ φωνή σας μαζί μας. Ἀς ὑποδεχτοῦμε τὰ ἀδέρφια μας ἀπὸ τὴν Ἀνα-
τολὴ μὲ ἄνθη καὶ ροδοπέταλα. Ὅχι στὴν ξενοφοβία! Ὅχι στὸ ρατσισμό! Ἀς
ἀποτελέσῃ ὁ πανέμορφος κάμπος τοῦ Μαραθῶνα ἓνα σημεῖο συνάντησης δύο
ισάξινων πολιτισμῶν καὶ τὴν ἀρχὴ ἐνὸς πολυπολιτισμικοῦ μέλλοντος.

Ὅλοι στὴ συγκέντρωση στὴν Ἀγορά!

ΚΙΝΗΜΑ ΜΗΔΙΖΟΝΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ»

Καὶ γιὰ τὴν ἀντιγραφὴ
Λάζαρος Χατζηγεωργιάδης

«ΛΕΙΜΩΝΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ» (1862-1882):

“Όταν ὁ Σουλτᾶνος ἐπιτρέπη τὴν ἴδρυση Ἑλληνικῶν Σχολείων, ἀλλὰ ὁ Πατριάρχης ἀφορίζῃ τοὺς προοδευτικοὺς ὑπόδουλους...

Εἶναι γνωστό, πὼς καθ’ ὅλη τὴ διαδρομὴ τοῦ 19ου αἰῶνα γεννήθηκε καὶ θέριεψε στὴν Ἑλλάδα ἓνα καθολικὸ αἶτημα Παιδείας. Ἡ δίψα γιὰ τὰ Γράμματα (προϊὸν τῆς ἀπήχησης ποὺ εὗρισκαν ὁ Εὐρωπαϊκὸς Διαφωτισμὸς καὶ οἱ μεγάλες μορφές τῶν Δασκάλων τοῦ Γένους) ἄρχισε νὰ διαπερνᾷ ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα σὲ πόλεις καὶ ὕπαιθρο μέσα καὶ ἔξω ἀπ’ τὰ ὅρια τοῦ νεοσύστατου ἑλλαδικοῦ βασιλείου. Μάλιστα μὲ βεβαιότητα μπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς, ὅτι στὴν τουρκοκρατούμενη ἀκόμη Ἑλλάδα (ὅπου κατοικοῦσε καὶ ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνισμοῦ) τὸ αἶτημα τοῦτο ἦταν ἀκόμα πιὸ ἐπιτακτικόν.

Ἡ πνευματικὴ ἀκμὴ τῆς Πόλης, τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κυρίως τῆς Σμύρνης ἐπιδροῦσε σ’ ὁλόκληρο τὸν πολὺπαθο λαὸ καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἀποζητᾷ διακαῶς τὴν μόρφωση. Σὲ πολλὲς φτωχὲς ἐπαρχίες ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου ὄχι μόνο δὲν ὑπῆρχαν χρήματα γιὰ σχολεῖα καὶ δασκάλους, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸ Κράτος εὐδοκοῦσε νὰ τὰ ὑποσχεθῇ κἂν (καὶ ὄχι νὰ τὰ κάμῃ...). Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ κωμοπόλεις καὶ χωριὰ ἐστρέφοντο σὲ πλούσιες ἐκκλησίες καὶ μονές, ζητώντας τους νὰ διαθέσουν ἓνα μικρὸ μέρος τῆς τεράστιας περιουσίας, ποὺ στὴν πλειονότητά τους κατεῖχαν, γιὰ τὸ κτίσιμο ἑνὸς Γυμνασίου, μιᾶς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, ὅπως τὸ ἀποκαλοῦσαν. Συνήθως ὅμως οἱ ἐκκλησίες αὐτὲς ἀπεδεικνύοντο μάταιες.

Ὁμιλητικὸ παράδειγμα τοῦ ἀνωτέρου κλίματος ὑπῆρξε καὶ τὸ λεγόμενο «Λειμωνιακὸν Ζήτημα» (1866-1886), ποὺ ἐκτυλίχθηκε στὴν ἐπαρχία Μηθύμνης τῆς δυτικῆς Λέσβου μὲ ἐπίκεντρο τὴν πᾶμπλουτὴ Μονὴ Λειμῶνος, τὸ ὁποῖο κράτησε μίαν ὁλόκληρη εἰκοσαετία καὶ ἐνεπλάκησαν σ’ αὐτὸ τὸ Πατριαρχεῖο, ἡ τουρκικὴ Κυβέρνηση, ὁ τοπικὸς Κλῆρος, μεγάλες ἐφημερίδες τῆς Πόλης καὶ τῆς Σμύρνης καὶ οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας, ποὺ πῆραν σὲ κάποια φάση τὴν περιουσία τῆς μονῆς καὶ τὸ νόμο προσωρινὰ στὰ χεῖρα τους.

Ἡ δίψα τῶν ὑποδούλων γιὰ Παιδεία

Ἡ Μονὴ Λειμῶνος βρίσκεται στὴν κεντρικὴ Λέσβο ἐντὸς τῶν διοικητικῶν ὁρίων τοῦ σημερινοῦ δήμου Καλλονῆς (τότε ὠνομαζόταν Ἀχυρῶνας), κατεῖχε δὲ (ὅπως καὶ σήμερα ἄλλωστε) πλῆθος ἀγροτικῶν ἐκτάσεων (καλλιεργήσιμες καὶ βοσκότοποι), ποὺ τὴν καθιστοῦσαν τὸν ἰσχυρότερο οἰκονομικὸ παράγοντα τῆς ἐπαρχίας Μηθύμνης. Περιελάμβανε πέτραν τῆς κύριας ἀνδρικῆς μονῆς καὶ γυναικεία (Μονὴ Μυρσινιώτισσας), ποὺ ἀπέχει λίγα χιλιόμετρα ἀπ' τὴν ἀνδρική καὶ λειτουργεῖ ἀδιαλείπτως ὥς σήμερα. Ἀπὸ πλευρᾶς ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἦταν «σταυροπηγιακή» μονή, ἀνῆκε δηλαδὴ ἀπ' εὐθείας στὴν γενικὴ ἐποπτεία τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Φυσικὸ ἦταν, οἱ κοινότητες τῆς ἐπαρχίας Μηθύμνης νὰ ἀξιῶσουν τὴν ἐπιχορήγηση τῶν σχολείων τους ἀπὸ τὴ μονή, μιᾶς καὶ ἡ περιουσία της προέκυψε ἀπὸ δωρεές τῶν προγόνων τους ἀλλὰ καὶ ἀπὸ προσαρτήσεις ἐλευθέρων (δημόσιων) γαιῶν, ποὺ ἀνῆκαν σὺν δικές τους περιφέρειες. Τὸ Ὄθωμανικὸ καθεστῶς δὲν ἐμπόδιζε τὴν ἴδρυση καὶ λειτουργία ἐλληνικῶν σχολείων.

Ἡ μονὴ διέξοδος λοιπὸν γιὰ μιὰ φτωχὴ ἐπαρχία, γιὰ νὰ μπορέση νὰ ἀνοίξη καὶ νὰ λειτουργήσῃ σχολεῖα, ἦταν ἡ στήριξη ἀπὸ τὴν ἀμπλουτὴ μονή. Τὰ γεγονότα ἄρχισαν τὸ 1863, ὅταν οἱ γειτονικὲς κοινότητες ζήτησαν τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς παρηκμασμένης πλέον «Ἑλληνικῆς Σχολῆς», ποὺ εἶχε ἰδρυθῇ τὸ 1808 καὶ δίδαξε σ' αὐτὴν ὁ περίφημος διαφωτιστὴς Βενιαμὶν Ὁ Λέσβιος.

Ἡ σχολὴ αὐτὴ εἶχε ἀνεγερθῇ ἐντὸς τοῦ χωριοῦ Ἀχυρῶνας (σημερινὴ Καλλονή). Οἱ μοναχοὶ ἀρνήθηκαν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὴν ἐκκλήση αὐτή. Οἱ ἀντιδράσεις ἐντάθηκαν καὶ ἔλαβαν δημοσιότητα ἀπὸ τὸν Τύπο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Σμύρνης, ἐστράφησαν δὲ καὶ κατὰ τοῦ Πατριαρχείου, στὸ ὁποῖο ἀνῆκε διοικητικῶς ἡ μονή. Ὁ πατριάρχης Ἰωακείμ ὁ Γ' προσάθισε μὲ μία ἐφάπαξ εἰσφορὰ 3.000 γροσσίων νὰ ἐκτονώσῃ τὴν κατάσταση. Εἰς μάτην ὁμως.

Φαίνεται ὅμως, πὼς τέτοιες ἀπαιτήσεις τῶν λαϊκῶν ἐνεφανίζοντο καὶ ἄλλοι, γεγονὸς ποὺ ἔκαμε τὸν πατριάρχη νὰ λάβῃ τὰ μέτρα του. Φοβούμενος τὴν ἀπώλεια τῆς περιουσίας τῶν πατριαρχικῶν μονῶν καὶ τὸν ἔλεγχό της ἀπ' τοὺς λαϊκοὺς, ἀποφασίζει νὰ ἀφαιρέσῃ τὶς ἰδιοκτησίεις αὐτὲς καὶ νὰ τὶς προσαρτῇ στὴν κυριότητα τοῦ Πατριαρχείου! Μὲ ἓνα σχετικὸ «Ὑπόμνημα» γεμάτο ἀλαζονεῖα ἐκδήλωσε ἓνα ὠμὰ οἰκονομίστικο «πρόσωπο»: πέτραν τῆς θεοκρατικῆς του τυραννίας λειτουργοῦσε πάντοτε καὶ ὥς στυγνὸς γαιοκτῆμων.

Τὸ συγκρότημα τῆς Μονῆς Λειμῶνος τῆς Δυτικῆς Λέσβου, πὸν ὑπῆρξε τὸ ἐπίκεντρο τοῦ σημαντικοῦ ὄσο καὶ ἀγνωστοῦ στὴν ἱστορία τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ «Λειμωνιακοῦ Ζητήματος».

“Όταν γνωστοποιηται ή απόφαση αυτή του πατριάρχη, θύελλα αντιδράσεων σηκώνεται σ’ όλόκληρη την επαρχία. Σ’ αυτές συμμετέχουν τώρα και οι μοναχοί, για τὸ λόγο ὅτι χάνουν τις άνέσεις τους που τους επέτρεπε ὁ πλοῦτος της μονής. Ἡ απόφαση του πατριάρχη προέδλεπε επίσης την επιστροφή των καλογήρων στο «*ἀρχαῖον κοινόδιον*» και τή διάλυση της «συζυγούς» γυναικείας μονής.

Ὁ Τοῦρκος ὑποστηρίζει, ὁ πατριάρχης ἀφορίζει!

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1879 πραγματοποιεῖται στὸν Μόλυβο πολυπληθὴς λαϊκὴ διαμαρτυρία μετὴ συμμετοχὴ ὅλων τῶν κοινοτήτων. Τὸ αἷτημα πλέον γίνεται συγκεκριμένο: Ἀνέγερση Γυμνασίου και «Ἀνωτέρου Παρθεναγωγείου» μετὴ συνδρομὴ της μοναστηριακῆς περιουσίας. Τὸ κτίσιμο τῶν εκπαιδευτηρίων θὰ γινόταν ἀπ’ τοὺς λαϊκοὺς, ἐνῶ οἱ μισθοὶ τῶν δασκάλων, τὸ φαγητὸ και τὰ φορέματα τῶν μαθητῶν θὰ πληρώνονταν μετὴ ἔξοδα της μονής. Ἡ μονὴ λοιπὸν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαιρεθῇ ἀπὸ τὴ σχετικὴ πατριαρχικὴ απόφαση, γιατί ἔπρεπε νὰ στηρίξῃ τὴν παιδεία της επαρχίας.

Ρεπορτάζ και ἐπιστολές τῶν λαϊκῶν δημοσιεύονται στίς ἐφημερίδες «Νεολόγος» της Πόλης και «Ἀμάλθεια» της Σμύρνης. Ἀκολουθεῖ ἀναφορὰ πρὸς τὸν πατριάρχη, μετὴ τὴν ὁποία ζητοῦσαν τὴν ἐξαίρεση της μονής. Ἀρχηγὸς τῶν μοναχῶν που προσεχώρησαν στο λαϊκὸ κίνημα ἦταν ὁ ἱερομόναχος Γρηγόριος ὁ Λέσβιος ἢ «Παπαφλέσσας». Ὁ Ἰωακείμ Γ’ βλέποντας νὰ χάνῃ τὸν ἔλεγχο της κατάστασης ἐνημερώνει τὴν τουρκικὴ κυβέρνηση γιατὰ τὰ «ἔκτροπα» και τὴν καλεῖ νὰ προδῇ σὲ συλλήψεις.

Τότε διοικητὴς (μουτεσαρίφης) της Λέσβου ἦταν ὁ περίφημος Κεμάλ Μπέης, που ἀναφέρεται ὡς «*φιλόμουσος ἀγαπῶν τὰ γράμματα ἀξιωματοῦχος*». Ἦταν δὲ και φίλος τῶν στασιαστῶν, γι’ αὐτὸ στὴ σχετικὴ ἀναφορὰ του πρὸς τὴν Κυβέρνηση «κάλυψε» τὰ γεγονότα και τοὺς πρωταγωνιστές τους.

Ταυτόχρονα συγκροτήθηκε ἐπιτροπὴ ἐκπροσώπησης τῶν κοινοτήτων ἀποτελούμενη ἀπὸ ἐπιφανεῖς Λεσβίους, που στίς 15 Αὐγούστου τοῦ 1882 καταλαμβάνει τὴν μονὴ και συγκαλεῖ ἐντὸς της γενικὴ ἐπαρχιακὴ συνέλευση. Ἐκεῖ ἀποφασίζεται νὰ συσταθῇ ἀρχικῶς «*Κεντρικὴ Ἐπαρχιακὴ Σχολή*» μετὴ τρεῖς τάξεις και νὰ εἰσαχθοῦν σ’ αὐτὴν 30 μαθητές, ἕνας ἀπὸ κάθε κοινότητα. Στίς 20 Αὐγούστου μπαίνει ὁ θεμέλιος λίθος της «Λειμωνιάδος Ἐπαρχιακῆς Σχολῆς».

Βλέποντας ὁ πατριάρχης νὰ χάνῃ τὸ παιγνίδι της περιουσίας της μονής προχωρεῖ σὲ πιὸ «δυναμικὴς» πράξεις: διαλύει μετὴ απόφασή του τὴν ἱεραρχία της μονής και καθαιρεῖ τὸν ἡγούμενο Γεδεών. Στὴν συνέχεια ἀφορίζει τοὺς τρεῖς πρωταγωνιστές της ἀνταρσίας. Τὸν Ζαφειράκη Ὑπανδρευμένο, ἐπιφανὴ ἄνδρα και δουλευτὴ Αἰγαίου ἀπὸ τὸν Μόλυβο, τὸν Ἰωάννη Κόντο, διδά-

σκαλο από την Καλλονή και τὸν δικηγόρο Μιλτιάδη Νικόπουλο, κάτοικο Καλλονῆς.

Ἡ ἱεραρχία ζητεῖ τὴν ἐπέμβαση τοῦ Σουλτάνου

Οἱ ἀφορισθέντες δὲν πτοήθηκαν καὶ συνέχισαν τὴ δράση τους, ὅμως τὸ οὐσιαστικὸ κτύπημα τὸ δέχθηκαν ἀπ' τὸν νέο Τοῦρκο διοικητὴ τῆς νήσου.

Ὁ μητροπολίτης Μυτιλήνης Κωνσταντῖνος σὲ συνεργασία μὲ τὸν πρῶτον πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Καλλίνικο, ποὺ «ἠσύχαζε» κοντά του, ζήτησαν ἀπ' τὸν Σουλτάνο νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπ' τὴ διοίκηση τῆς νήσου τὸν Κεμάλ Μπέη, ὥστε νὰ μείνουν ἀκάλυπτοι ἀπ' τὴν τουρκικὴ ἐξουσία οἱ τρεῖς ἀφορισθέντες. Πράγματι ὁ Κεμάλ Μπέης μετατίθεται στὴ Ρόδο, καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Ρόδου Γιουσούφ Ἀγιάκ ἔρχεται στὴ Λέσβο (1884).

Καθ' ὑπόδειξιν τῶν δύο ἐπισκόπων ὁ Γιουσούφ Ἀγιάκ καταλύει τὴν ἐπιτροπὴ καὶ φυλακίζει ὁκτὼ στασιαστὲς *«μετὰ τῶν γυναικῶν τους»*... Ὁ ἱερομόναχος Γρηγόριος ὁ Λέσβιος καταζητεῖται ἀπ' τὴν τουρκικὴ ἀστυνομία καὶ τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ οὐδεὶς μπόρεσε νὰ τὸν ἐντοπίσῃ. Τὸ Πατριαρχεῖο ὅμως εἶχε χάσῃ τὸν «πόλεμο»:

Παρὰ ταῦτα ἡ Λειμωνιάς Σχολὴ εἶχε ἤδη τρία χρόνια λειτουργίας μὲ τὴν συνδρομὴ τῆς μονῆς. Ὑπῆρξαν πιέσεις ἀπ' τὸν ἀνώτερο κληρὸ τῆς νήσου, γιὰ νὰ κλείσῃ (ὁ μητροπολίτης Μυτιλήνης τὴν χαρακτήριζε *«σκόλοπα ἐν τῇ σαρκὶ τῆς ἐπαρχίας»*), χάρις ὅμως στὴν θέληση τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας λειτούργησε γιὰ 30 συνεχῆ ἔτη, ὡς τὸ 1914, ὅποτε καὶ ἐγκαταλείφθηκε. Ἀπὸ τὸ ὕλικὸ τῶν ἐρειπίων τῆς θεμελιώθηκε τὸ 1923 ἀπ' τὸ ἐλλαδικὸ κράτος πλέον τὸ σχολικὸ συγκρότημα τῆς Καλλονῆς.

Ἐπίλογος

Τὰ «Λειμωνιακά» εἶναι ἀπ' τὰ συμβάντα ἐκεῖνα, ποὺ καταδεικνύουν τὰ πραγματικὰ αἷτια τῆς πνευματικῆς κατάντιας τῆς ὑποτιθέμενης ἐθνικῆς ἡγεσίας τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ ὕστερα ἀπ' τὸν βίαιο ἐκχριστιανισμό του. Δὲν ἦταν μόνο ἡ πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ὑποδούλωση τοῦ Ἑθνους σὲ ξένους δυνάστες, ἀλλὰ κυρίως ὁ ἐσωτερικὸς θρησκευτικὸς σκοταδισμός, ποὺ παρέλυσε τὴν Παιδεία καὶ ὁ ἐθνικὸς μαρασμός καὶ ὁ πνευματικὸς, ἐκφυλισμός, ποὺ ἀκόμη καὶ σήμερα ἀκυρώνουν κάθε προσπάθεια πνευματικῆς ἀνάκαμψης.

Σημείωση: Ὅλο σχεδὸν τὸ ὕλικὸ τῆς παρουσίης μελέτης ἐλήφθη ἀπ' τὸ βιβλίο τοῦ δρος Θεολογίας Ι. Μουτζούρη «Ἡ Καλλονὴ τῆς Λέσβου», ἔκδοση τοῦ Δήμου Καλλονῆς (1996), στὸ ὁποῖο ὑπάρχει καὶ ἡ σχετικὴ μὲ τὰ «Λειμωνιακά» βιβλιογραφία.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Ἑλληνικὴ γλωσσική... sovereignty

Ἐὰν ἔχετε ἀκούσει τοὺς βασιλόφρονες τῆς Ἀγγλίας νὰ μιλοῦν γιὰ τὴν βασιλίτσά τους –καὶ βασίλισσα τῆς Αὐστραλίας φυσικά–, θὰ ἔχετε διαπιστώσει, πόσο ἐμφατικά (*emphatically*) καὶ ἱεροτραγικά (*hierotragedically*) προφέρουν τὶς λέξεις ποὺ ἀναφέρονται στὸ μονάρχη τους (*monarch*). Μὲ τὸν ἴδιο δυναμικὸ (*dynamic*) τρόπο ἀναφέρονται στὸ θρόνο (*throne*), στὸ στέμμα ἢ κορώνη (*crown*), στὴν αὐτῆς μεγαλειότητα (*majesty*), στὸ σκῆπτρο τῆς (*sceptre*), στὴν κυβερνήσῃ τῆς (*government*), στὸ συμβούλιο (*council*) τοῦ μονάρχη (*monarch*). καὶ πάνω ἀπ' ὅλα, ὅταν ἀναφέρονται στὸ ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ κυρίαρχος, ὁ ἡγεμόνας, ἡ ἀνωτάτη βασίλισσα, καὶ τὴν ὀνομάζουν βαρύνγδουπα Sovereign.

Σὰς πῆγε ποτὲ ἡ ἰδέα ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ λέξη –ὅπως ὅλες οἱ παραπάνω– εἶναι ἑλληνικῆς κατασκευῆς καὶ προέλευσης; Ναι, εἶναι γραμμένο ἐπάνω τῆς τὸ σῆμα κατατεθὲν τῶν ἡμερῶν μας «*Made in Hellas*» χωρὶς ἡμερομηνία λήξης! Εἶναι καταπληκτικό, ἡ ἀγγλικὴ ἀριστοκρατία νὰ εἶναι καταστόλιστη μὲ τὰ πιὸ ἀπλᾶ ἀλλὰ καὶ τὰ πιὸ σοβαρὰ ἑλληνικὰ στολίδια: τὶς ἑλληνικὰς λέξεις.

Τί σημαίνει λοιπὸν ἡ λέξη Sovereign; Τὸ ἑλληνικὸ ἐπίρρημα «ὑπεράνω» πρῶτα οἱ Τυρρῆνοί καὶ ἔπειτα οἱ καημένοι οἱ Λατῖνοι τὸ πήραν αὐτοῦσιο καὶ τὸ ἔκαναν *superanus*. Τὸ ἑλληνικὸ «ὑπεράνω» (ὑπέρ+ἄνω), δηλ. τὸ ὑψηλότερο, τὸ συμπεριέλαβαν στὴ γλῶσσα τους νὰ σημαίνει «αὐτὸς ποὺ εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλους». Ἔτσι ὁ ἡγέτης, ὁ μέγας, ἡ κεφαλὴ ἔγινε *superanus*. Ἡ ἱερότητα καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς λέξης «ὑπεράνω» γέννησε σ' ὅλες τὶς εὐρωπαϊκὰς γλῶσσας νέες λέξεις μὲ ἑλληνικώτατη σημασία τοῦ ἀνώτερου, τοῦ ὑπεράνω ὄλων. Πέρασε ὁμως μέσα ἀπὸ ἀνορθόγραφους... λεξικογράφους. Εἶναι αὐτὸ ποὺ εἶπε ὁ ποιητὴς Καβάφης τὸ 1906: «ἀνακατενμένοι μὲ Τυρρῆνους καὶ μὲ Λατίνους, καὶ ἄλλους ξένους».

Ὁ «ὑπεράνω» πέρασε στὰ Γαλλικὰ καὶ ἔγινε *souverain* καὶ μετὰ εἰσπήδησε καὶ στὰ Ἀγγλικά· καὶ ἐδῶ οἱ ἄλλοι ἀγγλόφωνοι λεξικογράφοι δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ χωνέψουν, πὼς ἓνας βασιλιάς μπορεῖ νὰ ...κάνῃ *rain* (δηλ. νὰ βρέχῃ) καὶ τὸ συνδύασαν μὲ τὸ *reign* = ἄρχω, βασιλεύω, ποὺ καὶ αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ ὀρέγω = ἀπλώνω, σηκώνω· καὶ στὰ Ἀγγλικά τὸ *superanus* ἔγινε Sovereign (προφέρεται σόβριν) καὶ φυσικά σημαίνει ὁ κυρίαρχος, ὁ ἀνώτερος, ὁ βασιλιάς· καὶ *sovereignty* εἶναι ἡ κυριαρχία.

Οἱ Ἀγγλοὶ κόψανε καὶ χρυσὴ λίρα, ποὺ τὴν ὀνόμασαν Sovereign. Στὴν Αὐστραλία τὸ μεγαλύτερο φυσικὸ μνημεῖο τοῦ χρυσοῦ στὸ Ballarat τὸ ὀνομάσαμε Sovereign Hill. Αὐτὴ ἡ λέξη στὰ Ἀγγλικά ἔχει τελετουργικὴ σημασία. Εἶναι ἀνώτατον ἐπιπέδον, λέγεται καὶ γεμίζει τὸ στόμα ἱερότητα. Πρέπει νὰ ὑπενθυμίζεται ὁμως σ' ὅλους τοὺς ἀγγλόφωνους ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ λέξη προήλθε ἀπὸ τὸ χρυσωρυχεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας...

Θωμᾶς Ἡλιόπουλος

Διευθυντὴς Κολλεγίου «Παιδεία»
Μελβούρνη, Αὐστραλία

Πολεμοῦν γιὰ τὸ Filioque...

Θὰ πρέπει ν' ἀπευθυνθοῦμε στοὺς χριστιανοὺς ἀρχηγούς καὶ στὸ ποίμνιό τους καὶ νὰ τοὺς ποῦμε: Κύριοι, ὡς συνεχιστὲς μιᾶς θρησκευτικῆς παράδοσης εἶστε ὑπεύθυνοι καὶ ὑπαίτιοι γιὰ τὰ παρακάτω, γιὰ νὰ ἀναφέρω μερικά, ἐγκλήματα:

- Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔβαλε τοὺς ὁπαδούς του τῆς Ἐφέσου καὶ ἔκαυσαν σημαντικὸ μέρος τῆς βιβλιοθήκης (ἄξιας 50.000 χρυσῶν δραχμῶν), ὅπως ἀναφέρουν οἱ «Πράξεις τῶν Ἀποστόλων», γιατί «ἔτσι ηὔξανε καὶ μεγάλωνε ὁ λόγος τοῦ Κυρίου».

- Ὁ ἅγιός σας Κωνσταντῖνος, δολοφόνος τοῦ γιοῦ του, τῆς γυναίκας του, τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ πολλῶν ἄλλων, κατεδάφισε τὸν ναὸ τῆς Ἀφροδίτης, γιὰ νὰ χτίσῃ τὸν λεγόμενο «Πανάγιο Τάφο» (ἔτος 327). (Ὁ ναὸς προὔπηρχε τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ ὑπῆρχε ἐκεῖ τάφος.) Ἐπίσης λεηλάτησε μαντεῖα Ἑλλήνων, ἔκαυσε ναοὺς, θανάτωσε Ἑλληνες ἱερεῖς, κατέστρεψε τὸν Ἄθω τῆς Ἀρτεμιδικῆς λατρείας.

- Ὁ διάδοχός του Κωνσταντῖος ἔθεσε γιὰ πρώτη φορὰ ἐκτὸς νόμου τὸ ἑλληνίζειν.

- Ὁ ἅγιος Μερκούριος δολοφόνησε τὸν Ἰουλιανό, ἐπειδὴ εἶχε ἑλληνικὴ παιδεία καὶ παρέμενε πιστὸς στὰ πάτρια.

- Ὁ Θεοδόσιος, τὸν ὁποῖο χαρακτηρίζετε Μεγάλο γιὰ τὴν δάρβαραν συμβολή του στὸ χριστιανισμό, θανάτωσε 15.000 Ἑλληνες στὸν ἱππόδρομο Θεσσαλονίκης καὶ 10.000 στὴν Καβάλα, γιατί ἀρνοῦντο νὰ ὑπακούσουν στὴν ἀποκαλυπτικὴ «ἀγάπη». Ὁ ἴδιος κατήργησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες (393), συνεργάστηκε μὲ τὸν ἐπίσκοπο Ἀλεξανδρείας Θεόφιλο καὶ ἔκαψαν τὸ Σεράπειο καὶ τὰ βιβλία τῆς περίφημης βιβλιοθήκης, ψάλλοντας μάλιστα «Ἀλληλούια» (=Δόξα στὸ Γιαχβέ). Ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος παρέδιδε σὲ βασανιστήρια Ἑλληνες ἱερεῖς καὶ φιλοσόφους, κατέστρεφε ἱερά, ἔλυνε ἀγάλματα θεῶν καὶ ἔσπερνε τὸν βαρβαρισμό. Ὁ Θεοδόσιος κήρυξε ἐκτὸς νόμου τὴν πατρὴα θρησκεία (ἔτος 392), διέταξε τὴν θανάτωση ἑλληνιστῶν καὶ «ὄσων» ἄλλων ἀσχολοῦντο μὲ τὴν φιλοσοφία. Στὸν καιρὸ τοῦ ὁ Ἀλάριχος μὲ συρφετὸ ρασοφόρων καλογήρων ἰσοπέδωσαν τὴν Ἑλλάδα, ἀφάνισαν περικαλλῆ μνημεῖα καὶ θανάτωσαν ὅποιον Ἑλλήνα συναντοῦσαν στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ.

- Ὁ χριστιανικὸς ὄχλος τοῦ Ἀρκαδίου ἐπέφερε τεράστιες καταστροφές καὶ διέπραξε λυντσαρίσματα «ἐθνικῶν» (= Ἑλλήνων).

• Ὁ Ἱωάννης Χρυσόστομος, πού ἀποκαλοῦσε «καθάρματα» τοὺς Ἕλληνες φιλοσόφους καὶ διακήρυττε «ἀντὶ πηγῶν νὰ ρέῃ αἷμα Ἑλλήνων», ἃν καὶ ὁ ἴδιος εἶχε περάσει ἀπὸ τὴν θύραθεν παιδεία, εὐθύνεται γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στὴν Ἐφεσο, ἐνὸς ἀπὸ τὰ Ἑπτὰ Θαύματα τοῦ Κόσμου, ὠργάνωνε ροπαλοφόρους μοναχοὺς καὶ ἐξώντωνε Ἕλληνες καὶ ἑλληνίζοντες. Αὐτὸ τὸν δάρδαρο καὶ σκοταδιστὴ «ἅγιο» ἔχετε ἀνακηρύξει φωστῆρα τῶν γραμμάτων καὶ προστάτη τῆς παιδείας σας μέχρι σήμερα.

• Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ἀνεψιὸς τοῦ Θεοφίλου, τοῦ καταστροφέα τοῦ Σεραπείου, μὲ τὸν μισαλλόδοξο ὄχλο του συνέλαβαν, βίασαν καὶ διαμέλισαν τὴν φιλόσοφο Ὑπατία (ἔτος 415) μέσα στὴν ἐκκλησία καὶ κομμάτια τοῦ σώματός της περιέφεραν στοὺς δρόμους στὸ ὄνομα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

• Οἱ πνευματικοὶ σας πρόδρομοι Καύσαινε τὰ συγγράμματα τοῦ Πορφυρίου, τοῦ Κέλσου, τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ πολλῶν ἀκόμη, γιὰτὶ ἦταν ἐναντίον τους. Ἔτσι «ἤψανε ὁ λόγος τοῦ Κυρίου».

• Ὁ αὐτοκράτορας Λιουπράδα (Ἰουστινιανὸς) ἦρθε νὰ δάλῃ τὴν ταφόπετρα στὴν Ἑλλάδα. Ἐκλείσει τὴν Πλατωνικὴ σχολὴ Ἀθηνῶν (ἔτος 529), γιὰ νὰ ἐπικρατήσουν ἔκτοτε τὰ συναξάρια καὶ οἱ ἀναφορὲς στὴν Ἰουδαία [...].

• Πάνω σ' αὐτὴ τὴν δάση χτίσατε τὸν νέο κόσμον καὶ ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Ἑλλάδας χτίσατε χώρους συνάξεως ποιμνίων, ἐκκλησίαις, σπάζοντας μέχρι σήμερα ὅ,τι ἔχει ἀπομείνει: Πρὶν μόλις δύο χρόνια ὁ ἐπίσκοπος Κερκύρας ἀφαίρεσε ὑλικά ἀπὸ τὸν ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, γιὰ νὰ χτίσῃ ἐπάνω του ἐκκλησία.

Ο κατάλογος τῶν ἐγκλημάτων κατὰ τῆς Ἑλλάδας μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα πολύτομο βιβλίον· καὶ κάποτε θὰ γραφῇ ἡ «Βίβλος τῶν Παθῶν τῆς Ἑλλάδας». Ὅμως βλέπουμε τὸ τραγελαφικόν, νὰ ἀντιπαρατίθενται δυὸ φατρίες (Καθολικῶν καὶ Ὁρθοδόξων) ὁμοϊδεατῶν σὲ γῆ πού δὲν τοὺς ἀνήκει. Ἀντὶ νὰ ζητήσουν καὶ οἱ δύο συγγνώμη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα γιὰ τὰ ἐγκλήματά τους κατὰ τοῦ ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ, πολεμοῦν γιὰ τὸ «φιλιόκβε». Ὅμως κάποια στιγμή θὰ ἔλθῃ ὁ Ἡρακλῆς νὰ καθαρίσῃ τὸν κόπρον. Νὰ εἴμαστε βέβαιοι γι' αὐτό. Οἱ καιροὶ ἔχουν ἀλλάξῃ καὶ σὲ κάθε γωνία τῆς Ἑλλάδας, σὲ κάθε ἐστία, ἀναγεννᾶται ὁ φοίνικας ἀπὸ τὴν σάχη. Εἶναι ζήτημα χρόνου, καὶ ὅλο τὸ πομπῶδες αὐτὸ οἰκοδόμημα θὰ καταρρεύσῃ ὅπως ἡ Σοβιετικὴ Ἑνωση. Οἱ καιροὶ εἶναι δικοί μας, ὦ Ἕλληνες!

Τρύφων Ὀλύμπιος

Διδάκτωρ καὶ πρόην καθηγητὴς
τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Στοκχόλμης

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

PAUL FOUCARD, *Τὰ Ἑλευσίνεια Μυστήρια*

Τὸ βιβλίο «Les Mystères d'Eleusis» τοῦ Γάλλου ἐλληνιστοῦ Paul Foucard (1836-1926), διευθυντοῦ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν τὴν διετίαν 1878-1890, ἐκδοθὲν τὸ 1914, μετεφράσθη στὰ Ἑλληνικά καὶ κυκλοφόρησε τὸν Δεκέμβριο 2000. Μελέτησα προσεκτικὰ τὸ ἔργο. Δικαιώθηκε ἡ ἀποψίς μου, ὅτι πολλοὶ ἀλλοδαποὶ γράφοντες περὶ Ἑλλάδος δέον νὰ ἀντιμετωπίζονται μὲ ἐπιφύλαξι, εἴτε ὡς μὴ κατανοοῦντες τὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, εἴτε ὡς διαστρέφοντες τὴν ἀλήθεια. «Φοβοῦ τούτους καὶ δῶρα φέροντας.»

Ὁ συγγραφεὺς στὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνος κατέληξε στὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ Ἑλληνικά μυστήρια προήλθαν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Τὸ στηρίζει σὲ ἐσφαλμένους συλλογισμούς του δάσει διαφόρων εὐρημάτων, ἐκ τῶν ὁποίων κάνει εἰκασίες. Δὲν εὐτύχησε νὰ διώσῃ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀποκρυπτογραφίσεως τῶν Γραμμικῶν Γραφῶν Α καὶ Β, οὔτε γινώριζε ἢ μελέτησε τὰ «Ὀρφικά», ποὺ ἔδωσε στὴ δημοσιότητα ὁ Ἰωάννης Πασσαῖς, τίς ἔρευνες καὶ ἀνακαλύψεις τοῦ ἀνθρωπολόγου Ἀρη Πουλιανοῦ, τὴν ἀποκάλυψι τοῦ Δίου καὶ τοῦ διασωθέντος ἐν αὐτῷ ναοῦ τῆς Ἴσιδος καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἑλληνικά κείμενα.

Αὐθαρετῶν ἰσχυρίζεται, ὅτι δῆθεν... «μέγα μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ πανθέου ἀποτελεῖται ἀπὸ θεοὺς ἀλλοδαπῆς προέλευσης», οὐδὲν παράδειγμα προσκομίζων. Ἀντιθέτως οἱ πλείστοι τῶν θεῶν τῆς Αἰγύπτου εἶναι οἱ τῶν Ἑλλήνων, ἔχοντες ἐπικεφαλῆς τὸν Δία Ἀμμωνα. Ὡς ἀποκαλύπτει ὁ Πλούταρχος στὰ «Ἠθικά», Ζεὺς Ἀμμων εἶναι ὁ Ζεὺς τῆς Ἀμμων. Τοῦτο ἐπιβεβαιοῖ ἐμμέσως ὁ Foucard ἀναφέρον τὸ «ἑλληνικὸν πλοῖον Ἀμμωνίας ἢ Ἀμμωνίς», μὲ τὸ ὁποῖον ἐπεκρινώνουν οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ ἱερὸν τῆς ὁάσεως Σίονα ἢ Σίδα, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς διαδραμόντας αἰῶνας λόγῳ προσχώσεων ἀπεμακρύνθη τῆς θα-

«Τελειότερη τῶν γλωσσῶν ἡ Ἑλληνικὴ, τοὺς ἡλίθιους ἐξυπηρετεῖ ἡ Ἀγγλική» 80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ F. G. SAGREDO

Συμπληρώθηκαν φέτος 80 ἔτη ἀπὸ τὴν γέννησι τοῦ Βάσκου φιλοσόφου καὶ συγγραφέως Federico Grutwig Sagredo, ὁ ὁποῖος διετέλεσε πρύτανης τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βασκικῆς Γλώσσας («Euskaltzaindia») καὶ πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βασκωνίας («Jakintza Baiñ»). Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ διακεκομένου ἐπιστήμονα ὁ «Δαυλὸς» δημοσίευσε σχετικὸ κείμενο στὸ 211ο τεῦχος του. Στὸ παρὸν τεῦχος, τιμώντας τὴν μνήμη τοῦ μαχητικοῦ «Ἕλληνας ἀπὸ τῆς παιδείσεως» Federico, δημοσιεύουμε σὲ νεοελληνικὴ μετάφρασι ἀποσπάσματα ἀπὸ ἓνα ἰσπανόφωνο ἄρθρο του στὴν μεγάλῃς κυκλοφορίας βασκικὴ ἐφημερίδα «Deia» (20-11-1997). Πρόκειται γιὰ μία ἐνδιαφέρονσα ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ ὑποστήριξης πρὸς τὴν τότε ὑπουργὸ Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ τοῦ Βασιλείου τῆς Ἰσπανίας κυρία Esperanza Aguirre, ἡ ὁποία ἐπιχείρησε νὰ δώσῃ νέα πνοὴ στὶς Ἀνθρωπιστικὰς Σπουδὰς τῆς πατρίδας τῆς, δεχόμενῃ μία σειρὰ ἐπιθέσεων ἀπὸ κύκλους ἀντιτιθέμενους σὲ παρόμοιες πρωτοβουλίες. Ὁ σκληρὸς ἀλλὰ δίκαιος λόγος

λάσσης. Ἀλλὰ Ἕλληνες στήν Γερμανία, κυριαρχοῦντες τῆς Εὐρώπης κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους, ἀνήγειραν ναὸν τοῦ Ἀμμωνος Διὸς στήν Βόρειον Γερμανίαν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκλήθη ὁ μέγας λιμὴν *Hamburg* (Ἀμβούργον). Δηλαδή ὠνομάσθη *Amon/Burg* > *Amburg* > *Hamburg*, ὡς ἀναγράφει στήν «ᾠγυγία» ὁ Σταγειρίτης. Ἀπορεῖ ὁμως, πῶς ἐκτίσθη ναὸς τοῦ Ἀμμωνος στήν Γερμανία, ἀφοῦ δὲν ἐπάτησαν Αἰγύπτιοι ἐκεῖ, ἀγνοῶν τὴν ἐτυμολόγησιν στὰ «Ἡθικά» ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου τοῦ Ζεὺς Ἀμμων > «Ζεὺς τῆς Ἀμμων», πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦ ὁποίου ὑφίστατο ἄμεση καὶ συνεχὴς ἐπικοινωνία μὲ τὴν μητρόπολιν. Περίφημη ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Ἀλεξάνδρου, κληθέντος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως «*Παῖ Διός*».

Ἔτερο σφάλμα τοῦ ὑπῆρξεν ἡ θεώρησίς του, ὅτι ἡ Ἱσις εἶναι θεὰ τῆς Αἰγύπτου, πού δῆθεν μετεφέρθη ἐν συνεχείᾳ στήν Ἑλλάδα. Τοῦτο καταρρίπτεται διὰ τοῦ διβλίου τῶν «Ἡθικῶν» τοῦ Πλουτάρχου «Περὶ Ἱσιδος καὶ Ὀσίριδος», ὅπου διευκρινίσθη ὅτι Ἱσις προῆλθεν ἐκ τοῦ *ὀσία* καὶ Ὀσιρις ἐκ τοῦ *ὀσιος* καὶ *ἱερός*, προσθέντος ὅτι Ὀσιρις εἶναι ἀναγραμματισμὸς τοῦ *Σίριος*.

Θεωρῶ ὅτι ὁ μακαρίτης Ἀνδρόνικος ἐγκλημάτησε ὀνομάσας τὸν τάφο τοῦ Φιλίππου τάφο «τῆς Βεργίνας», τοπικῆς μεταγενέστερης λατινικῆς ὀνομασίας πλησιοχώρου τῶν Αἰγῶν. Στὸ θέατρον τῶν Αἰγῶν, ἐφαπτόμενον τοῦ τείχους τῶν, ἐδολοφονήθη ὁ Φίλιππος, παραπλεύρως τοῦ ὁποίου ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τὴν κρύπτῃν ἐκάλυψε λόφος. Ἡ ἐκ βαρείας ἀμελείας ἢ δόλου ἴσως δοθεῖσα ψευδώνυμος ὀνομασία ἐμποδίζει τὸν φυσικὸν συνειρμὸν στοὺς Ἕλληνες: *Αἰγές* -> *Αἰγαῖον* -> *Αἴγυπτος*..., πού ἐλέγχει ψευδῆ τά... περὶ ἐκπολιτισμοῦ μας ἐξ Αἰγύπτου, διεγείρει τὴν κρίσιν, κατεδαφίζει τὸ ψεῦδος.

Ἀγνοεῖ ὁ P. Foucard τοὺς δύο στίχους τῶν «Ἀργοναυτικῶν» ἤτοι τὸν στίχον 44, ὅπου ὁ Ὀρφεὺς λέγει, συνεχίζων τὰ περὶ τῆς εἰσόδου τοῦ στὸν Ἄδην, «*Αἰγύπτω ἱερὸν λόγον ἐξελόχευσα*», δηλ. στήν Αἴγυπτον ἐξεμαίευσα τὸν ἱερὸν λόγον, πού σημαίνει ὅτι μετέδωσε εἰς αὐτὴν τὰ μυστήρια, καὶ τὸν στίχον 103, ὅπου λέγει: «*Αἰγύπτω, Λιθύῃ τε θροτοῖς ἄνα θέ-*

τοῦ *Federico* ἢ χει πάντοτε ἐπίκαιρος καὶ πάντοτε ἐγερτήριος.”

«Ἀξιότιμη κυρία Ὑπουργέ,

»Τὸ σχετικὸ μὲ τίς “Ἀνθρωπιστικὲς Σπουδές” διάταγμά σας σήκωσε τέτοια ἀναταραχὴ, σὰν νὰ δημιούργησε σὲ πολὺ κόσμον τὴν ὑπόψιαν ὅτι στὸν σχεδιασμὸ τοῦ θὰ μπορούσε νὰ κρύβῃ σκοτεινοὺς ἢ κακοπροαίρετους σκοπούς. Ἐνῶ λοιπὸν δὲν γίνεται κατανοητὴ μία τέτοια ἀρνητικὴ ἀντίδραση, ἐγὼ πιστεύω ὅτι θὰ ἔπρεπε ἀπὸ μόνο του νὰ ἦταν κάτι τὸ εὐπρόσδεκτο.

»Ἡ ἐπερχόμενη Εὐρωπαϊκὴ Ἔνωση, ἡ ὁποία θὰ κἀνῃ πιὸ ἀναγκαία τὴν ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν διανοουμένων, μᾶς ἀφήνει νὰ ἐννοήσουμε ὅτι εἶναι πιὸ ἀναγκαία καὶ ἡ ὁλοένα βαθυτέρα μελέτη τῶν καλουμένων Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν –δηλαδή τῶν Κλασικῶν Σπουδῶν– καὶ πάνω ἀπ’ ὅλα ἡ εἰς βάθος μελέτη τοῦ Κλασικοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ στήν γλῶσσα, στήν ὁποία αὐτὸς καταγράφηκε. Αὐτὸ εἶναι προφανὲς γιὰ ὅλους ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς πνευματικῶς τυφλοὺς: ὁ Πολιτισμὸς μας γεννήθηκε στήν Ἑλλάδα καὶ πάντοτε –σὲ ὅλο τὸ βάθος καὶ τὴν ἀνάπτυξή του– ὑπῆρξε ἐλληνικὸς καὶ ὄχι ἐθνικὸς. Ὁ ἐθνικὸς πολιτισμὸς εἶναι δευτερογενὴς καὶ ἔχει ἐπίσης ἐλληνικὲς ρίζες. Γι’ αὐτὸν τὸν λόγο δὲν μᾶς ἀρκεῖ νὰ γνωρίζουμε τοὺς πολιτισμικοὺς ὅρους σὰν μιὰ ἀπλὴ «λεξικὴ» ἐρμηνεία,

σφατα φαίνων», δηλ. στήν Αἴγυπτο καί τήν Λιβύην (Ἀφρικὴν) ἀποκαλύπτων τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ (θέσφατα). Ὁλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα τοῦ P. Foucard περὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς προελεύσεως τῶν μυστηρίων τῆς Ἑλεουσίνος κατέρρευσε.

Ὁ P. Foucard ὁμιλεῖ γιὰ 2.000 ἔτη π.Χ., ἐνῶ τὰ «Ὀρφικά» μετροῦν πολὺ περισσότερον τῶν 12.000 ἐτῶν. Ὁ Αἰγύπτιος ἀρχιερεὺς τῆς Σαΐδος, ἀποτεινόμενος στὸν Σόλωνα, τοῦ παρετήρησε («Τίμαιος», Ε 24): «*προηγείτο ἡ πόλις σας 1000 χρόνια, ἀφοῦ παρέλαβε γιὰ σᾶς τὸ σπέρμα ἀπὸ τὴν Γῆν καὶ τὸν Ἥφαιστον, ἡ δική μας δὲ ἦτο καθυστερημένη. Στὰ ἱερά μας διδλία ἔχει γραφῇ ὅτι ἡ διοργάνωσις τῆς πόλεώς μας ἔγινε πρὸ 11(8.000) ἐτῶν*», δηλ. ἡ Ἀθήνα προηγέθη κατὰ 1000 ἔτη τῆς Σαΐδος.

Ἡ Ἑλεοσις εἶναι ἡ ἔλενσις τῆς πεμπουσίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ· ἡ ἔλενσις τῆς θεᾶς Δήμητρος, ποὺ ὡς Ἑρα-Τέρα ταυτίζεται μὲ τὴν Ἥρα > Ἑρα (terra, terre, territory, erde, earth) > Ρέα (μήτηρ τῶν θεῶν), τοὺς Τριπτόλεμον, Εὐμολπον, Θησέα, Ἡρακλέα, τοὺς Διοσκούρους, τὸν Διόνυσον κ.λπ.

Παρ' ὅτι διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ συγγραφέως ἡ ἐρευνά του ὑπῆρξεν ἐνδιαφέρουσα καὶ σοβαρή, ὅμως διαφαίνεται ἔχουσα θαυτέρον στόχον, τὴν ἀνάδειξιν τῆς Αἰγύπτου ὡς ...λί-κνου τῶν μυστηρίων ἀρχικῶς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ κατ' ἐπέκτασιν, θέτουσα εἰς δευτέραν μοῖραν τὰ μυστήρια καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἑλλάδος ὡς παράγωγον. Ἐφθάσε δὲ εἰς τοιοῦτον σημεῖον διαστροφῆς, ὥστε νὰ ἐμφανίζῃ καὶ στόλον φάντασμα τῶν Φαραῶ (!) ὅλως αὐθαιρέτως.

Ὁ γνωστὸς σύγχρονος ἀρχαιολόγος Samson μετὰ πολυχρονίους ἀνασκαφικὰς ἐρεῦνας καὶ μελέτας τοῦ στὸν χώρο τῶν ἀκτῶν καὶ νήσων τοῦ Αἰγαίου κατέληξε στὸ συμπέρασμα, ποὺ καὶ διὰ σειρᾶς ἐκπομπῶν ἀπὸ μεγάλης ἀκροαματικότητος ραδιοσταθμὸν ἀνεκοίνω-σεν, ὅτι τὸ 9.000 π.Χ. ἑλληνικὰ πλοῖα ὥρῳσαν τὸ Αἰγαῖο μεταξὺ οἰκισμῶν τῶν νήσων τοῦ καὶ παραλίων του. Ἡ εὐρεσις σποραδικῶς στὸν ἑλληνικὸν χώρον σκαραβαίων ἢ ἄλλων αἰγυπτιακῶν χειροτεχνημάτων οὐδόλως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπίσκεψις Αἰγυπτίων ἢ

ποὺ γρήγορα λησμονοῦμε καὶ συγχέουμε. Ἦδη οἱ Ρωμαῖοι ἔλεγαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶχε ἐφεύρει τὰ πάντα. Αὐτὸ λοιπὸν δὲν ἄλλαξε ἀπὸ τότε.

»Πρὶν ἀπὸ περὶπου δέκα ἔτη εἰσήλθαμε στὴν Ἑποχὴ τῆς Κυβερνητικῆς καὶ τῆς Πληροφορικῆς, ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν μεγαλύτερη ἐπανάσταση ποὺ γνώ-ρισε ἡ ἀνθρωπότητα μετὰ ἀπὸ τὴν ἐφεύρεση τῆς γεωργίας κατὰ τὴν Νεολιθικὴ Ἑποχὴ. Ὅμως οἱ σύγχρονοι καθημερινοὶ ἄνθρωποι –μέχρι καὶ οἱ καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων, ποὺ προφανῶς ἀνήκουν στὴν τάξη τῶν μετριοτήτων– εἶναι σχεδὸν στὸ σύνολό τους ἀνίκανοι νὰ διακρίνουν αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ καὶ βλέπουν μόνον τὶς ἐμφανέστερες ἐπιπτώσεις της, ὅπως τὸ ὅτι οἱ ἐργάτες μένουν δίχως ἀπα-σχόληση.

»Μὲ τούτῃ τὴν κατάστασι δὲν ἔχει καμμία σχέση ἡ Δημοκρατία, τὴν ὁποία –ἀν καὶ εἶναι λέξη ἑλληνικὴ– δὲν γνωρίζουν οὔτε νὰ τὴν χρησιμοποιοῦν οἱ σύγ-χρονοι κοινῶν τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας, δηλαδὴ ὅσοι δὲν εἶναι «Ἑλληνες ἀπὸ τῆς παιδεύσεως». «Δῆμος» στὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα δὲν σημαίνει «λαός», ἓνα σύ-νολο ἀνθρώπων. «Δῆμος» εἶναι ἓνας σννοικισμὸς ἢ μιὰ κοινότητα τέτοια, ὅπως τὴν προσδιορίζει ὁ Κλεισθένης, ποὺ χώρισε τὴν Ἀττικὴν σὲ ἑκατὸ δήμους, στοὺς ὁποίους ἐγγράφονταν οἱ Ἀθηναῖοι πολῖτες. Ἀσφαλῶς λοιπὸν δὲν ἦταν μιὰ ἄμορ-

ἀκόμη καί... κατάληψις τῆς Ἑλλάδος, ὡς πειράται νὰ μᾶς πείσῃ στὸν 6' τόμο του τῆς «Μαύρης Ἀθηνᾶς» ὁ συμπαθὴς στὸν γνωστὸ ἐθνικὸ φανατισμὸ του Martin Bernal. Ἀπλούστατα οἱ ἱστορικὲς μαρτυρίες περὶ τῶν ἐλληνικῶν ἐπεμβάσεων σωτηρίας τῶν Αἰγυπτίων μετὰ κλῆσιν ὑπὸ τῶν Φαραῶν ὄχι μόνον τῶν γειτόνων Κρητῶν ἀλλὰ καὶ τῶν Μακεδόνων, οἱ πυκνὲς ἐπισκέψεις τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων στὴν Αἴγυπτον, μεγάλα τεχνικὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων εἰς αὐτὴν (ὡς ἡ πυραμὶς τοῦ Μῆν – Μένες – Μηνᾶ ἢ Μίνως ἐπὶ τοῦ τάφου του στὴν λίμνη Μοίριδα καὶ ἡ κατασκευὴ λαβυρίνθου), ἡ μετάβασις μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Ἀκτίνος, υἱοῦ τῶν Ἡλίου καὶ τῆς Ρόδου, ποὺ ἱδρυσεν τὴν Ἡλιούπολιν τιμῶν τὸν πατέρα του καὶ ἐδίδαξεν ἀστρονομίαν τοὺς Αἰγυπτίους κ.λπ., αὐτὰ τὰ γεγονότα σιγῇ ὑπόπτως ἀντιπαρῆλθεν ὁ Paul Foucard. Τὸ βιβλίον του συνεπῶς χρησιμότητα ἔχει πρὸς μελέτην καὶ ἐξηγήσιν τῆς μονομεροῦς καὶ διαστρεβλωτικῆς θέσεως ὠρισμένων συγγραφέων καὶ τῆς ψυχώσεώς των ἢ σκοπιμότητος νὰ στρέφονται ἐμμέσως κατὰ τῆς ἀληθείας περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ της, ποὺ ἀγωνίζονται νὰ πείσουν ὅτι προήλθεν ἀπὸ κάποια φαντάσματα ἀφρικανικά, Ἀσιατικά ἢ τοῦ Παγωμένου Βορρᾶ.

Κωνσταντῖνος - Εὐστάθιος Γ. Γεωργανᾶς

Πρωτιερεὺς ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ΜΟΥΑΤΙΧ), *Οἱ ἀναμνήσεις μου*

Ἕνας γέροντας ἱερεὺς, Ἕλληνας τῆς Μολδαβίας, καταγράφει τὶς ἀναμνήσεις του ἀπὸ τὸν βασανισμένο καὶ πολυτάραχο βίο του. Αὐτὴ ἡ σύντομη αὐτοβιογραφία ἐνὸς Ἑλλήνου τῆς Διασπορᾶς τῆς Μαύρης Θάλασσας παρουσιάζει ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρον, διότι ἀφ' ἐνὸς παρέχει στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐθνικὴ ὄντοτητα τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης στὸν 20ὸ αἰῶνα καὶ τῆς μεταχείρισης ποὺ ἔτυχαν ἀπ' τοὺς μπολσεβίκους καὶ ἀφ' ἑτέρου περιγράφει μὲ τὸν πλέον γλαφυρὸ τρόπο τὴν τραγικὴ μοῖρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνὰ τὸν κό-

φη μᾶζα, ὅπως συνηθίζεται σήμερα. Αὐτὸ τὸ σύστημα διακυβέρνησης, τὸ ὁποῖο ἀκριδῶς σήμερα ὀνομάζεται «Δημοκρατία», ἦταν γιὰ τοὺς Ἕλληνες –ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀριστοτέλης– ἓνα σύστημα κακῆς διακυβέρνησης, τὸ ὁποῖο δὲν ὀνομάζεται «Δημοκρατία» ἀλλὰ «Ὁχλοκρατία», δηλαδὴ «κυβέρνηση τοῦ ὄχλου», «κυβέρνηση τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν κτηνώδη φύση του», χωρὶς λογικὴ. Συμφέρεται λοιπὸν νὰ γνωρίζουμε, τί σημαίνουν οἱ λέξεις!

»Μὲ δυὸ λόγια: ἡ μελέτη τῶν Ἀνθρωπιστικῶν Σπονδῶν στὴν σύγχρονη Ἐποχὴ τῆς Κυβερνητικῆς καὶ Πληροφορικῆς εἶναι πολὺν περισσότερο ἀπαραίτητη ἀπὸ ἄλλοτε, γιὰ νὰ σκεφτῇ ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ γίνῃ κύριος τῶν μηχανῶν, γιὰ νὰ μὴν μεταμορφωθῇ σὲ δοῦλο τῶν μηχανικῶν ἀνθρωποειδῶν.

»Παρά ταῦτα, κυρία ὑποργὲ Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ, ἂν καὶ ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Θουκυδίδης ὑπῆρξαν οἱ Πατέρες τῆς Ἱστορίας καὶ ἡ μελέτη τους ἀνήκει ἀπαραιτήτως στὸν χῶρο τῆς Ἀνθρωπιστικῆς Παιδείας (ὅπως ἐπίσης κάθε εἶδος μελέτης τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ), δὲν ἀνήκει στὸν ἴδιο χῶρο μίᾱ –λίγο ἢ πολὺ– ἀπατηλῆ καὶ παραπλανητικῆς ἀνάπτυξη κάποιας ἐθνικῶς παραμορφωμένης ἱστοριογραφίας. Ἡ ἱστορία τῆς Ἰσπανίας ὅπως καὶ ἡ ἱστορία κάθε σύγχρονου εὐρωπαϊκοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ ἓναν πίνακα ποὺ ζωγράφισαν –γιὰ κάθε λαὸ ξεχωριστὰ–

σμο και ανά τους αιώνες μετά τον βίαιο ἐκχριστιανισμό του. Εἶναι ἐντυπωσιακό τὸ γεγονός, πὼς ὁ πρωθυερεὺς Βασίλειος, γόνος τοῦ ἀπὸ χιλιετιῶν ἐγκατεστημένου παρενξένιου Ἑλληνισμοῦ, δὲν γνωρίζει κανὴν τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα (ἡ αὐτοβιογραφία του μεταφράσθηκε ἀπ' τὰ ρωσικά), εἶναι χριστιανὸς ὀρθόδοξος καὶ μάλιστα στὴν πλέον ἀδιάλλακτη ἐκδοχή, καὶ ἐν τούτοις δηλώνει Ἑλληνας καὶ γνώστης τῆς πανάρχαιης παρουσίας τῶν προγόνων του στὸν τόπο ποὺ ὁ ἴδιος ἔζησε! Αὐτὴ ἡ θαυμαστὴ ὅσο καὶ ἀνεξίτηλη «ἐγγραφή» τοῦ ἔθνους στὴ συνείδηση τῶν Ἑλλήνων, ποὺ παρακάμπει ὅλες τὶς θρησκευτικὲς, κρατικὲς ἢ ἄλλες ἰδεολογικὲς ἐτικέττες, πέραν τῆς τραγικότητάς της εἶναι καὶ τὸ μόνο αἴσιο γνώρισμα τοῦ ἱστορικοῦ μας παρόντος: Κατὰ τρόπο σχεδὸν ἀναπάντεχο τὸ αἶτημα τῆς καθολικῆς καὶ ἀνόθευτης ἱστορικῆς μας αὐτογνωσίας πάντοτε καιροφυλάκτεῖ νὰ ζωντανέψη, νὰ θεριέψη καὶ νὰ θριαμβεύσῃ καὶ πάλι, καὶ μάλιστα ἐκεῖ ὅπου δὲν τὸ περιμένει κανεὶς.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Ι. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, *Ἑβραϊκὴ Μυθολογία - Ἑλληνικὴ Ἱστορία*

Στὸ βιβλίο του αὐτὸ ὁ Γιάννης Παπανικολάου μὲ τὴν εὐαισθησία τοῦ δημοκρατικοῦ συγγραφέως ἐξετάζει μὲ ἐμπεριστατωμένο καὶ συστηματικὸ τρόπο τὴν παράλληλη σχέση ἐβραιογενοῦς θεοκρατίας καὶ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἀπὸ τότε ποὺ ἡ ἐβραϊκὴ μυθολογία ἐμφανίζεται καὶ διαδίδεται στὸν ἑλληνικὸ κόσμο καὶ ἀπὸ τὴν περίοδο τοῦ 4ου αἰ. μ.Χ., ποὺ ἐπιβάλλεται πιά διαίως εἰς δάρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἕως σήμερα ποὺ συνεχίζει νὰ μᾶς βαραίνει καὶ νὰ μᾶς τελματώνῃ εἰς δάρος τῆς ἑλληνογενοῦς δημοκρατικῆς εὐσυνειδησίας καὶ πρὸς ὄφελος τοῦ παγκοσμιοποιητικοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ.

Ἡ γραφὴ τοῦ Παπανικολάου εἶναι ἥπια καὶ νηφάλια, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ φόβους καὶ

μιά σειρὰ ἀπὸ προσωπικότητες, οἱ ὁποῖες ἔγραψαν –μὲ στοιχεῖα λίγο ἢ πολὺ «ἐπιδιωρωμένα»– ὅτιδὴποτε τοὺς ἄρεσε νὰ γράψουν, ἕνα ὁλόκληρο ἱστορικὸ πλαίσιο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παρελείφθησαν τὰ γεγονότα ποὺ δὲν ἦταν ἄρεστὰ καὶ στὸ ὁποῖο συμπεριελήφθησαν ἀλλοιωμένα ὅλα ὅσα συνέφεραν στὸ σχέδιο τῶν συγγραφέων. Ἀφαιρουμένων τῶν πραγματικῶν γεγονότων ποὺ δὲν μᾶς ἄρεσαν, ἡ ἱσπανικὴ ἱστορία ἔγινε «συρραφὴ ψεμάτων» ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἐσφαλμένης ἐρμηνείας τῶν γεγονότων ἐπομένως: καὶ στὴν μελέτῃ τῶν Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν, ἀλλὰ ὄχι στὴν κατὰ τρόπο ἐνιαῖο παραποιημένη μελέτῃ μᾶς ἱστορίας, ἡ ὁποία δύνανται νὰ ἔχῃ εἴκοσι καὶ περισσότερες διαφορετικὲς ἐρμηνεῖες, ὅλες ἀπατηλές, ἀναλόγως μὲ τὸ ἂν ὁ ἱστορικὸς εἶναι Βάσκος, Καταλανός, Βαλενθιανός ἢ Καστιλιάνος.

»Συμφέρει λοιπὸν νὰ σπονδάζουμε καλῶς καὶ εἰς βάθος τὴν Κλασικὴ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα –ἀλλὰ ἐπαρκῶς καὶ τὴν Λατινικὴ– ἀντὶ γιὰ τὴν Ἀγγλική, ἐπειδὴ ἡ ὑπεροχὴ τῶν Κλασικῶν Γλωσσῶν εἶναι τεράστια. Ἡ Ἀγγλικὴ προσφέρει δυνατότητες ἐπεξήγησης συμβάντων καὶ εἶναι μία καλὴ δάση λειτουργίας γιὰ τὰ μηχανικὰ ἀνθρωποειδῆ, ἀλλὰ ὄχι γιὰ τὰ εὐφνῆ ἀνθρώπινα ὄντα. Τοὺς ἡλίθιους ἀνθρώπους ἐξυπηρετοῦν καλῶς οἱ ἄπλές καὶ πρωτόγονες γλῶσσες, ὅπως –γιὰ παρὰ-

πάθη, και καταδεικνύει με μεθοδική επιχειρηματολογία ότι η έβραϊκή μυθολογία δεν είναι τίποτα άλλο από κακή αντιγραφή κυρίως της αντίστοιχης αιγυπτιακής και ελληνικής και ότι διακατέχεται από πνεύμα μισαλλοδοξίας και μισανθρωπισμού, τὸ ὁποῖο διαμέσου τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἰσλαμισμοῦ δημιουργήσε ἀντιλήψεις καὶ δρομολόγησε ἐξελίξεις καταστροφικὲς γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἀπὸ ὁλόκληρη τὴν ἔξοχη μελέτη τοῦ συγγραφέα, ἡ ὁποία στέκει ἀποκαλυπτικά σὲ σταθμούς - ὁρόσημα γιὰ τὴν θεοκρατικὴ ἐπιβολὴ (ὑστερὴ ἀρχαιότητα, μεσαίωνα, τουρκοκρατία, ἐπανάσταση, σύγχρονη ἱστορία), θὰ σταθῶ ἐπικριτικά μόνον στὸ σημεῖο ὅπου γίνεται λόγος γιὰ κανονικὴ χρῆσι τῆς γραφῆς στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ 1000 π.Χ. καὶ ἔπειτα. Κάτι τέτοιο δὲν ἰσχύει, καὶ πλείστες ὅσες οἱ πηγές, οἱ ἐνδείξεις καὶ οἱ ἀποδείξεις περὶ χρῆσεως τῆς γραφῆς στὸν Ἑλλαδικὸ Πολιτισμὸ ἤδη ἀπὸ τὸ 6.000 π.Χ. τουλάχιστον. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε τὰ ἀδιάσειστα τεκμήρια, πὺν ἔφερε στὸ φῶς ἡ ἀρχαιολογικὴ σκαπάνη στὴ νησίδα Γιοῦρα Ἀλονήσου, στὴ Μῆλο καὶ στὸ Δισπηλιὸ Καστοριάς.

Γενικῶς, ὅπως γράφει ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας του, «τὸ παρὸν διβλίο ἀπευθύνεται μόνον σὲ ὅσους ἔχουν τὴν γεναιότητα καὶ τὸ θάρρος νὰ διαβάσουν ἀπόψεις διαφορετικὲς ἀπὸ ἐκεῖνες πὺν διδάχτηκαν στὰ σχολεῖα, τὰ “κατηχητικά”, τὲς ἐκκλησίαις».

Ἀλέξανδρος Χ. Μήτσιου

δειγμα- ἡ Ἀγγλική. Μία ἀνώτερη ὅμως εὐφυΐα χρειάζεται νὰ ἔχη στὴν διάθεσή της μιὰ πολυφασικὴ γλῶσσα μὲ ἰδιαιτέρους δομές, πὺν νὰ παρέχουν ἓνα εὐρὺ καὶ πλούσιο πεδίο σκέψης, πὺν νὰ δημιουργοῦν διανοητικοὺς ὁρίζοντες, ὅπως ἀκριδῶς ἡ περίπτωσι τῆς Κλασικῆς Ἑλληνικῆς, πὺν εἶναι ἡ τελειότερη γλῶσσα ἀπ' ὅσες μέχρι σήμερα δημιουργήσε ἡ Ἀνθρωπότητα. Αὐτὴ ἡ γλῶσσα εἶναι ἡ πλέον ἀπαραίτητη, γιὰ νὰ ἀντιμετωπιστῇ ὁ κίνδυνος πὺν μπορεῖ νὰ μᾶς φέρῃ ἡ χρησιμοποίησι τῶν μηχανικῶν ἀνθρωποειδῶν στὴν Ἐποχὴ τῆς Κυβερνητικῆς καὶ τῆς Πληροφορικῆς.

»Ἐτοι λοιπόν, κυρία Ὑπουργὲ Παιδείας καὶ Πολιτισμοῦ, ἀν ἐπιτύχετε νὰ ἐπιβάλετε αὐτὸ πὺν ἐπιθυμεῖτε σχετικὰ μὲ τὴν μελέτη καὶ διδασκαλία τῶν Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν -ὑποθέτω, προφανῶς τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν- ἀκόμη καὶ στοὺς συναδέλφους σας ὑπουργοὺς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἶναι μέτριοι ἄνθρωποι, ἡ Ἱστορία θὰ σᾶς παραχωρήσῃ μία θέσι τιμῆς μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἀνθρωπότητος, ἀφοῦ θὰ ἔχετε συμβάλει εὐρέως στὴν παραγωγή -τόσο ἀπὸ τὴν πατρίδα σας, τὴν Ἰσπανία, ὅσο καὶ ἀπὸ ἄλλες χώρες- μεγάλου πληθυσμοῦ ἀνθρώπων ἀνωτέρων ἀπὸ τὰ μηχανικὰ ἀνθρωποειδῆ.

Federico Grudwig Sagredo»

(Γιὰ τὴ μετάφρασι: Ἀθανάσιος Τσαννάκης,
Ἑταῖρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας τῆς Βασκωνίας)

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

“Ὅπως κάθε χρόνο, τὸ τεῦχος Αὐγούστου (236ο) θὰ συγκυκλοφορήσῃ συσσωματωμένο μὲ τὸ τεῦχος Σεπτεμβρίου (237ο) στὲς ἀρχὲς τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου.